

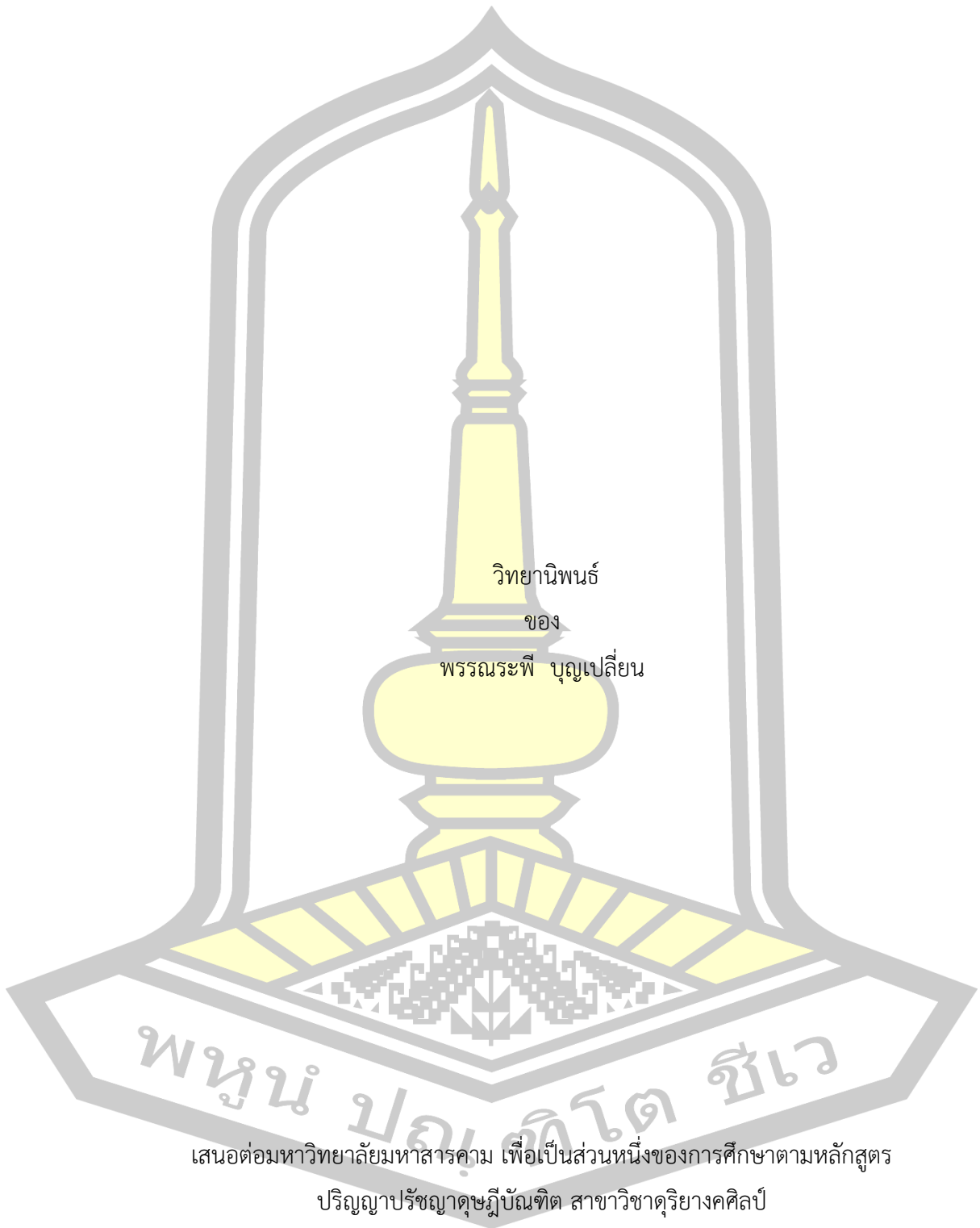
เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

วิทยานิพนธ์
ของ
พรรณระพี บุญเปลี่ยน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์
มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

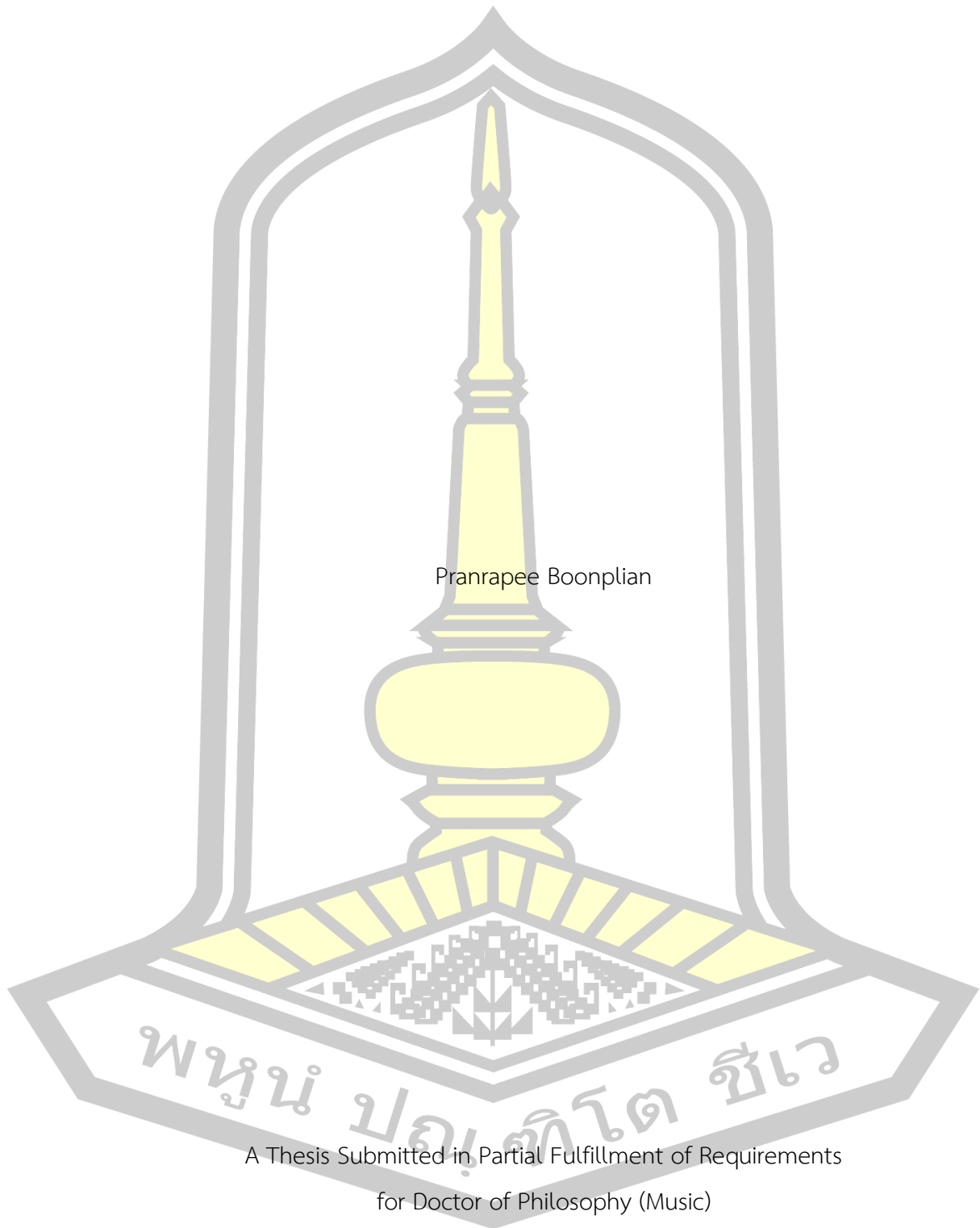
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lullaby of The Mon Ethnic Group in Kanchanaburi and Ratchaburi

Pranrapee Boonplian

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Music)

June 2019

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. เจริญชัย ชนไฟโรจน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. คมกริช การินทร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผศ. ดร. จตุพร สีม่วง)

กรรมการ

(ผศ. ดร. สยาม จวงประโคน)

กรรมการ

(อ. ดร. ธนภร เพ่งศรี)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อนรรฆ จรรย์ยานนท์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ. ดร. คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี		
ผู้วิจัย	พรรณระพี บุญเปลี่ยน		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมกริช การินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุพร สีม่วง		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	ดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ 2) ศึกษาวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ 3) ศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โดยใช้หลักการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกในการเก็บข้อมูล และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. บริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย พร้อมกับนำวัฒนธรรมด้าน ศาสนา ภาษา ความเชื่อ ประเพณีการเล่น การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และดนตรีเข้ามาด้วย แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง กลุ่มชาติพันธุ์มอญก็ได้รับแลกเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรมของไทย เข้ามา และแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในที่สุดก็กลายกลืนไปกับวัฒนธรรมไทย แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ยังคงรักษา รากเหง้าบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ให้คงอยู่ต่อไป

2. การวิเคราะห์คีตลักษณ์เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีจำนวน 5 เพลง จากจังหวัดกาญจนบุรี 3 เพลง และจังหวัดราชบุรี 2 เพลง ซึ่งแต่ละเพลงมีเนื้อหาของเพลงกล่าวถึงการใช้ชีวิต, ความรักของพ่อแม่, การขู่ว่าให้เกิดความกลัว ลักษณะการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน เป็นจังหวะอิสระของผู้ขับร้อง ทุกเพลงจะมีการเน้นเสียงหนักเบา ทำนองเพลงมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3. การอนุรักษ์และการสืบทอด เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จากสภาพสังคมปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลง และเมื่อความเจริญยิ่งเข้ามาสู่ชุมชนมอญ ทำให้มีค่านิยมในการดำรงชีวิต

มีการเปลี่ยนแปลงไป และเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลให้เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่เคยมีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกในอดีต ต้องลดบทบาทหน้าที่ลงตามค่านิยมของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการคงอยู่ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ นั้นจึงยังคงอยู่เฉพาะกับผู้สูงอายุ ส่วนคนรุ่นใหม่ไม่เห็นคุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก ดังนั้นเพลงกล่อมลูกก็คงเลือนหายไปจากชุมชนมอญพร้อมกับสังขารของผู้สูงอายุเป็นอย่างดีแน่นอน แต่ถ้าไม่มีการอนุรักษ์และสืบทอด เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ อาจจะสูญหายไปจากสังคมเป็นได้

คำสำคัญ : ดัตลักษณ์, เพลงกล่อมลูก, ชาติพันธุ์มอญ

TITLE Lullaby of The Mon Ethnic Group in Kanchanaburi and Ratchaburi

AUTHOR Pranrapee Boonplian

ADVISORS Assistant Professor Khomgrit Karin , Ph.D.
Assistant Professor Jatuporn Seemong , Ph.D.

DEGREE Doctor of Philosophy **MAJOR** Music

UNIVERSITY Mahasarakham **YEAR** 2019
University

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) investigate the cultural context of Mon Ethnic group; 2) examine the musical form of the Mon ethnic group; and 3) explore guidelines for preservation and transmission of lullaby of the Mon ethnic group using Ethnomusicology research principle. The interview, observation, and record forms were administered to collect data and presented as analytical description.

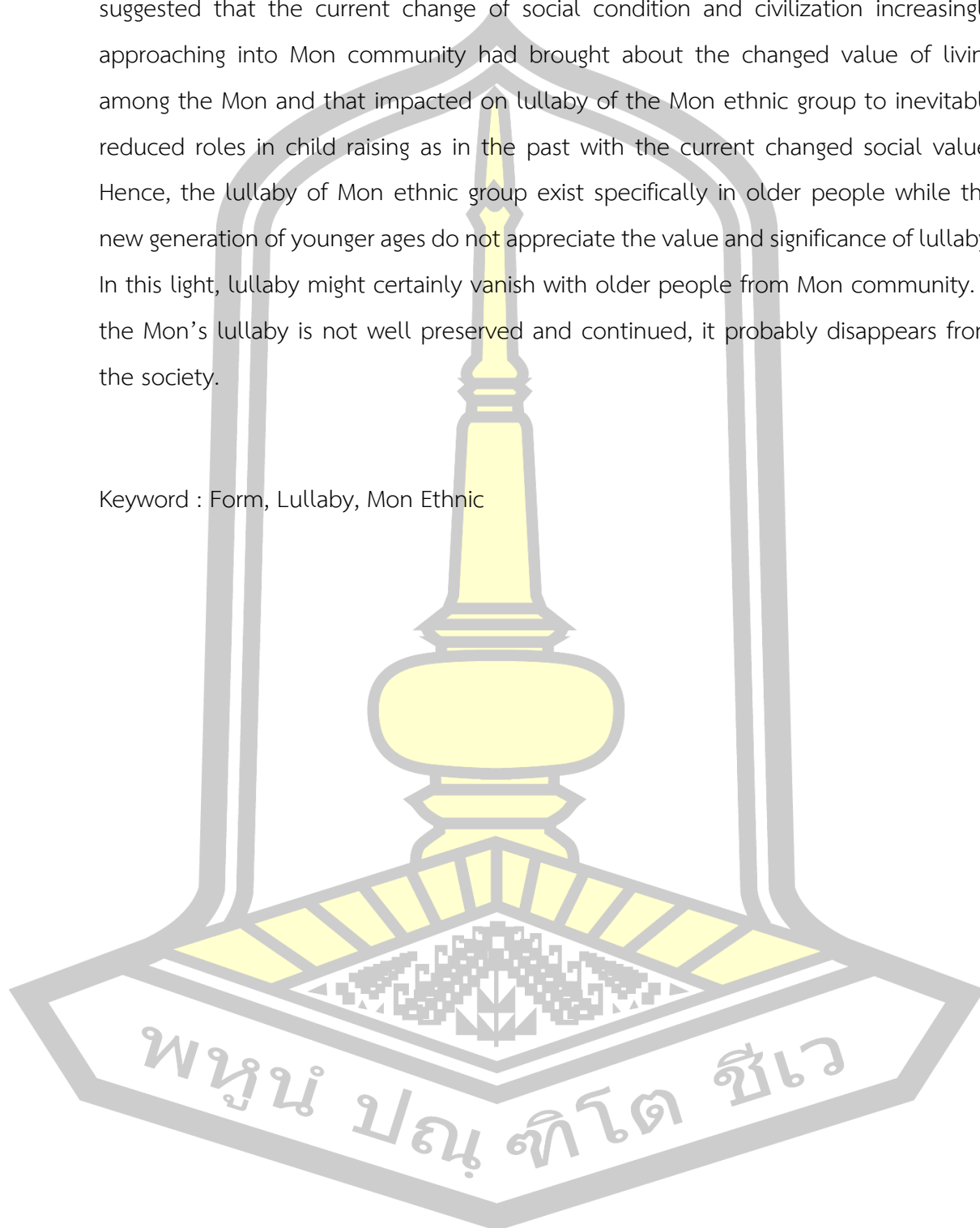
Research results revealed the followings.

1. The cultural context of Mon Ethnic group was found to migrate into Thailand with the cultures related to religion, language, belief, tradition, plays, dresses, and residence. With changing situations, Mon Ethnic group has experienced a cultural exchange and transfer of Thai culture which infiltrated into their way of living that eventually became assimilated with Thai culture. However, Mon ethnic group in Kanchanaburi and Ratchaburi continue to preserve their roots of cultural context.

2. The analysis of musical forms of lullaby of the Mon ethnic group in 5 songs; 3 of Kanchanaburi and 2 of Ratchaburi suggested that each song provided the contents about the livings, parental love, and threat. The form of singing is without certain rhythm but free by the singer. Every song has sound stress and the melody is unique.

3. Preservation and continuance of lullaby of the Mon ethnic group suggested that the current change of social condition and civilization increasingly approaching into Mon community had brought about the changed value of living among the Mon and that impacted on lullaby of the Mon ethnic group to inevitably reduced roles in child raising as in the past with the current changed social value. Hence, the lullaby of Mon ethnic group exist specifically in older people while the new generation of younger ages do not appreciate the value and significance of lullaby. In this light, lullaby might certainly vanish with older people from Mon community. If the Mon's lullaby is not well preserved and continued, it probably disappears from the society.

Keyword : Form, Lullaby, Mon Ethnic

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช การินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม จวงประโคน อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ อาจารย์ ดร.ธนกร เฟ่งศรี อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขอขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ตลอดจนคุณลุง คุณป้า กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่ให้ข้อมูลต่างๆ และครูอริญญา เจริญหงษา ที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการลงภาคสนามเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณ พี่ๆ น้องๆ นิสิตระดับปริญญาเอก ตรียางคศิลป์ รุ่น 6 ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ได้มอบทุนการศึกษาให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาในระดับปริญญาเอก ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักษ์ จินดาวัฒน์ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาดนตรีศึกษา และเพื่อนร่วมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ งานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนญาติพี่น้อง ครอบครัวบุญเปลี่ยน ทุกคนที่ได้อบรมสั่งสอน สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษา และเป็นกำลังใจอันสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

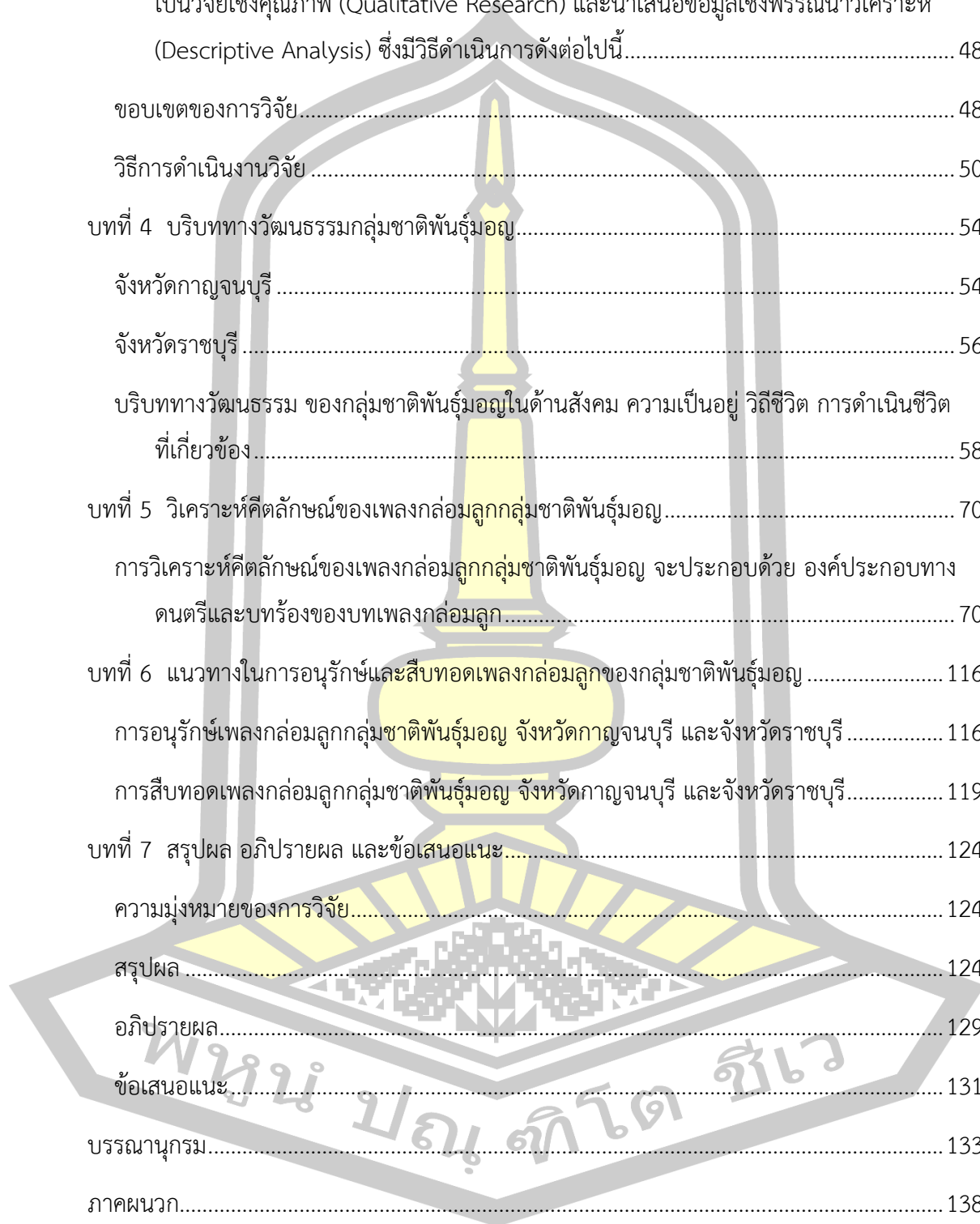
คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณที่เคารพ คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาบุพการี ผู้ที่ให้ชีวิต ความรัก ความอบอุ่น และโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ความคิด อบรมสั่งสอนให้มีปัญญาแก่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องชี้นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และความก้าวหน้าในการทำงาน

พรรณระพี บุญเปลี่ยน

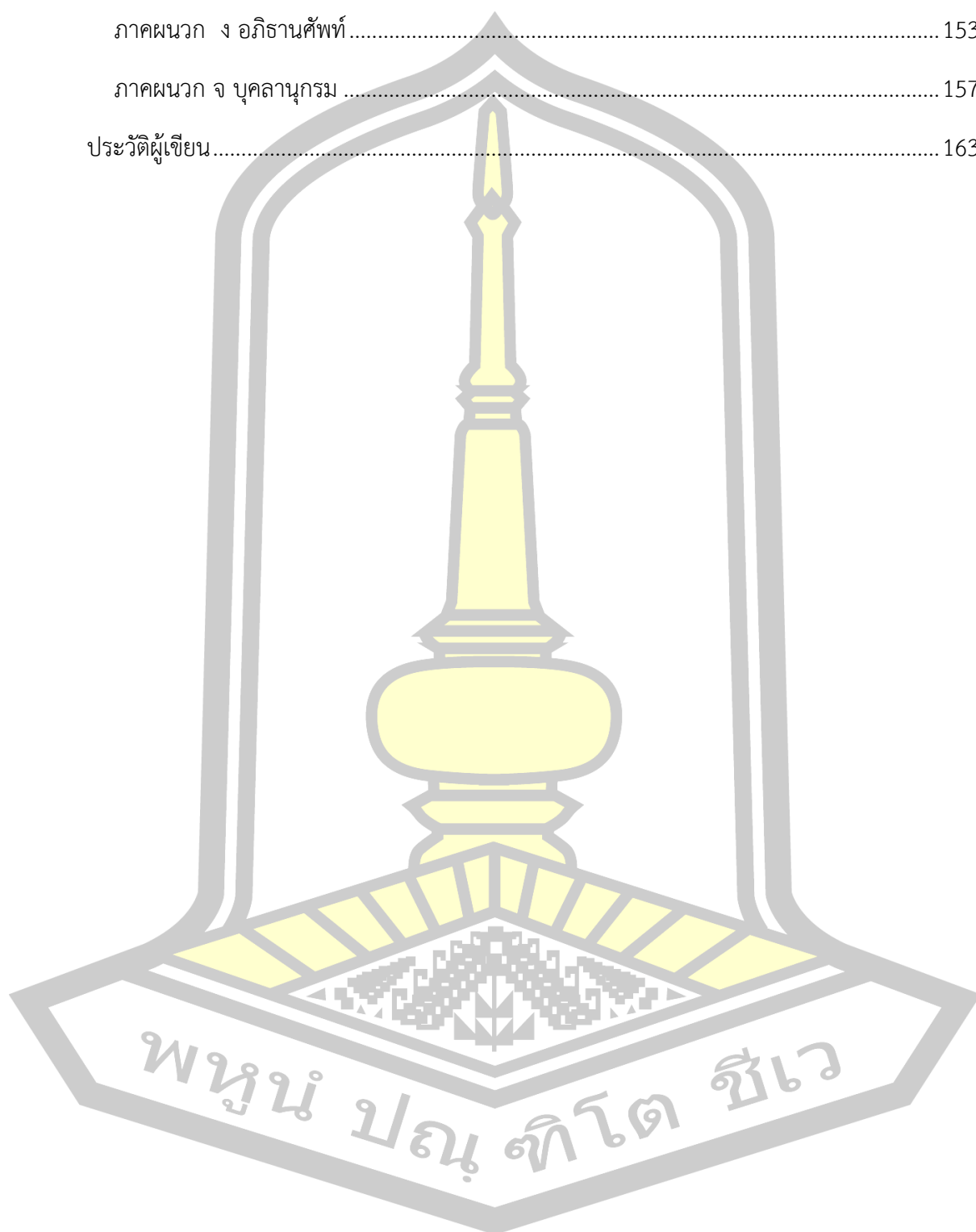
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
องค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ.....	8
องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก.....	15
องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการสืบทอด.....	22
บริบทพื้นที่ที่ทำการวิจัย.....	25
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	27
แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้.....	48
ขอบเขตของการวิจัย.....	48
วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	50
บทที่ 4 บริบททางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ.....	54
จังหวัดกาญจนบุรี.....	54
จังหวัดราชบุรี.....	56
บริบททางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในด้านสังคม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การดำเนินชีวิต ที่เกี่ยวข้อง.....	58
บทที่ 5 วิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ.....	70
การวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จะประกอบด้วย องค์ประกอบทาง ดนตรีและบทร้องของบทเพลงกล่อมลูก.....	70
บทที่ 6 แนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ.....	116
การอนุรักษ์เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี.....	116
การสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี.....	119
บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	124
สรุปผล.....	124
อภิปรายผล.....	129
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	139
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	141

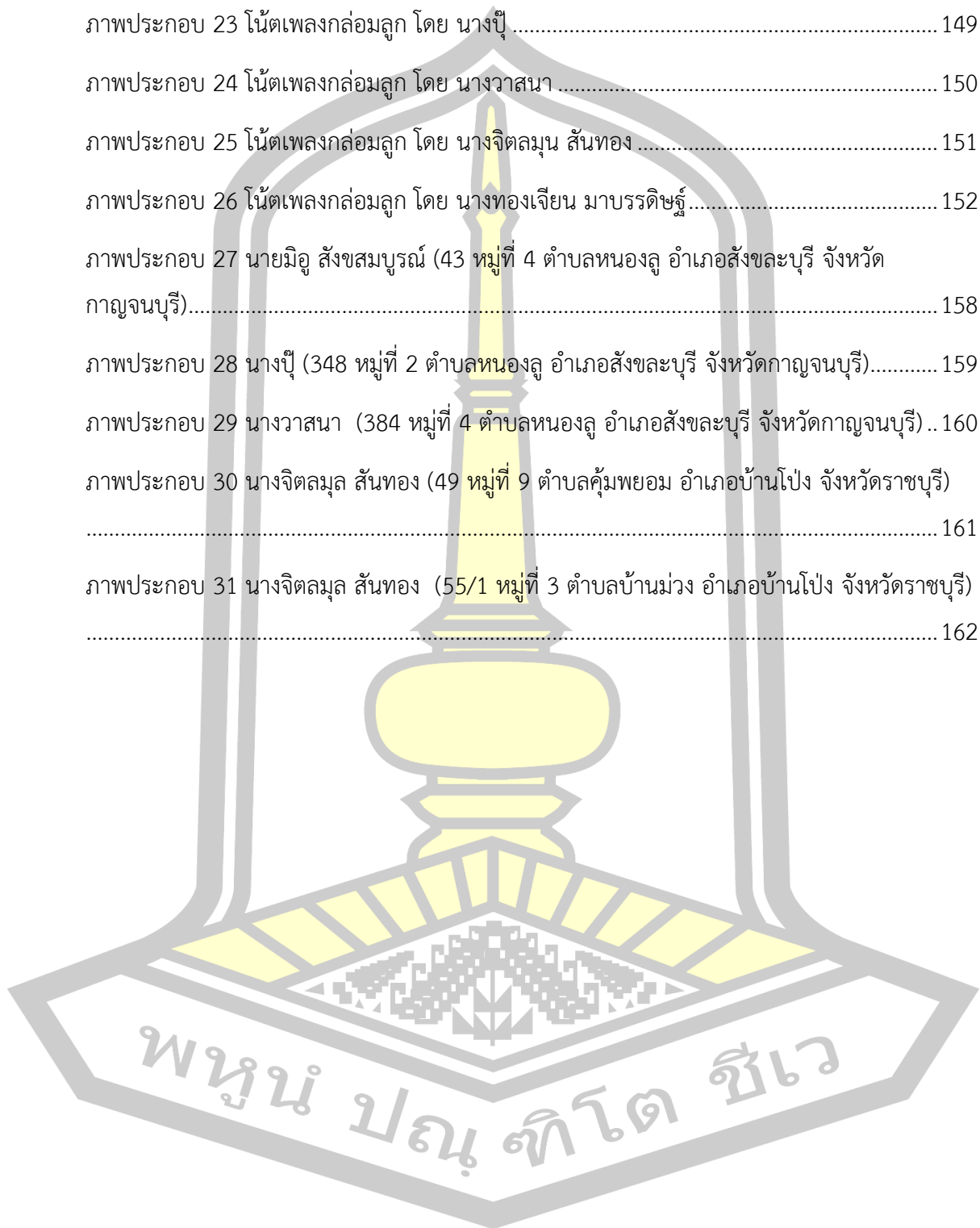
ภาคผนวก ค โน้ตเพลงกล่อมลูก.....	145
ภาคผนวก ง อภิธานศัพท์.....	153
ภาคผนวก จ บุคสถานุกรม.....	157
ประวัติผู้เขียน.....	163

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี	25
ภาพประกอบ 3 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี	56
ภาพประกอบ 4 แผนที่จังหวัดราชบุรี	58
ภาพประกอบ 5 พญานาคมอญ 35 ตัว	60
ภาพประกอบ 6 หิ้งพระสิ่งทีบูชาภายในบ้าน	61
ภาพประกอบ 7 ผู้สูงอายุทำบุญเลี้ยงพระ เนื่องในวันพระ	62
ภาพประกอบ 8 ประเพณี 12 เดือน	64
ภาพประกอบ 9 กระทงสายทำจากกระดาษ	66
ภาพประกอบ 10 การแต่งกายแบบมอญ	67
ภาพประกอบ 11 บ้านเรือนแบบมอญ	68
ภาพประกอบ 12 นายมิอู สังขสมบูรณ์	72
ภาพประกอบ 13 นางปี่	82
ภาพประกอบ 14 นางวาสนา	94
ภาพประกอบ 15 นางจิตลมน สันทอง	101
ภาพประกอบ 16 นางทองเจียน มาบรรดิษฐ์	109
ภาพประกอบ 17 นางสาวงค์ พรหมอินทร์	117
ภาพประกอบ 18 การเรียนภาษามอญ วัดวังแก้วเวการาม	118
ภาพประกอบ 19 พระอาจารย์กุศล เป็นครูผู้สอนภาษามอญ	118
ภาพประกอบ 20 ครูอรัญญา เจริญหงส์ษา	119
ภาพประกอบ 21 นายบุญธรรม ศรีอครือ	121

ภาพประกอบ 22 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นายมิอู สังข์สมบูรณ์.....	147
ภาพประกอบ 23 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นางปี่	149
ภาพประกอบ 24 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นางวาสนา	150
ภาพประกอบ 25 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นางจิตลมนุ สันทอง	151
ภาพประกอบ 26 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นางทองเจียน มาบรรดิษฐ์.....	152
ภาพประกอบ 27 นายมิอู สังข์สมบูรณ์ (43 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี).....	158
ภาพประกอบ 28 นางปี่ (348 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี).....	159
ภาพประกอบ 29 นางวาสนา (384 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี) ..	160
ภาพประกอบ 30 นางจิตลมนุ สันทอง (49 หมู่ที่ 9 ตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี)	161
ภาพประกอบ 31 นางจิตลมนุ สันทอง (55/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี)	162

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชนชาติมอญเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่เคยมีอาณาจักรเป็นของตนเอง และมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ที่ปรากฏในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และคณะ, 2542) ชาวมอญมีวัฒนธรรมที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ซึ่งวัฒนธรรมบางอย่างมีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะการนับถือศาสนาหรือวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี โดยส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมอินเดียเข้ามา ทำให้มอญมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับชาติอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากอดีตที่บรรพบุรุษชาวมอญได้สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมไว้มากมาย ทั้งด้านประเพณี พิธีกรรม ประติมากรรม ภาษา วรรณคดี การดนตรี และการบันเทิง สิ่งเหล่านี้ได้ฝังรากลึกอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของชาวมอญกับชาวไทยมีลักษณะใกล้เคียงกัน

ความเจริญทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ของมอญ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนมอญได้สร้างสรรค์ไว้แต่โบราณกาล และได้มีการสืบทอดต่อมาในบรรดานักดนตรีมอญ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายมาถึงประเทศไทย (พิศาล บุญผูก, 2553) ดังที่ สุจิตต์ วงษ์เทศ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีมอญเป็นดนตรีที่สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งทำนองเพลง การแสดง การรำ พิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ ในอดีตจึงพบคำว่า พิณพาทย์รามัญ พิณพาทย์มอญ หรือปี่พาทย์มอญ ปี่พาทย์รามัญ มโหรีมอญ นับแต่หมายรับสั่งรับพระแก้วมรกตและพระบางจากเวียงจันทน์ในแผ่นดินพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2322 นอกจากนี้ จากการศึกษาของ สายสุณีย์ ขาวปลื้ม (2544) ยังพบว่า ปี่พาทย์มอญเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในสังคมมอญอย่างเห็นได้ชัด และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรมที่สำคัญของผู้คนในชุมชนมอญมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ พิธีกรรมสำคัญที่ต้องใช้ปี่พาทย์มอญเป็นหลัก คือ พิธีรำผี พิธีศพ มอญรำ ส่วนประเพณีทั่วไปที่ปัจจุบันจะใช้ในวงปี่พาทย์ เช่น ประเพณีตักบาตร พระร้อย เปิงสกรานต์ และเทศกาลงานบุญต่าง ๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับชนชาติมอญดังกล่าวข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมการดนตรีของมอญ มีปรากฏในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และยังมีปรากฏถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ในกลุ่มชาติพันธุ์มอญยังมีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่สำคัญคือ ภาษา ซึ่งชาวมอญจะใช้

ภาษาพูดในตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) หรือบางที่เรียกตระกูลออสโตร-เอเชียติก (Austroasiatic) ชาวมอญใช้ภาษาเป็นสื่อที่สามารถนำมาทำความเข้าใจในธรรมชาติและจิตใจของมนุษย์ ตลอดจนวิวัฒนาการทางสังคม นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดท่วงทำนอง ซึ่งตัวมนุษย์เปรียบเสมือนกับเครื่องดนตรี จึงได้ใช้ประโยชน์จากการใช้เสียงกับภาษาเข้ามาผสมผสานกันทำให้เกิดความไพเราะ มนุษย์ใช้เสียงกับภาษาผสมผสานกันตามธรรมชาติในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ การกล่อมลูก ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเพียงแค่เสียงแต่ไม่มีเนื้อหา แต่บางครั้งมีทั้งเนื้อหาที่ได้มาจากเหตุการณ์หรือธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเอง นำมาผูกเป็นเรื่องราวที่ผสมผสานกับเสียงทำให้เกิดเป็นทำนองขึ้นมา

เพลงกล่อมลูกเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปรากฏในทุกภูมิภาคของไทย ภาคเหนือเรียกว่าเพลงอ้อ ภาคใต้เรียกว่าเพลงชาน้อย ภาคอีสานเรียกว่าเพลงกล่อมลูก ภาคกลางเรียกว่าเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งจากการศึกษาของ สุกัญญา สุจฉายา (2545) ในเรื่องเพลงพื้นบ้านศึกษา สรุปได้ว่าเพลงกล่อมลูก เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ และบทเพลงกล่อมลูกมีในทุกชาติทุกภาษาทั่วโลก สันนิษฐานว่าเพลงกล่อมลูกมีวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอนในลักษณะคำกลอนหรือเป็นเพลงกล่อม ซึ่งจะเป็กลอนชาวบ้าน ไม่มีแบบแผนแน่นอน มีเพียงแต่สัมผัสคล้องจอง ถ้อยคำที่ใช้ในบางครั้งอาจจะไม่มีความหมาย เนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ สะท้อนให้เห็นความรักความห่วงใยของแม่ กมลรัตน์ สิริรังศรี (2555) และจากการศึกษาของ ประเทือง คล้ายสุบรรณ และและยุพิน ชาศรี (2517) พบว่า เพลงกล่อมลูกเป็นวรรณกรรมชาวบ้าน ซึ่งถ่ายทอดทางมุขปาฐะ (oral literature) คือเป็นการบอกเล่าสืบต่อกันมาด้วยปากต่อปาก ส่วนเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และคงเหมือนกับเพลงอื่น ๆ คือมีกำเนิดขึ้นในอดีตกาลและถ่ายทอดกันมาเนิ่นนานซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

ในการร้องเพลงกล่อมลูกด้วยเสียงของผู้ร้องจะได้ผลมากกว่าเพลงที่บันทึกเสียง เพราะทารกและเด็กตอบสนองต่อเสียงของผู้ร้องก่อน และตอบสนองต่ออุปกรณ์ร้องลงมา การแสดงสีหน้าและการกระตุ้นสายตาระหว่างการร้องเพลงกล่อมเด็กมีความสำคัญ และการร้องสดช่วยให้ผู้ใหญ่ปรับการร้องเพลงตามอารมณ์เด็กได้ Dr.Pickett กล่าวว่า พ่อแม่ได้ถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ ผ่านเพลงกล่อมเด็กไปสู่ลูก บางเพลงดีแต่บางเพลงก็ยอมรับไม่ได้ บางเพลงมีคุณค่าทางการศึกษา ในขณะที่บางเพลงบั่นทอนคุณค่าทางการศึกษา ผู้ใหญ่ร้องเพลงกล่อมเด็กให้เด็กฟัง ดังนั้น มุมมองที่แทรกอยู่ในเพลงกล่อมเด็กจึงเป็นไปตามความเชื่อของผู้ใหญ่ ในลักษณะของจิตใต้สำนึก ผู้ใหญ่ถ่ายทอดความคิดในใจของตนเองไว้ในเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งจะค่อย ๆ ถ่ายทอดสู่จิตสำนึกของเด็ก (Bibhudatta Dash, 2014) จากงานวิจัยเพลงกล่อมลูกของ ศรีประภา ปาลสุต และวราภรณ์ จิรวาณิช (2524)

ได้วิจัยการวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กจังหวัดฉะเชิงเทรา กล่าวถึงเนื้อร้อง ซึ่งอาจจะจำแนกตามลักษณะในการใช้ร้องแก่กลุ่ม เพื่อให้เด็กเพลิดเพลิน ปลอดภัย สุขุมารมณ์ เรื่องเดช (2520) ได้วิจัยเพลงพื้นบ้าน พนมทวน พบว่า เพลงส่วนหนึ่งมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบท เริ่มตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ก็มีเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงเด็ก ซึ่งบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงจะต้องกล่อมหรือร้องปลอบ นอกจากนี้ยังมีผู้ทำวิจัยในลักษณะวิเคราะห์สำนวนโวหาร อาทิ นัธริกา สติรวิชัย (2540) วินัย จันทรพริ้ม (2531) เลิศลักษณ์ ปติฐพร (2517) และ วิมล คำศรี (2533) หรือการศึกษาลักษณะเพลงกล่อมลูกในภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ ภิญญา จิตต์ธรรม (2509) จารุณี กองพลพรหม (2528) เบญจา หงส์ทอง (2544) สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2512) และ มลลิกา คณานุรักษ์ (2530)

เพลงกล่อมลูกจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างพื้นฐานชีวิตที่ดีจากครอบครัว เป็นการถ่ายทอดความรัก ความอบอุ่นจากแม่ไปสู่ลูก แต่เนื่องจากในปัจจุบันที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ตามสังคมยุคใหม่ เป็นยุคสังคมสารสนเทศที่เน้นการใช้ชีวิตโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวก สร้างความรวดเร็วให้กับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้บทบาทของเพลงกล่อมลูกมีความสำคัญน้อยลง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นภาระหน้าที่ของผู้เป็นแม่ ที่ในสมัยก่อนแม่จะใช้เวลาอยู่กับลูกตั้งแต่เล็กจนโต ปัจจุบันหลายครอบครัวไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเองแต่นิยมส่งลูกไปอยู่ตามสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวันอันควร บางครอบครัวให้ลูกอยู่กับพี่เลี้ยงมากกว่าพ่อแม่ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากพ่อแม่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ จึงไม่มีเวลา หรือบางครั้งเป็นครอบครัวเดียวจึงไม่มีปู่ย่า ตายาย หรือคนในครอบครัวช่วยเลี้ยงดูลูก จากสภาพชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ส่งผลให้เพลงกล่อมลูกกำลังถูกลบเลือนไปจากวิถีชีวิตของคนในสังคมในปัจจุบัน เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่ไม่ใคร่เป็นที่รู้จักมากนักสำหรับวัยรุ่น หรือแม้แต่คุณแม่ยุคใหม่ ก็ไม่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้เหมือนดังที่ปู่ย่า ตายาย หรือพ่อแม่เคยร้องกล่อมตนเองมา และจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นนั้น ทำให้มีเพลงสมัยใหม่เกิดขึ้นมากมายหลากหลายรูปแบบ เช่น การบันทึกเพลงในรูปแบบแผ่นซีดี วีซีดี ดีวีดี วิดีโอคลิป เป็นต้น เมื่อแม่บางคนไม่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้จึงอาศัยเทคโนโลยีในการเปิดเพลงให้ลูกฟังทำให้ความรักความผูกพันจากแม่สู่ลูกที่มาจาก การถ่ายทอดเพลงกล่อมลูกลดน้อยลง ซึ่งหากไม่มีการบันทึกความทรงจำนี้ไว้ เพลงกล่อมลูกก็จะค่อย ๆ ถูกลืมเลือนและสูญหายไปเพราะไม่มีผู้จดจำท่วงทำนองเนื้อหาของเพลงได้เหมือนสมัยก่อน ในสังคมของชาวมอญก็เช่นกัน โดยเฉพาะในจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับดินแดนมอญในอดีต ได้มีกลุ่มชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่จำนวนหนึ่ง จึงเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมการดนตรีของมอญ ที่ดีแหล่งหนึ่งในประเทศไทย

ในจังหวัดราชบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์มอญอาศัยอยู่ทั้งหมด 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง (ตำบลบ้านม่วง ตำบลนครชุมน์ และตำบลคู้ช้อยอม) อำเภอโพธาราม (ตำบลดอนกระเบื้อง ตำบลคลองตากุด ตำบลชำระ ตำบลสร้อยฟ้า และตำบลเตาปูน) และอำเภอบางแพ (ตำบลดอนใหญ่)

ทั้งสามอำเภอเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม การตั้งถิ่นฐานและการคมนาคม จึงมีชาวมอญอพยพจากพม่าและจากกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาอยู่ รวมทั้งบริเวณนี้ใกล้เส้นทางอพยพ ทางด้านเจดีย์สามองค์มากที่สุด และใกล้เมืองมอญมาก สะดวกต่อการกลับไปเยี่ยมบ้านเดิมหรือ ไหว้เจดีย์ละเก็ง (ชะเวตาทอง) ส่วนในจังหวัดกาญจนบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์มอญอาศัยอยู่ลักษณะกระจัด กระจายในอำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอห้วยกระเจา อำเภอไทรโยค ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ชาวมอญที่อพยพเข้ามาทำงานทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย หรือที่ชาวกาญจนบุรีมักจะเรียกกัน ว่า “มอญพม่า”

จากการลงพื้นที่ชุมชนมอญในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาข้อมูล เบื้องต้นเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ พบว่า ผู้ที่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้นั้น มีจำนวนน้อยมาก คนในครอบครัวโดยเฉพาแม่ส่วนใหญ่ไม่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้ เด็ก วัยรุ่นเริ่มไม่ค่อยรู้จักและเห็นถึงความสำคัญ เพราะขาดการสืบสาน และไม่มีการบันทึกจดจำเพลง กล่อมลูกไว้ให้คนรุ่นหลัง เพลงกล่อมลูกจึงเริ่มที่จะสูญหายไปจากชาวมอญในสองจังหวัดดังกล่าว ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มีชีวิตอยู่ท่ามกลางหรืออาศัยเทคโนโลยี ตลอดเวลา

จากความสำคัญของวัฒนธรรมดนตรีมอญที่ได้กล่าวมาว่ามีความเข้มแข็งในการสืบทอด แต่ในปัจจุบันกลับลดเลือนหายไป โดยเฉพาะในเรื่องเพลงกล่อมลูก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพลง กล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นการสะท้อนสภาพ สังคม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว ตลอดจนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเพลงกล่อมลูกในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาในบริบทกลุ่มชาติพันธุ์มอญ คีตลักษณ์เพลงกล่อม ลูก และแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูก ที่กำลังถูกลดบทบาทลงและอาจจะ สูญหายไป เพื่อให้เพลงกล่อมลูกยังคงอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในสังคม อันเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดี งามต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
2. ทำให้ทราบถึงคีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาภาคสนาม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 เป็นต้นไป โดยมีขอบเขตในการศึกษา ดังต่อไปนี้

ทางด้านพื้นที่ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เท่านั้น

ทางด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ในด้านบริบททางวัฒนธรรม จะศึกษา ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี การละเล่น การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และดนตรี
2. ในส่วนของเพลงกล่อมลูก จะศึกษาเพลงกล่อมของแต่ละพื้นที่ทางด้าน ทำนอง เนื้อร้อง
3. ในการวิเคราะห์คีตลักษณ์ จะประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ด้าน คือด้านบทร้อง และด้านดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบ กลุ่มเสียง ช่วงเสียง ทำนอง จังหวะ และความหนักเบา ของทำนองของเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
4. ในการศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์และการสืบทอดเพลงกล่อมลูก จะใช้ข้อมูลจากการศึกษา และการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้รู้ ซึ่งเป็นกลุ่มหรือบุคคลทั่วไปที่ให้ข้อมูล แล้วมารวบรวมและจัดเป็นประเด็นเพื่อนำเสนอ เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงกล่อมลูก หมายถึง เพลงสำหรับขับกล่อมให้ลูกนอน ด้วยภาษามอญ

กลุ่มชาติพันธุ์มอญ หมายถึง กลุ่มเชื้อชาติมอญที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน ซึ่งแสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันทางลักษณะของเชื้อชาติ สัญชาติ และวัฒนธรรมเดียวกัน รวมถึงวิถีชีวิตแบบเดียวกัน ในงานวิจัยนี้เจาะจงเฉพาะที่อยู่อาศัยในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

คีตลักษณ์ หมายถึง เนื้อหาการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย บทร้อง รูปแบบ กลุ่มเสียง ช่วงเสียง ทำนอง จังหวะ และความหนักเบา เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

การอนุรักษ์ หมายถึง การดูแลรักษาเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ไว้ตามสภาพ ของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้สูญหายไป

การสืบทอด หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเพลงกล่อมลูกในกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ให้ดำรงไว้ เจาะจงเฉพาะ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดตราดบุรี จากรุ่นสู่รุ่นให้คงอยู่

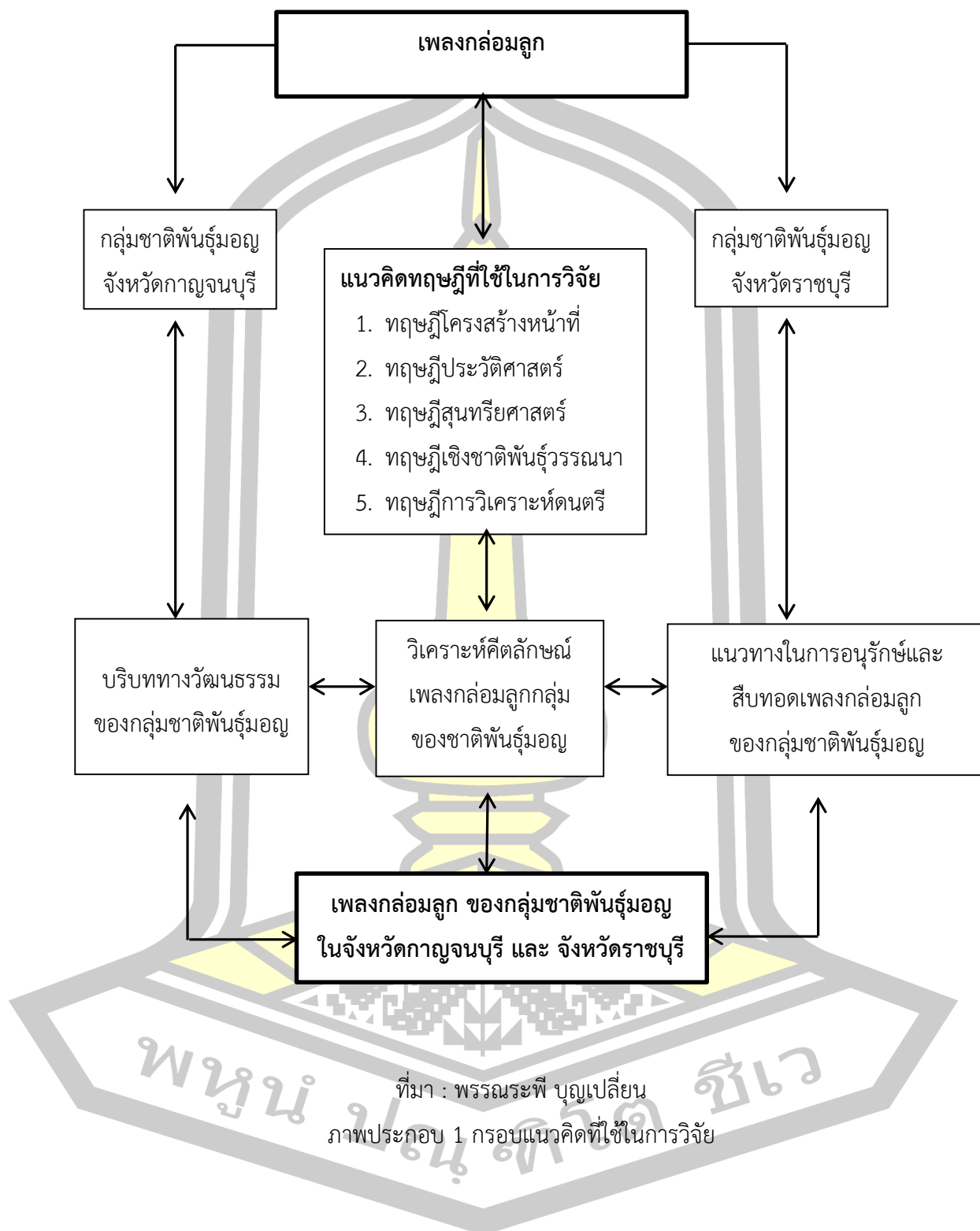
บริบททางวัฒนธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อม และเงื่อนไขต่างๆ ในวิถีการดำรงชีวิตและ ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เจาะจงเฉพาะ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดตราดบุรี

วัฒนธรรมดนตรี หมายถึง สิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์มอญสร้างขึ้นได้แก่เพลงกล่อมลูก ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน ที่ยังคงดำเนินอยู่ในวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดตราดบุรี” ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ กระบวนการศึกษาทางด้านมานุษยดุริยางควิทยา โดยใช้ขบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ใน กระบวนการวิจัยประกอบไปด้วย แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบบบังเอิญ และแบบวิธีการบอกต่อหรือบอกเล่า โดยศึกษาจากกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติการ และกลุ่มบุคคลทั่วไป

พหุ ประถม โท ชีวะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยเรื่อง เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น ประเด็นดังต่อไปนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอด
4. บริบทพื้นที่ที่ทำการวิจัย
5. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
6. แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

องค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

มอญ มีอารยธรรมสืบเนื่องยาวนาน เป็นชนชาติที่มีอารยธรรมสูงในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ในปัจจุบันชนชาติมอญจะไม่มีประเทศปกครองตนเอง แต่ยังพบได้ว่าวัฒนธรรมประเพณีชนชาติต่างๆ ในภูมิภาคนี้ ล้วนได้รับอิทธิพลมอญทั้งด้านภาษา ศาสนา สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ความเชื่อ และประเพณีต่างๆ แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน

มอญเป็นชนชาติที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มกระจัดกระจายอยู่ในประเทศพม่าและประเทศไทย มอญเป็นชนชาติที่เคยเจริญรุ่งเรืองที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักวิชาการทางภาษาศาสตร์และมนุษยวิทยาได้จัดพวกมอญไว้กลุ่มชนที่พูดภาษามอญ-เขมร (Mon-Khmer) ตระกูลออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ในอดีตชาวมอญเคยตั้งอาณาจักรของตนบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดี ในบริเวณประเทศพม่าตอนล่างปัจจุบัน ตลอดเวลา 700 ปี ที่ตั้งอยู่ในพม่าตอนล่าง อาณาจักรมอญต้องล้มลุกคลุกคลานเพราะการแย่งชิงอำนาจภายในตลอดจนการรุกรานจากพม่า เป็นเหตุให้บ้านเมืองต้องพินาศกับสงคราม จนต้องพากันอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทยเรื่อยๆ ในที่สุดชาวมอญ ก็ได้มาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของไทย (สุภรณ์ โอเจริญ, 2541)

ที่ตั้งของอาณาจักรมอญนั้น สามารถแยกออกเป็น 2 พื้นที่ คือ มอญในดินแดนไทย และ มอญในดินแดนพม่า จากการศึกษาเท่าที่มีหลักฐาน พบว่าการตั้งอาณาจักรในอดีตนั้นมิได้แยกออกจากกันโดยชัดเจน มีพื้นที่ซ้อนทับกันสิ้นไหลไปตามศูนย์กลางของอำนาจ บางครั้งขยายใหญ่กินพื้นที่กว้างครอบคลุมเมืองเล็กเมืองน้อย บางครั้งลิบเล็ก เมื่อเมืองเล็กเมืองน้อยตั้งตนเป็นอิสระ หรือเปลี่ยนแปลงตนเองเข้าหาหัวอำนาจอื่น เป็นไปตามความสามารถของผู้นำอาณาจักร สภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในขณะนั้น

มอญในดินแดนไทยนั้นอยู่ในข้อสันนิษฐานข้างต้น กล่าวคือเป็นการแผ่อำนาจการปกครองของมอญจากดินแดนพม่า ศิลปวัฒนธรรมและการเมืองมอญจึงอิทธิพลต่อประชากรในดินแดนส่วนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบัน โดยที่ประชากรในพื้นที่นี้ยังเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม ได้แก่ มอญ ไทย (สยาม) คนพื้นเมือง เป็นหลัก นอกนั้นเป็นชาวต่างชาติ เช่น จีน อินเดีย ซึ่งเข้ามาติดต่อค้าขาย และเผยแผ่ศาสนา เป็นต้น และต่างยอมรับในวัฒนธรรมมอญที่เป็นวัฒนธรรมสูงกว่า ในด้านศาสนา ตัวอักษร และวัฒนธรรม ผู้นำอาณาจักรอาจเป็นชาติพันธุ์มอญ หรืออาจเป็นชาติพันธุ์พื้นเมืองที่ผู้นำอาณาจักรมอญในดินแดนพม่า (มอญ) แต่งตั้งให้ปกครองกันเอง

การอพยพของชาวมอญเข้าสู่ประเทศไทย

ชาวมอญในที่นี้ หมายถึงชาวมอญที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเมืองมอญ คือ พม่าตอนใต้ในปัจจุบัน และอพยพจากถิ่นเดิมเข้ามายังแผ่นดินไทย เพราะถูกรุกรานจากอาณาจักรข้างเคียง ภาวะสงครามและการถูกกดขี่ข่มเหง ล้วนเป็นปัจจัยผลักดันให้ชาวมอญที่ได้รับความเดือดร้อนพากันอพยพครอบครัวหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ล้านนา เขมร เวียดนาม ลาว และไทย

ในการอพยพเข้าสู่ไทย มีหลักฐานกล่าวถึงเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2082 เมื่อพระเจ้าตะเบงชเวตี้ทำสงครามชนะ มีอำนาจเหนืออาณาจักรหงสาวดี ชาวมอญจำนวนมากพากันอพยพหลบหนีเข้ามายังพระราชอาณาจักรไทย และมีการอพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่องอีกหลายครั้ง จนถึง พ.ศ. 2367 ถือเป็นารอพยพเข้ามาอย่างเป็นทางการครั้งสุดท้าย เนื่องจากอังกฤษเริ่มทำสงครามกับพม่า อังกฤษเข้ายึดครองบริเวณที่เป็นเมืองเก่าของมอญ และผนวกเข้าเป็นจังหวัดหนึ่งของอินเดีย

เหตุที่มอญอพยพเข้ามาอยู่ที่ประเทศไทย เพราะว่าประเทศไทย มีความใกล้เคียงในด้านสภาพแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ถ้ายังอยู่ก็จะถูกพม่าควบคุมอย่างเข้มงวด จึงทำให้คนมอญพากันเดินทางมาอยู่ที่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

มอญจังหวัดกาญจนบุรี

ชาวมอญ หรือ รามัญ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศนับตั้งแต่ภาคเหนือของไทย ท้องถิ่นภาคกลาง และตลอดแนวตะเข็บชายแดนภาคตะวันตก ทั้งที่เป็นมอญเก่าคือกลุ่มที่เคลื่อนเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมอญใหม่คือกลุ่มที่เข้ามาสมัยรัตนโกสินทร์ บทความชิ้นนี้มุ่งทำความเข้าใจถึงกลุ่มชุมชนชาวมอญ

อพยพในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยพิจารณาถึงประวัติการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศไทยและลักษณะสถานภาพบุคคล ของชนชาวมอญพลัดถิ่นหมู่บ้านมอญ หรือที่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หมู่ที่ 2 บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อันเป็นหมู่บ้านที่มีชนชาวมอญอาศัยอยู่กว่า 1000 ครอบครัว ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำซองกาเลียตรงข้ามที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี ซึ่งอยู่บนฝั่งตะวันออก โดยเดินทางข้ามสะพานไม้ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นทางสัญจรของชาวบ้านระหว่าง ฝั่งอำเภอกับฝั่งหมู่บ้านมอญอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของหมู่บ้านมอญ บ้านวังกะ จนถึงทุกวันนี้

หากพิจารณาลำดับบริบททางประวัติศาสตร์เส้นทางการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของชนชาวมอญและที่มาของเมืองสังขละบุรีแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลาคือ

1. ช่วงแรก ก่อน พ.ศ.2490 เนื่องจากตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองสังขละบุรีมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่าการอพยพเข้าออกของชาวมอญ กะเหรี่ยง พม่า แดงชายแดนถือเป็นเรื่องปกติเพราะสถานการณ์ทางพรมแดนรัฐไทยและพม่าในขณะนั้น ยังมีความยืดหยุ่น

2. ช่วงที่สอง ราวปี พ.ศ. 2490 เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบและการสู้รบในพม่ารุนแรงมากขึ้นโดยมีชาวมอญ กลุ่มแรกเริ่มอพยพเข้ามาประมาณ 30 ครัวเรือนที่บริเวณหมู่บ้านนิละซึ่งเป็นที่อยู่ของชุมชนชาวกะเหรี่ยงห่าง จากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร ชาวมอญกลุ่มต่อมาภายใต้การนำของหลวงพ่อดุตตะมะได้เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐาน บริเวณบ้านวังกะกลางโดยกระจายตั้งบ้านเรือนตามริมแม่น้ำ เมื่อมีจำนวนชาวมอญมากขึ้นจึงได้รับการจัดแบ่งที่ดินให้ปลูกบ้านเรือนอาศัยอยู่บริเวณสามประสบที่แม่น้ำสามสาย คือซองกาเลีย ปิคลี และรันตี โดยความอนุญาตของปลัดเจริญซึ่งทำหน้าที่รักษาการหัวหน้ากิ่งอำเภอสังขละบุรี ในขณะนั้น จึงมีการก่อตั้งเป็นชุมชนมอญขนาดใหญ่ขึ้น ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนเขาแหลมครอบคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของชาวมอญนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจึงมอบที่ดินชดเชย 614 ไร่ให้แก่วัด หลวงพ่อดุตตะมะในฐานะเจ้าอาวาสจึงได้จัดสรรพื้นที่วัดให้เป็นที่อยู่ของชาวมอญอพยพกว่า 400 ครอบครัวจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

3. ช่วงที่สาม ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองในพม่าเข้มข้นมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลทหารพม่าเข้ายึดอำนาจปกครองประเทศและเริ่มดำเนินนโยบายปราบปรามชนกลุ่มน้อยส่งผลให้สถานการณ์ชายแดนค่อนข้างตึงเครียด จึงมีชาวมอญอพยพหนีภาวะเสี่ยงอันตรายเข้ามาเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า จึงส่งผลให้มี การเปิดการค้าบริเวณด่านพระเจดีย์สามองค์ และเมื่อการสู้รบยุติลงในปี 2538 ตลาดการค้าชายแดนก็คึกคักยิ่งขึ้นส่งผลให้มีชาวมอญอพยพและหลบหนีเข้ามารับจ้างเป็นแรงงานในไทยมากขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันที่หมู่บ้านวังกะจึงมีชาวมอญอพยพประมาณ 1000 ครอบครัว

ทั้งนี้สถิติประชากรอำเภอสังขละบุรีจากฐานตัวเลขสำรวจที่บ้านทีกไ่ว้ในทะเบียน ราษฎร พบว่า ประชากรร้อยละ 80 เป็นชาวกะเหรี่ยง ร้อยละ 14 เป็นคนไทย และร้อยละ 5 เป็นชาวมอญ พลัดถิ่น อย่างไรก็ตามมีการตั้งข้อสังเกตว่าน่าจะมีจำนวนมากกว่าที่บ้านทีกไ่ว้เพราะมี ชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้าออกอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายอีกเป็นจำนวนมาก (สุภรณ์ โอเจริญ, 2541)

การอพยพของชาวมอญเข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์ เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงสมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนี้ ไทยได้จัดให้ชาวมอญจำนวนหนึ่ง กระจายอยู่เป็นหมู่ เป็นเหล่าตามตำบลต่าง ๆ ในแม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่ ซึ่งเป็นเส้นทางที่พม่ายกผ่านด่านเจดีย์สามองค์ ลงมาตีไทย โดยผ่านทางกาญจนบุรี ต่อมาทางการ ได้ยกตำบลหน้าด่านนั้นขึ้นเป็นเมืองรวม 7 เมืองเรียกว่า รามัญ 7 เมือง ได้แก่

1. เมืองสิงห์ (เดิมเจ้าเมืองยศเป็น พระ ครั้นในรัชกาลที่ 4 พระราชทานนามผู้ครองเมืองว่า พระสมิงสิงหบุรินทร์
2. เมืองลุ่มลุ่ม พระนินนะภูมินบดี
3. เมืองท่าตะกั่ว พระชินดิษฐ์บดี
4. เมืองไทรโยค พระนิโครธาภิโยค
5. เมืองท่าขนุน พระปนนัสสดิษฐ์บดี
6. เมืองทองผาภูมิ พระเสลภูมิบดี
7. เมืองท่ากระดาน พระผลกะดิษฐ์บดี

เมืองเหล่านี้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแควน้อย ยกเว้นเมืองท่ากระดานเพียงเมืองเดียว ที่ตั้งอยู่แม่น้ำแควใหญ่ใต้เมืองศรีสวัสดิ์ลงมา เมืองเหล่านี้ขึ้นตรงต่อเมืองกาญจนบุรี

เมืองรามัญ 7 เมืองนี้ มีหน้าที่ช่วยลาดตระเวน สืบข่าวการเคลื่อนไหวของพม่า ที่จะมาตีไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ถ้าเกิดสงครามจะช่วยเป็นเมืองหน้าด่านด้านพม่า เตรียมเสบียงอาหารและช่วยนำทาง

มอญจังหวัดราชบุรี

ชาวมอญหรือรามัญเป็นชนชาติที่มีความเจริญทางวัฒนธรรม ภาษา และศิลปะมาแต่ครั้งโบราณ ถิ่นฐานเดิมอยู่ทางตะวันตกของจีนแล้วอพยพลงมาทางใต้ ตั้งอาณาจักรขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดีในบริเวณประเทศพม่าตอนล่างตลอดระยะเวลากว่า 700 ปีของอาณาจักรมอญแห่งนี้ต้องต่อสู้กับพม่าซึ่งตั้งอาณาจักรของตนขึ้นอยู่ทางตอนเหนือ และในที่สุดก็ต้องสูญเสียอาณาจักรของตนให้แก่พม่าไป ในระหว่างการทำสงครามกับพม่าหลายครั้งหลายหน ชาวมอญบางส่วนก็ได้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศอยู่เนืองๆ ประกอบกับเมื่อไทยทำสงครามกับพม่า บางครั้งก็ได้กวาดต้อนชาวมอญซึ่งอยู่ตามชายแดนพม่าเข้ามาไว้ในประเทศในฐานะเชลยศึก และโปรดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาตอนเหนือในพื้นที่กรุงเทพฯ และตามลำน้ำแม่กลอง

โดยเฉพาะในราชบุรี ชาวมอญอาศัยหนาแน่นในเขตอำเภอ บ้านโป่งและโพธาราม (ศูนย์มอญศึกษา, 2547)

การอพยพเข้ามาของคนมอญ จึงมีคุณค่าในสายตาของไทยเพราะเป็นการเข้ามาทำประโยชน์ให้แก่แผ่นดินไทย อาทิ เป็นผู้ทำหน้าที่รักษาชายแดนไทยทางฝั่งตะวันตก ทำให้ไทยมีกำลังคนเข้มแข็งขึ้น ไทยรู้สึกปลอดภัยจากพม่า เพราะเมื่อพม่าเคลื่อนไหว คนมอญจะคอยรายงานให้ทราบก่อน นั่นคือบทบาทของพระยามอญ 7 หัวเมือง อันได้แก่ เมืองไทรโยค, เมืองท่าขนุน, เมืองท่ากระดาน, เมืองท่าตะกั่ว, เมืองลุ่มสุม, เมืองทองผาภูมิ และเมืองสิงห์ (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2532)

สำหรับชาวมอญในจังหวัดราชบุรีนี้กล่าวกันว่า เป็นพวกมอญรุ่นใหม่ที่อพยพเข้ามาสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวบ้านแถบวัดคงคารามได้เล่าถึงบรรพบุรุษของตนที่อยู่ในเขตอำเภอโพธารามว่า เป็นคนไทยเชื้อสายรามัญซึ่งอพยพเข้ามาในสมัยรัตนโกสินทร์ติดต่อกับสมัยกรุงธนบุรี อพยพมาหลายรุ่น รุ่นแรกๆมากับพระยามอญ 7 หัวเมือง (อ้างแล้ว) ซึ่งมีฐานะนายด่านรักษาเขตแดนที่เมืองกาญจนบุรี และต่อมาได้อพยพเข้ามาตามลำน้ำแม่กลอง มาตั้งถิ่นฐานในเขตโพธาราม อันเป็นถิ่นฐานเดิมของพวกลาวเวียงจันทน์ เมื่อมอญอพยพเข้ามา พวกลาวจึงอพยพไปอยู่ที่อื่น ดังนั้นสองฝั่งลำน้ำแม่กลองตลอดโพธารามจึงเป็นที่อาศัยของชาวมอญโดยเฉพาะเชื้อสายสกุลพระยารามัญ 7 หัวเมือง

ชาวมอญ ในลุ่มน้ำแม่กลอง จะตั้งถิ่นฐานมากเฉพาะบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ตั้งแต่บ้านโป่งถึงโพธาราม เพราะ

1. เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม การตั้งถิ่นฐานและการคมนาคม จึงมีการอพยพของชาวมอญ ทั้งจากพม่าและจากลุ่มน้ำเจ้าพระยามาอยู่
2. บริเวณนี้ ใกล้เส้นทางอพยพทางด้านเจดีย์สามองค์มากที่สุดและใกล้เมืองมอญมาก สะดวกต่อการกลับไปเยี่ยมบ้านเดิมหรือไหว้เจดีย์ละเก็ง (ชะเวดากอง)

มีการอพยพของชาวมอญหลายระลอก เข้ามาบริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง บริเวณบ้านโป่ง - โพธาราม ตั้งแต่สมัยอยุธยา-ธนบุรี-กรุงเทพฯ มาสร้างชุมชนของตน เรียงรายเป็นระยะ โดยตั้งชื่อวัดตามชื่อเดิมในเมืองมอญ เช่น วัดตาล วัดมะขาม วัดม่วง วัดนครชุมน์ และวัดคงคาราม เป็นต้น

กรมการศาสนารวบรวมทะเบียนวัด แสดงให้เห็นว่า วัดม่วง และวัดนครชุมน์ สร้างในสมัยอยุธยา วัดตาล วัดมะขามและวัดคงคาราม สร้างในสมัยกรุงธนบุรี ถ้าเป็นจริง ชุมชนมอญบริเวณวัดม่วง (ต่อมาวัดตาล วัดมะขาม) และฝั่งตรงข้ามคือวัดนครชุมน์ เจริญมาแต่สมัยอยุธยา และธนบุรี และกลุ่มมอญจำนวนมากอยู่ตอนนี้ และมอญแถววัดคงคารามเจริญสมัยกรุงธนบุรีและมีการขยายกลุ่มชาวมอญต่อมา ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีการสร้างวัดบ้านหม้อ วัดป่าไผ่ ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 วัดไทรอารีรักษ์ ในรัชกาลที่ 2 และฝั่งตรงกันข้าม คือ วัดเกาะ ในรัชกาลที่ 3 วัดม่วงล่าง ในรัชกาลที่ 4

เนื่องจากภูมิประเทศของเมืองรามัญทั้ง 7 กันดาร เป็นป่าทึบและภูเขาสูงทำนาไร้
ไม่ได้ผลอัตรัดมาก ราษฎรส่วนใหญ่จัดว่าขัดสน ผู้คนและเจ้าเมืองกรมการ จึงอพยพลงมาตั้ง
บ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง ที่อุดมสมบูรณ์กว่าบริเวณแถววัดคงคาราม ยกเว้นพระเสลภูมิบดี
เจ้าเมืองทองผาภูมิ ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ใต้วัดนครชุมน์ ริมแม่น้ำแม่กลองเช่นกัน

การอพยพผู้คนและเจ้าเมืองทั้งหลาย ลงมาอยู่ลุ่มแม่น้ำแม่กลองนี้ ไม่ปรากฏหลักฐาน
แน่ชัดว่าสมัยใด แต่คงเป็นสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อาจจะเป็นในช่วงรัชกาลที่ 2 หรือรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็น
ระยะที่ไทยค่อนข้างปลอดภัย จากศึกพม่าเพราะถูกอังกฤษรุกและตีได้ใน พ.ศ. 2367 เจ้าเมืองรามัญทั้ง
7 จึงไม่จำเป็นต้องอยู่ตามเมืองด่านเหล่านั้นต่อไป สามารถลงมาตั้งบ้านเรือนริมแม่น้ำแม่กลองอันอุดม
สมบูรณ์กว่า แต่ยังมีหน้าที่ส่งกรมการขึ้นไปตรวจตราดูแล เป็นระยะ และเจ้าเมืองกรมการ ยังเดินทาง
ไปรับเบี้ยหวัดเงินปีที่เมืองกาญจนบุรีเสมอ

คาดว่าเจ้าเมืองรามัญทั้ง 7 ได้อพยพลงมาและได้ปฏิสังขรณ์วัดคงคาราม (เก็ยโด้)
เป็นวัดกลางในสมัยรัชกาลที่ 2 จนกระทั่งใน พ.ศ. 2438 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงประกาศยกเลิก เมืองรามัญ 7 หัวเมือง ยุบเป็นหมู่บ้าน และอำเภอ ขึ้นกับจังหวัดกาญจนบุรีมาจน
ทุกวันนี้ (กรมศาสนา, 2547)

ประเพณีการเกิด “วัดกลาง” ขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏแน่ชัด แต่ในข้อมูลของรามัญน้อย
เล่าเรื่องบรรพบุรุษ คือ พระท่าขนุนหรือพญาท่าขนุนเฒ่า (ต้นตระกูลหลักคงคา) ได้ร่วมกับชาวมอญ
แถววัดคงคาราม บูรณะสร้างวัดคงคาราม เป็นวัดกลางในสมัยรัชกาลที่ 2 และเป็นผู้สร้างกุฏิเก้าห้อง
ด้วย

วัดกลาง คือ วัดคงคาราม เป็นศูนย์รวมของพระมอญ ทุกวัดริมแม่น้ำแม่กลองทั้งสองฝั่ง
มาร่วมทำสังฆกรรมในวันเข้าและออกพรรษาทุกปี และต่อมาได้ยกพระวัดมอญย่านบ้านโป่ง ขึ้นวัด
ใหญ่นครชุมน์แทน และพระวัดมอญโพธาราม ขึ้นวัดคงคารามในการทำสังฆกรรมวันเข้า-ออกพรรษา
ทุกปี ชาวบ้านเล่าว่า พระวัดมอญและจำนวนพระมอญเพิ่มขึ้น จึงแยกตั้งกล่าวสืบเนื่องมาจากทุกวันนี้

วัดม่วง อาจจะเป็นวัดมอญที่เก่ากว่าวัดมอญอื่น ๆ ในบริเวณบ้านโป่ง-โพธาราม
โดยมีอายุแก่กว่าวัดใหญ่นครชุมน์ 72 ปี และเก่ากว่าวัดคงคาราม 97 ปี

วัดใหญ่นครชุมน์ ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัดม่วง ก็มีอายุแก่กว่าวัดคงคาราม 94 ปี
ถ้าข้อมูลทะเบียนวัดถูกต้องดังวิเคราะห์ข้างต้น ประเพณี “วัดกลาง” น่าจะเกิดบน
พื้นฐานของวัดที่มีผู้นำรามัญ 7 หัวเมืองสนับสนุนวัดคงคาราม ในระยะแรก และขยายมาวัดใหญ่นครชุมน์
น่าจะเพราะมีเจ้าเมืองรามัญอีก 1 เมือง คือ เมืองทองผาภูมิอยู่และสนับสนุนวัดนี้ต่อมานั่นเอง

ประเด็นเรื่องอายุของวัด ที่สามารถสืบค้นถึงพัฒนาการชุมชนมอญ บริเวณวัดนั้น
คงต้องศึกษาเพิ่มเติมให้แน่ชัด อันจะเป็นการคลี่คลายภาพประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของชาวมอญแถบนี้
ได้อย่างมีชีวิต และชัดเจนกว่านี้ หลักฐานจากท้องถิ่นที่จะหาคำตอบพิสูจน์ได้ถึงอายุวัด และชุมชนนั้น

มีอยู่ทุกวัดมอญคือ “คัมภีร์ไบเบิล” ที่ชาวมอญนิยมสร้าง และจารเรื่องเกี่ยวกับศาสนาประเพณี วัฒนธรรม กฎหมายและอื่น ๆ ไบเบิลทำยมักระบุศักราช วัน เดือน ปี ที่จาร ผู้จาร และสร้างและสถานที่จาร เวลาที่จาร ส่วนทำยม จะสามารถสืบค้นอายุวัดและชุมชนได้ตั้งเช่นกรณีของวัดม่วง ดังจะได้กล่าวต่อไป “บ้านม่วง” ชุมชนมอญอายุเก่าแก่กว่า 350 ปี

ความเป็นมาของ “บ้านม่วง” ชุมชนมอญ จากการบอกเล่าของชาวบ้านเชื่อกันว่า บรรพบุรุษรุ่นแรกอพยพจากพม่า ในสมัยสมเด็จพระนเรศวร (พ.ศ. 2133-2148) โดยติดตามพระมหาเถระคันทอง ซึ่งเป็นพระสงฆ์มอญเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ริมแม่น้ำแม่กลอง ให้ชื่อหมู่บ้านเหมือนบ้านเดิมในเมืองมอญว่า “บ้านม่วง” (กวานกรีก) และได้สร้างวัดประจำหมู่บ้านว่า “วัดม่วง” ต่อมา

ในทะเบียนวัดของกรมการศาสนา ได้ระบุว่า “วัดม่วงประกาศจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2223 ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199-2231)

แต่จากการค้นคว้าและอ่านคัมภีร์ไบเบิล (อักษรมอญ) จำนวนมาก ที่มีในวัดม่วง พบว่าคัมภีร์ส่วนใหญ่ระบุจารที่วัดม่วง และระบุศักราชจารอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมัยอยุธยา ตอนกลางจนถึงปัจจุบัน

คัมภีร์ไบเบิลที่จารเก่าที่สุด คือ คัมภีร์ไบเบิล หมายเลข 320 เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระปรีด (12 ตำนาน) ในตอนท้ายจารไว้ว่า “.....ศักราช 1000 เดือน 6 แรม 5 ค่ำ วันศุกร์ จารเสร็จ เมื่อตะวันบ่าย กระผมชื่อ อุตตะมะจารไว้ในวัดม่วง” “ศักราช 1000 “ นั้นเป็นจุลศักราช เมื่อเทียบเป็นพุทธศักราช จะเท่ากับ (1000+1181) พ.ศ. 2181 ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2173-2198) และหลังรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรประมาณ 30 ปีเศษ

จึงอาจจะเป็นได้ว่า ชาวมอญรุ่นแรกที่บ้านม่วง อาจจะทำพม่า ในราวสมัยพระเจ้าเอกทัศจริง และใช้เวลาในการตั้งชุมชน และสร้างวัด และจารคัมภีร์ไบเบิลที่เก่าที่สุดในเวลาอีก 30 ปีเศษต่อมา

อายุของการจารคัมภีร์ไบเบิลนี้ แสดงว่าในปี พ.ศ. 2131 สมัยอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ได้มีวัดม่วงแล้ว และวัดม่วงมีอายุไม่ต่ำกว่า 354 ปี มาแล้วอย่างแน่นอน นั้นหมายความว่า ชุมชนมอญบ้านม่วง เป็นชุมชนที่เก่าแก่กว่า 354 ปีด้วย

ชาวมอญ ในบ้านม่วงก็เช่นเดียวกับชุมชนมอญอื่น ๆ บริเวณฝั่งแม่น้ำแม่กลอง จากบ้านโป่งโพธารามที่ชาวมอญอพยพเข้ามาอีกหลายครั้ง นับแต่สมัยอยุธยา จนถึงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ทั้งอพยพมาจากเมืองมอญโดยตรง และอพยพมาจากกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ และจากหมู่บ้านอื่น ๆ ในบริเวณแม่น้ำแม่กลอง หนีภัยสงคราม มาหาเครื่องญาติเดียวกัน และการแต่งงานระหว่างกัน “ชาวบ้านม่วง” ต่างเคร่งครัดในพระพุทธศาสนา มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยังสามารถดำรงวัฒนธรรมเอกลักษณ์ ของชาวมอญอยู่

องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก

เพลงกล่อมลูก เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งในทุกรัฐทุกภาษาในโลกก็จะมีบทเพลงกล่อมลูก สันนิษฐานว่าเพลงกล่อมลูกมีวิวัฒนาการของเพลงกล่อมลูกมาจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอนในลักษณะคำกลอนหรือเป็นเพลงกล่อม ซึ่งจะเป็นกลอนชาวบ้านไม่มีแบบแผนแน่นอน จะมีเพียงแต่สัมผัสคล้องจอง ถ้อยคำที่ใช้ในบางครั้งอาจจะไม่มีความหมายเนื้อเรื่องก็จะเป็นเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรัก ความห่วงใยของแม่

เพลงกล่อมลูกถือเป็นคติชาวบ้านที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ เป็นวรรณกรรมที่ไม่มีการเขียนหรือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่อาศัยการท่องจำและบอกเล่าตกทอดจากรุ่นปู่ รุ่นย่า รุ่นสู่อุ่รุ่นแม่ สืบทอดไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ความสำคัญของเพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่ทำให้พ่อแม่ได้มีความใกล้ชิดลูก ได้ใช้เสียงในการสะท้อนให้เห็นการสอนในเรื่องของภาษา สำเนียง ให้ติดหู ก่อนนอนทำให้หลับง่าย การนอนของเด็กเป็นช่วงสำคัญและการให้เด็กหลับอย่างมีความสุขหลับสนิท เด็กจะเขาก็จะมีช่วงของการตื่นที่สดชื่น ไม่ร้องโยเย การที่แม่จะเล่าอะไรให้ลูกฟังหรือเอื้อนเอ่ยจะเป็นสำเนียงหรือเป็นการบอกเล่าเรื่องราวทำให้เกิดความอบอุ่นความสุขแก่ลูกขณะกำลังจะหลับและหลับสนิทอย่างมีความสุข

เพลงกล่อมลูก เป็นเพลงที่ใช้ร้องเพื่อกล่อมให้เด็กหลับหรือหายกวน โยเย โดยปกติท่วงทำนอง หรือลีลาซ้ำๆ เนิบๆ เพลงกล่อมลูกนี้จะช่วยให้เกิดความอบอุ่น และอารมณ์หายขุ่นมัวได้ (พิณทิพย์ พฤติพงษ์, 2546)

ความหมายเพลงกล่อมลูก

คำว่า “เพลง” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “เพลง” หมายถึง สำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี

คำว่า “กล่อม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “กล่อม” หมายถึง พุดให้น้อมใจตามหรือทำให้เปลือยเปลือย เช่น กล่อมใจ กล่อมอารมณ์

คำว่า “ลูก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “ลูก” หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ หรือโดยปริยายถือว่ามิฐานะเสมือนลูก

“เพลงกล่อมลูก” หมายถึง เพลง หรือบทที่ใช้ในการร้องขับกล่อมเด็กเพื่อให้เด็กหลับง่ายและหลับอย่างเป็นสุข โดยทั่วไปนั้นไปจะรวมเอาบทเพลงกล่อมลูก บทปกลอบเด็ก บทที่เด็กร้องเล่น ร้องล้อเลียนกัน รวมทั้งบทประกอบการละเล่นของเด็กที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่มาใช้ร้องกล่อมเด็กหรือร้องให้เด็กฟัง (พรพรรณเพ็ญ เครือไทย และคณะ, 2532)

จากความหมายของคำว่า “เพลงกล่อมลูก” สามารถสรุปได้ ดังนี้

“เพลงกล่อมลูก” หมายถึง สำเนียงการขับร้อง หรือทำนองที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อไว้กล่อมลูก ในขณะที่กำลังจะนอน เพื่อความเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ที่คล้อยตาม จะทำให้เด็กหลับง่าย และมีความสุขทั้งเด็กและผู้ขับกล่อม

เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่มีเนื้อความสั้น ๆ ร้องง่าย ชาวบ้านในอดีตมักร้องกันได้ เนื่องจากได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เกิดคือได้ฟังพ่อแม่ร้องกล่อมตนเอง น้อง หลาน ฯลฯ เป็นเพลงที่มีเนื้อความสั้น ๆ ร้องง่ายชาวบ้านในอดีตมักร้องกันได้ เนื่องจากได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เกิด คือได้ฟังพ่อแม่ร้องกล่อมตนเอง น้อง หลาน ฯลฯ เมื่อมีลูกก็มักร้องกล่อมลูก จึงเป็นเพลงที่ร้องกันได้เป็นส่วนมาก เราจึงพบว่าเพลงกล่อมลูกมีอยู่ทุกภูมิภาคของไทย และเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย ซึ่งหากศึกษาจะพบว่า

1. เพลงกล่อมลูกมีหน้าที่กล่อมให้เด็ก หลับโดยตรง ดังนั้นจึงเป็นเพลงที่มีทำนองฟังสบาย แสดงความรักใคร่ห่วงใยของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก

2. เพลงกล่อมลูกมีหน้าที่แอบแฝงหลายประการ อาทิ

2.1 การสอนภาษา เพื่อให้เด็กออกเสียงต่าง ๆ ได้โดยการหัดเลียนเสียง และออกเสียงต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น

2.2 ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ การดำเนินชีวิต การทำมาหากินของสังคมตนเอง การสร้างค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งการระบายอารมณ์และความในใจของผู้ร้อง

นอกจากนี้พบว่าส่วนมากแล้วเพลงกล่อมลูก มักมีใจความแสดงถึงความรักใคร่ห่วงใยลูก ซึ่งความรักและความห่วงใยนี้ แสดงออกมาในรูปของการทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเกลาเด็กไว้ใกล้ตัวบทเพลงกล่อมลูกจึงเป็นบทเพลงที่แสดงอารมณ์ความรักความผูกพันระหว่างแม่-ลูก ซึ่งแต่ละบทมักแสดงถึงความรักความอาทร ทะนุถนอม ที่แม่มีต่อลูกอย่างซาบซึ้ง

เพลงกล่อมลูกนั้นเดิมทีเมื่อมนุษย์ตั้งหลักแหล่งเกิดมีหัวหน้า หัวหน้าใช้ขับกล่อมบุตรของตนก่อน ต่อมาจึงมีการแผ่กระจายไปสู่สามัญชน เห็นได้จากหลักฐานทางวรรณคดีไทยที่มีเพลงกล่อมลูกเป็นเรื่องแรก คือเรื่องเวสสันดรชาดกตั้งกล่าวมาแล้วข้างต้น จากข้อนี้พอจะสันนิษฐานว่าทั้งสองกุมารเมื่อได้ยินเสียงเห่กล่อมแล้ว หลับลงได้อย่างง่ายดาย ทั้งนี้สันนิษฐานอาจเป็นเพราะทั้งสองกุมารทรงคุ้นเคยกับเสียงกล่อมมาตั้งแต่อยู่ในพระราชวังแล้วนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางด้านประเพณี คือประเพณีฝังพระอู่ของพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าลูกยาเธอที่ยังทรงพระเยาว์โดยมีนางข้าหลวงขับกล่อมพระบรรทม และขับกล่อมเมื่อพระกุมารยังทรงพระอู่ แล้วการนิยมนการขับกล่อมลูกเพื่อให้หลับง่ายนี้ก็เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป (เกษม บุญศรี, 2516)

เพลงกล่อมลูกมีทุกชาติทุกภาษาในโลก ประเทศทางยุโรป เรียกว่าเพลงกล่อมลูกว่า Mother Goose ส่วนสหรัฐอเมริกา เรียกว่า Lullaby มีผู้สันนิษฐานว่า เพลงกล่อมลูกนั้นวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน การที่ผู้ใหญ่ร้องเพลงกล่อมลูก เพื่อให้เด็กเพลิดเพลินและหลับง่าย อีกทั้งยังช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2531)

สังคมไทยนั้น การกล่อมลูกเป็นลักษณะที่สำคัญอันหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเพลงเกิดขึ้นในบ้านก่อนที่อื่นทั้งหมด เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่เรียบง่ายและให้คุณค่ามหาศาล ที่เรียบง่ายนั้น คือเป็นภาษาที่จัดขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ศัพท์สูง ๆ ไม่ต้องการลักษณะอันเป็นฉันทลักษณ์ที่วิจิตรพิสดาร เมื่อจะใช้ขับร้องสามารถใช้เสียงใดก็ได้ไม่จำกัดระดับเสียง ไม่ต้องมีดนตรีประกอบ โดยผู้ร้องไม่ต้องแต่งตัวมาเป็นพิเศษสำหรับการโชว์การร้องเพลงกล่อมลูก ไม่ต้องการเครื่องประกอบจังหวะใดๆทั้งสิ้น แม้แต่การปรบมือตามจังหวะก็ไม่นิยม (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529)

ในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมคนเมือง หากพูดถึงบทเพลงกล่อมลูกหลายคนคงนึกถึงเพลงช้าๆ ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะในยุคเทคโนโลยีก้าวไกล คุณพ่อคุณแม่รุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเพลงกล่อมลูกมากนัก เพราะเมื่อพูดถึงดนตรีที่เสริมสร้างพัฒนาการของลูกน้อยแล้ว คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงเพลงคลาสสิกของต่างชาติ ทั้ง โมซาร์ท Mozart, บีโธเฟน Beethoven ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว เพลงกล่อมลูกที่เป็นเพลงพื้นบ้านโบราณของเราก็มีกันมานานนมล้วนแต่มีจังหวะช้าๆ นุ่มนวล ไพเราะ แผ่ด้วยคติอันงดงาม และมีความหมายลึกซึ้ง ซึ่งเหมาะกับการขับร้องเท่กล่อมให้ลูกฟังมากกว่าเพลงสากลเป็นไหนๆ เพราะทุกครั้งที่เราเปล่งเสียงกล่อมลูกไปพร้อมๆกัน นอกจากจะสานต่อความเป็นไทยแล้ว การกล่อมลูกนอกรยังเป็นสิ่งที่สานสัมพันธ์รักระหว่างพ่อแม่และลูกได้ลึกซึ้งยิ่งกว่าเพลงสากลที่เราไม่ทราบความหมาย รวมถึงการที่พ่อแม่จำนวนมากในยุคนี้ละเลยทิ้งลูกไว้กับเสียงเพลงจากแผ่นซีดี หรือเปิดนิทานจากเทปให้ลูกฟัง บ้างให้ความสนใจกับการพัฒนาสมองของลูกน้อยด้วยดนตรีของ “โมซาร์ท” จนลืมไปแล้วว่า เรามี “เพลงกล่อมลูก” ภูมิปัญญาไทยที่สั่งสมถ่ายทอดต่อๆ กันมาตั้งแต่ครั้งอดีตซึ่งเป็นท่วงทำนองแห่งรักจากแม่ที่ผูกเกี่ยวสายใยความอบอุ่นด้วยสัมผัสทางตา หู กาย ใจ

การกล่อมลูกด้วยเพลงกล่อมลูกช่วยให้สมองของลูกมีปฏิกริยาโต้ตอบ มีความจำ มีการเรียนรู้ และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพราะขณะที่ลูกดูนมแม่ ลูกจะสื่อกับแม่ทางสายตารสนมแม่ กลิ่นแม่ เสียงแม่ และสัมผัสอันนุ่มนวลอ่อนโยนของแม่ ทำให้เกิดสายสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของร่างกาย มีความฉลาดทั้งสมองและอารมณ์มีจิตใจและมีสุขภาพจิตดีตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของชีวิต

เพลงกล่อมลูกนอกจากจะใช้กล่อมให้นอนแล้ว ยังเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้ขับร้อง โดยมีได้มุ่งตกแต่งถ้อยคำให้สละสลวย แต่เป็นการพรรณนาออกมาจากส่วนลึกของจิตใจ ด้วยเหตุนี้บางครั้งเพลงกล่อมลูกกลายเป็นวิถีทางหนึ่งให้ผู้ขับร้องได้ระบายความคับข้องใจ

เพลงกล่อมลูกมักจะมีการใช้ถ้อยคำที่อ่อนโยน จังหวะการร้องและเอื้อนที่ช้าเนิบนาบ ทำให้เด็กจะได้รับความเพลิดเพลินใจ จิตใจสบาย อบอุ่น ไม่วิตกกังวล และเมื่อฟังบ่อย ๆ ก็จะซึมซับเข้าไปในจิตใจเป็นการกล่อมเกลานิสัยเด็กให้อ่อนโยนไปด้วย การกล่อมเด็กจะทำให้แม่ใกล้ชิดกับลูก เกิดความรักความอบอุ่น และสามารถกระตุ้นความสามารถในการใช้ภาษา และการสื่อสาร รวมถึงจะทำให้มองเห็นภาพสะท้อนทางสังคม วัฒนธรรมและค่านิยมของคนในยุคคนั้นอีกด้วย

ประโยชน์ของเพลงกล่อมลูก

จากความหมายเพลงกล่อมลูกที่กล่าวมานั้น เพลงกล่อมลูกยังเป็นการถ่ายทอดความอาหารห้วงใยออกมาทางเสียง เพลงกล่อมลูกมีประโยชน์ในด้านจิตวิทยา สามารถช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ และเสียงเพลงยังตอบสนองความต้องการความรักของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีจิตใจที่มั่นคง เมื่อเจริญเติบโตขึ้นและซึมซับคุณธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตตามที่ปรากฏในเพลง อีกทั้งยังช่วยให้เด็กคุ้นเสียงมนุษย์ซึ่งเป็นโอกาสอันดีสำหรับการเรียนรู้ภาษา

เพลงกล่อมลูก เป็นเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ให้ลูกหลับ บางเพลงเป็นเรื่องของขนบธรรมเนียมประเพณี บางเพลงเป็นเรื่องของหนุ่มสาว เรื่องความรัก ความเห็นใจ การตัดพ้อต่อว่า เยาะเย้ย ถากถาง บางเพลงเสียดสีสังคม และสะท้อนสังคมของชนบทนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว บทเพลงกล่อมเด็กยังมีประโยชน์อันเป็นผลพลอยได้ตามมา (ศรีประภา ปาลสุต และวารวาร์ จีรวาณิช, 2524)

1. แสดงถึงลักษณะของคนไทยว่ามีความสามารถทางศิลปะ ทั้งด้านการแต่งการร้อง และการจำ
2. แสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนความรัก ความเมตตาห้วงใยของแม่ที่มีต่อลูก
3. เป็นการสื่อสาร โดยใช้เสียงกล่อมให้ลูกรู้จะต้องนอน
4. เพื่อเป็นการสร้างเสริมนิสัยให้เด็กรักกาพย์ กลอน”

ประโยชน์ของเพลงกล่อมลูก (สุชิงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2512) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เพลงกล่อมลูกเป็นเหมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคม
2. เพลงกล่อมลูกสะท้อนให้เห็นประเพณี และวัฒนธรรม
3. เพลงกล่อมลูกให้ความรู้เรื่องศัพท์ ภาษา
4. ให้เกร็ดความรู้ในด้านต่างๆ เช่นวรรณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และแบบแผนการปกครอง
5. ศึกษาบทเพลงกล่อมลูกในแง่วรรณศิลป์ทำให้ซาบซึ้งได้ง่ายกว่า เพราะใช้คำง่าย
6. เพลงกล่อมลูกเป็นเครื่องอบรมสั่งสอนเด็กไปในตัว เพราะมีคติธรรม คติโลกปณอยู่ทุกบทเพลง
7. ให้ความเพลิดเพลินเป็นอาหารใจแก่ผู้ฟัง ผู้ขับร้อง และผู้สนใจ

ประโยชน์ของเพลงกล่อมลูก มี 2 ทางคือ ประโยชน์ทางตรง คือ นำไปใช้ในการขับกล่อมเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน และหลับสบาย ประโยชน์ทางอ้อม คือ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม ความเชื่อ สภาพชีวิต ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมของคนในแต่ละท้องถิ่นได้ อีกทั้งยังเป็นการบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ได้เป็นอย่างดี (เยาวเรศ สิริเกียรติ, 2521)

เพลงกล่อมลูกมีคุณประโยชน์อย่างมหาศาลต่อการพัฒนาจิตใจ และสติปัญญาของเด็ก (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529) สรุปได้เป็น 4 หัวข้อคือ

1. ทำให้เด็กรู้ตัวว่ามีคนอยู่ด้วยจึงเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ เพราะจะปลอดภัยคือรู้สึกว่ามี Security ช่วยปลอบเด็กให้สงบ
2. เนื้อเพลงเป็นการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง ซึ่งถือเป็นการสอนให้ความรู้แก่เด็ก
3. เนื้อเพลงกล่อมลูกของไทยบางเพลงให้รู้ว่า เด็กนั้นเป็นผู้ที่แม่รักทะนุถนอมเป็นห่วง เป็นคนที่แม่รักแม่ระวัง เป็นคนที่พ่อแม่หวังจะได้ขึ้นได้ขมไว้เป็นเพื่อนเด็กจะรู้ค่าแห่งตนนั้น
4. เป็นการฝึกการฟังให้แก่เด็กให้ชินกับเสียงพูด เสียงเพลง ยิ่งได้ยินบ่อยเท่าไรยิ่งช่วยให้พัฒนาการฟังเสียงและการออกเสียงพูดได้ดีขึ้นเท่านั้น

ดังนั้น เพลงกล่อมลูก จึงมีคุณค่ามากกว่าวรรณกรรมมุขปาฐะที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพราะเพลงกล่อมลูกคือรากเหง้าของวัฒนธรรมอันงดงามที่สะท้อนภูมิปัญญาที่ยอดเยี่ยมที่เราไม่ควรมองข้าม

เพลงกล่อมลูกในแต่ละภาคของประเทศไทย

ในประเทศไทย เพลงกล่อมลูกมีอยู่ทั่วทุกภาค ถือเป็นคติชาวบ้านที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ เป็นวรรณกรรมที่ไม่มีการเขียนหรือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่อาศัยการท่องจำและบอกเล่าถ่ายทอดจากรุ่นปู่รุ่นย่ารุ่นสุ่พ่อรุ่นแม่ สืบทอดไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ทำให้พ่อแม่ได้มีความใกล้ชิดลูก ได้ใช้เสียงในการสะท้อนให้เห็นการสอนในเรื่องของภาษาสำเนียง ให้ติดหู ก่อนนอนทำให้หลับง่าย การนอนของเด็กเป็นช่วงสำคัญและการให้เด็กหลับอย่างมีความสุขหลับสนิท เด็กจะเขาก็จะมีช่วงของการตื่นที่สดชื่น ไม่ร้องโยเย การที่แม่จะเล่าอะไรให้ลูกฟังหรือเอื้อนเอ่ยจะเป็นสำเนียงหรือเป็นการบอกเล่าเรื่องราวทำให้เกิดความอบอุ่นความสุขแก่ลูกขณะกำลังจะหลับและหลับสนิทอย่างมีความสุข

เพลงกล่อมลูกภาคใต้

ภาคใต้เป็นภาษาถิ่นที่คนไทยส่วนใหญ่รู้จักมากที่สุดเพราะมีสำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์ชัดเจนที่สุด เช่นเดียวกับเพลงกล่อมลูกภาคใต้ที่มีทำนองและลีลาเด่นเป็นของตนเอง เพลงกล่อมลูกภาคใต้ มีชื่อเรียก 4 อย่าง คือ เพลงร้องเรือ เพลงชาน้อง หรือเพลงชาน้อง เพลงเสภา และเพลงน่องนอน

ที่เรียกว่าเพลงร้องเรือ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะลักษณะของเปลที่ใช้ผ้าผูกมีรูปร่างคล้ายเรือ เพลงชาน้องหรือชาน้อง คำว่า ชา มาจาก คำว่าบูชา ซึ่งแปลว่าสวดหรือกล่อมขวัญ ชาน้องหรือชาน้อง จึงหมายถึงการสวดแม่ซ้อ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นเทวดาหรือผีประจำทารก เพลงเสภาเป็นเพลงที่ใช้ได้คารมกันเป็นบทปฏิพากย์แสดงปฏิภาณไหวพริบ นำมาใช้ในเพลงกล่อมลูกเพลงน่องนอน เป็นการมุงกล่อมน่องหรือกล่อมลูกโดยตรง ลักษณะเด่นของทำนองกล่อมลูกภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็เพลงประเภทใดคือมักจะขึ้นต้นเพลงด้วยคำว่า "ฮา เอ้อ" หรือมีคำว่า "เหอ" แทรกอยู่เสมอในวรรคแรกของบทเพลง แล้วจึงขับกล่อมไปซ้ำๆ เหมือนภาคอื่นๆ

เมืองครเหอ	แต่ก่อนเขาเล่ามา
พระศรีธรรมโศกราชมีวาดหนา	ได้ก่อนมหาธาตุยกทองคำ
ไว้เป็นที่บูชามหาชน	ฝูงคนนับถืออุปลัมภ
ที่ทรุดโทรมซ่อมไว้มิให้ดำ	เข้าคำมีคนบูชาเหอ

เพลงกล่อมลูกภาคเหนือ

สำหรับภาคเหนือ หรือดินแดนล้านนาอันสงบสวยงาม มีเพลงกล่อมลูกสืบทอดเป็นลักษณะแบบแผนเฉพาะของตนเองมาช้านาน เรียกฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคเหนือว่า "คำร่ำ" ซึ่งจัดเป็นลำนำชนิดหนึ่ง หมายถึงการรำพรรณนา มีเสียงไพเราะ สูงต่ำตามเสียงวรรณยุกต์ของสำเนียงภาคเหนือ นิยมใช้แต่งในการรำบอกไฟขึ้น รำสร้างวิหาร รำสร้างเจดีย์ รำสร้างถนน ขึ้นดอยสุเทพ และแต่งเป็นคำกล่อมลูก

คำกล่อมลูกนี้ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ในภาคเหนือสมัยก่อนมักจะใช้ขับกล่อมสอนลูกหลาน ขณะอุ้มเด็กนั่งชิงช้าแกว่งไกวช้าๆ จนเด็กง่วงนอน จึงอุ้มไปวางบนที่นอนหรือในเปลแล้วแห่กล่อมต่อจนเด็กหลับสนิท คำกล่อมลูกนี้จึงเรียนว่า "ลิกจุงจาไหน" ตามเสียงที่ใช้ขึ้นต้นเพลง

ลักษณะเด่นของเพลงกล่อมลูกภาคเหนือนอกจากจะขึ้นต้นด้วยคำว่าลิกจุงจาไหนแล้วยังมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "อ้อจา" เป็นส่วนใหญ่ จึงเรียกเพลงกล่อมลูกนี้ว่า เพลงอ้อลูก ทำนองและลีลาอ้อลูกจะเป็นไปซ้ำๆ ด้วยน้ำเสียงทุ้มเย็น ตามถ้อยคำที่สรรมาเพื่อสั่งสอนพรรณนาถึงความรัก ความหวังใญ่ลูกน้อย จนถึงคำลอบ คำขู่ ขณะยังไม่ยอมหลับ ถ้อยคำต่างๆ ในเพลงกล่อมลูกภาคเหนือสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมต่างๆ ของคนในภาคเหนือในอดีตจนปัจจุบันได้เป็นอย่างดี นับเป็นประโยชน์ทางอ้อมที่ได้รับนอกเหนือจากความอบอุ่นใจของลูกที่เป็นประโยชน์โดยตรงของเพลงกล่อมลูก

อ้ออ้อจ๋าจ๋า	หลับสองตาแม่ไปนานอกบ้าน
ไปเก็บมะसानใส่ชามแขวน	ไปเก็บมะแหันใส่ชามาด้อน
น้องอย่าได้อ้อนแม่ไห้บ่มา	หันน้องหลับสองตา
น้องตีตีตีตี	หลับเมื่อวันน้องอย่าได้อ้อน
อ้ออ้ออ้อ	หือหลับเสียเนื่อนาย

เพลงกล่อมลูกภาคกลาง

เพลงกล่อมลูกภาคกลางเป็นที่รู้จักแพร่หลายและมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานมากกว่าเพลงกล่อมลูกภาคอื่น ซึ่งสะดวกแก่การศึกษาค้นคว้า การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ โดยไม่มีชื่อเฉพาะสำหรับเรียกเพลงกล่อมลูกภาคกลาง เนื่องจากขึ้นต้นบทร้องด้วยคำหลากหลายชนิดตามแต่เนื้อหาของเพลง แบ่งประเภทเนื้อหาของเพลงกล่อมลูกภาคกลางไว้คล้ายกัน คือ

ลักษณะทำนองและลีลาของเพลงกล่อมลูกภาคกลางจะเป็นการขับกล่อมอย่างช้าๆ เช่นเดียวกับภาคอื่นๆ กลุ่มเสียงก็จะช้าๆ เช่นกัน แต่จะเน้นการใช้เสียงทุ้มเย็น และยึดคำแต่ละคำให้เชื่อมกลืนกันไปอย่างไร้รอยต่อ อ่อนหวาน ไม่ให้มีเสียงสะดุด

กาเหว่าเอ๋ย	ไขไว้ให้แม่กาฟัก
แม่กาก็หลงรัก	คิดว่าลูกในอุทร
คาบเอาข้าวมาเผื่อ	ไปคาบเอาเหยื่อมาป้อน
ถนอมไว้ในรังนอน	ซ่อนเหยื่อมาให้กิน
ปีกเจ้ายังอ่อนคลอแคล	ท้อแท้จะสอนบิน
แม่กาพาไปกิน	ที่ปากน้ำพระคงคา
ตีนเจ้าเหยียบสาหร่าย	ปากก็ใช้หาปลา
ตีนเจ้าเหยียบสาหร่าย	ปากก็ใช้หาปลา
กินกุ้งแลกินกั้ง	กินหอยกระพั้งแมงดา
กินแล้วก็โผมา	จับที่ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน	เที่ยวเยียมเยียมมองมอง
ยกเอาปืนขึ้นส่อง	จ้องเอาแม่กาดำ
ตัวหนึ่งว่าจะตัม	อีกตัวว่าจะยำ
กินนางแม่กาดำ	คำวันนี้คุณแม่่า

เพลงกล่อมเด็กภาคอีสาน

เพลงพื้นบ้านอีสาน มีลักษณะเด่นชัดกับการขับร้องอันเป็นธรรมชาติ บ่งบอกความจริงใจ ความสนุกสนาน และความสอดคล้องกลมกลืนกับเครื่องดนตรีประจำท้องถิ่น คือ แคน แม้การขับกล่อมลูกซึ่งไม่ใช่เครื่องดนตรีใดๆ ประกอบ ก็สื่อให้ผู้ฟังรู้ทันทีว่าเป็นเพลงของภาคอีสาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน เป็นดินแดนที่กว้างขวางและมีประชากรมากที่สุด ในบรรดา 4 ภาคของไทย เพลงกล่อมลูกจึงมีหลายสำเนียง ถ้าเป็นอีสานตอนเหนือจะมีสำเนียงคล้ายลาว ถ้าเป็นอีสานตอนใต้จะมีสำเนียงคล้ายเขมร แต่เพลงกล่อมลูกที่แพร่หลายและยอมรับว่าเป็นเอกลักษณ์ของอีสานจะเป็นสำเนียงอีสานตอนเหนือ และมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "นอนสาหล่า" หรือ "นอกสาเดอ" หรือ "นอนสาแม่เยอ" มีทำนองลีลาเรียบง่ายซ้าๆ และมีกลุ่มเสียงซ้าๆ

นอนสาหล่าหลับตาแม่กล่อม	นอนตื่นแล้วจั่งหลุกกินนม
กินนมไผ่ป่านนมแม่	กินนมแม่มันแซบมันหวาน
มันหวานลงหวานลงคือกล้วย	หวานจ้วยๆใส่ปากคำแพง
เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ.....	
แม่ไปไฮ่เอาไขมาหา	แม่ไปนาเอาปลามาป้อน
แม่เลี้ยงม้อนอยู่ในสวนมอน	เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ
นอนสาหล่าหลับตาแม่ซีกกล่อม	ขดอ้อมป้อมนอนแล้วอย่าดึง
มิดอั้งตั้งอย่ากวนอย่าแอ้ว	นอนตื้อแล้วจั่งหลุกกินนม
เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ ฮะ เอ้อ.....	

องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการสืบทอด

องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการสืบทอด เป็นการศึกษาด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับทางวิชาการว่า มนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ต่างก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป หรือบางสังคมอาจมีความวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน

การอนุรักษ์เป็นกระบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ การพัฒนาประเทศ พัฒนาให้ถึงชุมชน เป็นกระบวนการที่ไม่ได้มุ่งด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะมิได้หวังเพียงเพิ่มหรือกระจายรายได้ ไม่ได้ทำเพื่อเพียงแค่พัฒนาวิชาการหรือความรู้อย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการฟื้นฟู เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้มีชีวิตและมีพลัง โดยวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ดำเนินการให้สัมพันธ์กับชีวิตในด้านต่างๆ ตามที่เป็นจริงของสังคมและชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน (เสรี พงศ์พิศ, 2536) การอนุรักษ์เป็นการรวบรวมสิ่งต่างๆที่มีคุณค่า เช่น โบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้

เรื่องราวจากการบอกเล่า การละเล่น ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี นาฏศิลป์ ที่ชาวบ้านมองข้ามความสำคัญ และทอดทิ้งไม่ดูแลรักษา และถ้าปล่อยทิ้งไว้สิ่งต่างๆ ก็จะสูญหาย แต่ถ้าทำนุบำรุงรักษาให้เกิดเป็น สิ่งของที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม ขบวนการอนุรักษ์จะดำเนินการไปด้วยดีต้องมี ภาครัฐและเอกชน และประชาชน ร่วมมือกันในการบำรุงรักษาสิ่งบอดสิ่งต่างๆ ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรมนั้นๆ สิ่งที่น่าภาคภูมิใจและสมควรอนุรักษ์มากที่สุด คือ ภูมิปัญญาของชาวบ้าน ประชาญ ชาวบ้าน และวิถีแบบชาวบ้าน และเป็นสิ่งที่ควรที่จะเกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอื่นๆ

กระบวนการสืบทอด เป็นรูปแบบทางวัฒนธรรม ที่มีการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งแม้สภาพสังคมมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลง ให้มีความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ยังคงเป็นมนุษย์อยู่ใน สังคมนั้นๆ ดังที่ (เอกวิทย์ ณ ถกลาง, 2540) ได้สรุปกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ตามธรรมชาติ ดังนี้

1. มนุษย์เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิต และรักษาเผ่าพันธุ์ของตนให้อยู่รอดด้วยการลองผิดลอง ถูก มนุษย์สะสมความรู้ ความเข้าใจของตนเองเพื่อที่จะได้ถ่ายทอดให้กับลูกหลานเผ่าพันธุ์ของตนเอง
2. มนุษย์เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำจริงในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่จริง ตลอดจน การเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ต่างๆ ไว้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติจริง แล้วส่งต่อไปยังลูกหลาน แบบค่อยเป็นค่อยไปจนการเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ
3. การถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้จากการกระทำจริงได้พัฒนาเป็นการส่งต่อ (Transmission) แก่คนรุ่นหลังด้วยการสาธิตวิธี การสั่งสอนด้วยการบอกเล่า (Oral Tradition) ในรูปแบบของเพลงกล่อมลูก คำพังเพย สุภาษิต และการสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Literacy Tradition) โดยการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน การถ่ายทอดทั้งวาจาและลายลักษณ์ หรือการสาธิตไม่มีอะไรตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยที่อยู่ของคนเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ในบางกรณีความรู้ที่สะสมก็สามารถสูญหายได้
4. การเรียนรู้โดยพิธีกรรมกล่าวในเชิงจิตวิทยา พิธีกรรมมีความศักดิ์สิทธิ์และมีอำนาจ โน้มน้าวที่มีส่วนร่วมรับเอาคุณค่า และแบบอย่างพฤติกรรมที่ต้องการเน้นเข้าไว้ ในตัวเป็นการตรอกย้ำ ความเชื่อรอกคือธรรมจรรยาของกลุ่มชน แนวปฏิบัติและความคาดหวังโดยไม่ต้องใช้การจำแนก แจกแจงเหตุผลแต่ใช้ศรัทธาความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม
5. ศาสนาทั้งในด้านหลักธรรม คำสอน ศิล และวัตรปฏิบัติ ตลอดจนพิธีกรรมและ กิจกรรมทางสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในเชิงการเรียนรู้ ล้วนมีส่วนต่อย้าภูมิปัญญา ที่เป็นอุดมการณ์แห่งชาติ
6. การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกัน ทั้งในทางกลุ่ม ชาติพันธุ์ ถิ่นฐานทำกิน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกับคนต่างวัฒนธรรม ทำให้กระบวนการเรียนรู้ ขยายตัว

7. การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Reproduction) ในการแก้ปัญหาทั้งทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ได้มีคนพยายามเลือกเฟ้นเอาความเชื่อ และธรรมเนียมปฏิบัติสืบทอดกันมาในสังคมประเพณี มาผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมกับฐานความเชื่อเดิม

8. ครูพักลักจำ ก็เป็นกระบวนการเรียนรู้วิถีหนึ่งที่มีมาแต่เดิมระบบและกระบวนการเรียนรู้มีอยู่หลากหลาย

การที่กลุ่มชาติพันธุ์ อยู่ได้มาทุกวันนี้ เพราะคุณค่าอันเป็นพื้นฐานแห่งการดำรงชีวิตสามารถรักษาความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์และสภาพแวดล้อมกับผู้คนในสังคมเดียวกัน และกับสังคมอื่นๆ ความสมดุลดังกล่าวยังคงอยู่ และถ่ายสืบทอดกันมาบางส่วนนั้นอาจหายไปแต่ก็มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมาแทนการถ่ายทอดสืบสาน มีลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญา (ปฐม นิคมานนท์, 2535) แบ่งได้ดังนี้

1. การสืบทอดความรู้ในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาชีพของหมู่บ้านแทบทุกครัวเรือน ทำกัน อาจเป็นอาชีพรองจากทำนา ทำไร่ เช่น เครื่องปั้นดินเผา จักสาน ทอผ้า ซึ่งสมาชิกของชุมชนได้คลุกคลี และมีความคุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน

2. การสืบทอดภายในครัวเรือนเป็นการสืบทอดความรู้ ความชำนาญที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะครอบครัว เช่น ความสามารถในการรักษาโรค งานช่างศิลป์ งานฝีมือ ความรู้ด้านพิธีกรรมต่างๆ ความรู้เหล่านี้จะถ่ายทอดภายในครอบครัวและเครือญาติ บางอย่างก็มีการหวงแหน และเป็นความลับในสายตระกูล

3. การฝึกจากผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะทาง เป็นการถ่ายทอดที่ผู้สนใจไปขอรับการถ่ายทอดจากผู้รู้ อาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ หรืออาจอยู่นอกชุมชน เช่น หมอตำแย ช่างลายไทย

4. การฝึกฝนด้วยตนเอง อาชีพและความชำนาญ หลายอย่างเกิดจากการคิดค้นค้นแปลง และพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง และถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน เช่น ช่างฆ้อง การแกะสลักหิน

จากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการสืบทอด สรุปได้ว่า กระบวนการสืบทอด ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้โดยการบอกเล่า การถ่ายทอดความรู้โดยการสาธิต การถ่ายทอดความรู้โดยการฝึกปฏิบัติ และการถ่ายทอดความรู้โดยการเข้าร่วมการแสดง การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาสาระที่จะสื่อสาร ในการถ่ายทอดความรู้แก่เด็กมีลักษณะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยการเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจ เพื่อทำงานร่วมกันและช่วยเหลือชุมชน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

บริบทพื้นที่ที่ทำการวิจัย

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ทำการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ซึ่งได้กล่าวประวัติความเป็นมา อาณาเขต ของพื้นที่วิจัย ดังต่อไปนี้

ที่มา : www.oncb.go.th (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562)

ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

1. กาญจนบุรี

กาญจนบุรีเป็นเมืองโบราณเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาทุกยุคสมัย สามารถแบ่งออกเป็นยุคสมัยตามหลักฐานที่พบ ได้ดังนี้

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เริ่มตั้งแต่สมัยเริ่มกำเนิดมีมนุษย์ขึ้นในโลก จากสภาพภูมิศาสตร์ที่มีภูเขา แม่น้ำ ป่าไม้ สิ่งสสารสัตว์มากมาย เหมาะที่จะเป็นที่ตั้งอาศัย ของมนุษย์มาตั้งแต่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบหลักฐานทางด้านโบราณคดีมากมาย ได้แก่ เครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือสมัยหินใหม่ เครื่องมือสมัยโลหะ โครงกระดูกมนุษย์ ภาพเขียนสีที่ผนังถ้ำ โลงศพ ฯลฯ

สมัยทวาราวดี พบหลักฐานศิลปะอินเดียสมัยคุปตะในสมัยทวาราวดี ตามลำน้ำแควน้อย แควใหญ่ และแม่กลอง ที่บ้านวังปะโท บ้านท่าหวี บ้านวังตะเคียน และพงตึก โบราณวัตถุสถานที่พล เช่น ชากเจดีย์ วิหาร พระพุทธรูป พระพิมพ์ เสมารธรรมจักร ระฆังหิน เครื่องประดับภาชนะดินเผา และพบตะเกียงโรมันสำริดที่มีอายุราว พ.ศ. 600 นับเป็นโบราณวัตถุที่เก่าแก่ที่สุดของไทย

สมัยอิทธิพลขอม จากหลักฐานทางเอกสารที่เก่าแก่ที่สุดที่กล่าวถึงเมืองกาญจนบุรีคือ พงศาวดารเหนือ กล่าวว่า "กาญจนบุรีเป็นเมืองพญางง พระราชทานบิดาของพระยาพาน เป็นเมืองสำคัญของแคว้นอุททองหรือสุวรรณภูมิ มีผู้สันนิษฐานว่าพญางงสร้างขึ้นราว พ.ศ. 1350" ต่อมาขอมได้แผ่อิทธิพลนำเอาศาสนาพุทธมหายานเข้ามาประดิษฐานในเมืองกาญจนบุรี ปรากฏหลักฐานคือปราสาทเมืองสิงห์ เมืองครุฑ เมืองกลอนโต จนอำนาจอิทธิพลขอมเสื่อมลงไป

สมัยอยุธยาเป็นราชธานี เมืองกาญจนบุรีปรากฏชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ต้องกลายมาเป็นเมืองหน้าด่าน เพราะตั้งอยู่ติดกับประเทศคู่สงครามคือพม่า กาญจนบุรีจึงเป็นเส้นทางเดินทัพและสมรภูมิ ด้วยเหตุว่ามีช่องทางเดินติดต่อกับพม่า คือ ด่านพระเจดีย์สามองค์ และด่านบ้องตี้ จึงนับว่ามีความสำคัญที่สุดในทางยุทธศาสตร์ ยังปรากฏชื่อสถานที่ในพงศาวดารหลายแห่งเช่น ด่านพระเจดีย์สามองค์ สามสบ ท่าดินแดง พุตะไคร้ เมืองด่านต่าง ๆ

สมัยธนบุรีเป็นราชธานี ในสมัยนี้เกิดสงครามกับพม่าถึง 10 ครั้ง กาญจนบุรีเป็นสมรภูมิอีกหลายครั้ง เช่น สงครามที่บางกุ้ง และที่บางแก้ว ซึ่งมีสมรภูมিরบกันที่บริเวณบ้านหนองขาว

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เกิดสงครามใหญ่คือ สงคราม 9 ทัพ แต่ไทยสามารถยับยั้งกองทัพพม่าแตกพ่ายไปได้ ณ สมรภูมিরบเหนือทุ่งลาดหญ้า ในปีต่อมาก็ต้องทำสงครามที่สามสบและท่าดินแดงอีก และไทยตีเมืองทวาย ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยุทธศาสตร์การรบเปลี่ยนไป โดยเหตุที่พม่าต้องนำทัพลงมาทางใต้เพื่อเข้าตีกรุงรัตนโกสินทร์ จำเป็นต้องมีทัพเรือล่องลงมาจากสังขละบุรี มาตามลำน้ำแควน้อยผ่านอำเภอไทรโยค มายังปากแพรก ซึ่งเป็นที่รวมของแม่น้ำทั้งสองสาย กลายเป็นแม่น้ำแม่กลอง

2. ราชบุรี

ราชบุรี ดินแดนวัฒนธรรมลุ่มน้ำแม่กลองและสายหมอกแห่งขุนเขาตะนาวศรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตกที่มีภูมิประเทศหลากหลาย จากพื้นที่ที่ราบต่ำ ลุ่มแม่น้ำแม่กลองอันอุดม แหล่งเพาะปลูกพืชผักผลไม้เศรษฐกิจนานาชนิด สู่พื้นที่สูงทิวเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวยาวทางทิศตะวันตกจรดชายแดนไทย-พม่า

จังหวัดราชบุรี มีชื่ออันเป็นมงคลยิ่ง หมายถึง “ เมืองพระราชา ” ราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย จากการศึกษาและขุดค้นของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี พบว่าดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของคนหลายยุคหลายสมัย และมีความ

รุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุมากทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ตั้งแต่ยุคหินกลางตลอดจนได้ค้นพบเมืองโบราณสมัยทราวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ได้เคยดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาและตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า เมืองราชบุรีเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ เป็นสมรภูมิการรบหลายสมัย โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ยกทัพมาตั้งรับศึกพม่าในเขตราชบุรีหลายครั้ง ครั้งสำคัญที่สุดคือสงครามเก้าทัพ

ต่อมา พ.ศ. 2360 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในพ.ศ. 2437 ได้ทรงเปลี่ยนการปกครองส่วนภูมิภาคโดยรวมหัวเมืองต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกัน ตั้งขึ้นเป็นมณฑล และได้รวมเมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ รวม 6 เมือง ตั้งขึ้นเป็นมณฑลราชบุรี ตั้งที่บัญชาการมณฑล ณ ที่เมืองราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ปัจจุบันคือศาลากลางจังหวัดราชบุรีหลังเก่า)

พ.ศ. 2440 ได้ย้ายที่บัญชาการเมืองราชบุรี จากฝั่งซ้าย กลับมาตั้งรวมอยู่แห่งเดียวกับศาลาว่าการมณฑลราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง จนถึง พ.ศ. 2476 เมื่อได้มีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลทั้งหมด มณฑลราชบุรีจึงถูกยกเลิกและคงฐานะเป็นจังหวัดราชบุรีจนถึงปัจจุบัน จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในภาคกลางด้านทิศตะวันตก มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศพม่า โดยมีเทือกเขา ตะนาวศรีเป็นแนวพรมแดนสันปันน้ำ ระยะความยาว 73 กิโลเมตร ชุมชนเมืองราชบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 100 กิโลเมตร มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านในเขตจังหวัดราชบุรีประมาณ 67 กิโลเมตร

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural – Functional Theory) ถูกพัฒนาขึ้นโดยแรดคลิฟท์ บราวน์ (A.R.Radcliffe Brown) โดยมีแนวคิดว่ารระบบสังคมต่าง ๆ ประกอบด้วยโครงสร้างและกิจกรรมต่างๆ โครงการทางสังคมคือแบบแผนที่อยู่ได้นาน โดยประชากรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โครงสร้างจะได้มาจากการกระทำระหว่างกันทางสังคมจากบรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของพฤติกรรมทฤษฎีนี้จะเน้นการทำความเข้าใจกับ

การคงอยู่และการสืบเนื่องของโครงสร้างและเสถียรภาพทางสังคมซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญได้จากข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณาของแต่ละสังคมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มีความผูกพันกันทางสังคม หรือมีความขัดแย้งระหว่างกัน แต่ยอมรับในความขัดแย้งนั้นและมีการจัดการต่อความขัดแย้งอย่างเป็นทางการความสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยลดโอกาสที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและทำให้สังคมทั้งหมดอยู่ต่อไปได้ (นิยพรรณ วรณศิริ, 2550)

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เน้นที่การคงอยู่หรือระบบเสถียรภาพของระบบสังคม รวมทั้งภาระหน้าที่ทางสังคมและความมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงเป็นมโนภาพสำคัญในการวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ดังนั้นส่วนต่างๆ ของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มทางสังคมต้องถูกนำมาศึกษาโดยดูว่าส่วนต่างๆ ของวัฒนธรรมทำหน้าที่อะไรบ้างที่จะทำให้เสถียรภาพของกลุ่มโดยเฉพาะสังคมที่ไม่ซับซ้อน จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมสามารถนำมาอธิบายความมั่นคงทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ซับซ้อนในการคิดค้นองค์ความรู้และวิธีการหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มคนให้สามารถคงรูปอยู่ได้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาในลักษณะยั่งยืน (งามพิศ สัตย์สงวน, 2539)

โครงสร้างเปรียบได้กับ แกนของอาคารหรือสถาบันหลักของสังคมที่เกิดจากความจำเป็นขั้นพื้นฐานโดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่า หน้าที่ของสังคมก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น 2 ประเภทคือ หน้าที่หลัก หน้าที่รอง หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้สัมพันธ์กับ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) มีแนวความคิดว่าหน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์. แรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) กับ โบรนิสโลว์ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็งอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ทาลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons) มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่างๆ (Part) มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุล (Equilibrium) ส่วนในดานการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สัน เสนอว่า เกิดจากความสมดุลถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ ร่างกาย และวัฒนธรรม เกิดความแตกร้าง โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายในหรือระบบสังคม เช่น

การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และสาเหตุจากภายในระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย หรือหลายๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ พาร์สันเน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม (จามพิศ สัตย์สงวน, 2539) โดยสรุปแล้ว แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่มีลักษณะดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกัน คือ สิ่งที่น่าสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล
2. การวิเคราะห์สังคมต้องมองว่า สังคมทั้งหมดเป็นระบบหนึ่งที่แต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
3. ระบบสังคมเป็นการเคลื่อนไหวหาสู่ความสมดุล การปรับความสมดุลของระบบจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในระบบตามไปด้วย

ความต่อเนื่องของกระบวนการของชาวสารจากภายในและภายนอก นอกจากนี้ทฤษฎีระบบยังมองว่า ความขัดแย้ง ความตึงเครียดและความไม่สงบสุขภายในสังคมก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีระบบก็มีข้อจำกัดในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากในการวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์กับระบบอื่นได้อย่างลึกซึ้ง จากทฤษฎีดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทภายในวงดนตรีและหน้าที่ภายนอกระหว่างวงดนตรีกับสังคม หรือองค์กรภายนอกวงดนตรี

ศิลปะการดนตรีนั้นย่อมเหมือนงานศิลปะสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นผลิตผลของมนุษย์ในสังคม และย่อมต้องมีโครงสร้างเป็นของตนเอง แต่โครงสร้างของศิลปะนั้นไม่สามารถจะคงอยู่ได้โดยเดี่ยวด้วยตัวเอง สามารถทำความเข้าใจได้ ก็ต่อเมื่อเราได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ทำให้เกิดศิลปะดังกล่าว โดยเฉพาะดนตรี เราต้องศึกษาให้ทราบว่า ทำไม่และโดยวิธีใดที่แนวความคิดหรือคติ เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นๆ จึงถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบที่ทำให้เกิดการผลิตเสียง อันเป็นที่ยอมรับกันว่าไพเราะในสังคมนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาดนตรีอย่างพินิจพิเคราะห์อาจจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการวิเคราะห์โครงสร้างหลักในสังคมได้

ลักษณะของโครงสร้างของดนตรีที่สะท้อนลักษณะของสังคม แสดงให้เห็นว่าสังคมมีลักษณะของการจับกลุ่มอย่างไร ใครมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ปัจจัยภายในดนตรีที่อาจเป็นเหตุที่ทำให้ดนตรีปรับตัวก้าวหน้าไปในทิศทางใด ควรรับกระแสการอิทธิพลตะวันตก ซึ่งอาจถือได้ว่า

เป็นเพียงปัจจัยภายนอกเท่านั้นแล้วปัจจัยภายในจริงๆ คือสิ่งใด ความคิดที่จะรักษา ห่วงแทนดนตรีของตนโดยโครงสร้างตลอดจนบทบาทหน้าที่ทำกรอย่างไร ดังนั้นจากทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมสามารถนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงโครงสร้างทางสังคมของนักดนตรี ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมตะวันออก มีการเอื้อเฟื้อกันในเชิงโครงสร้าง สร้างความเป็นเครือญาติ ความเป็นครูและลูกศิษย์ ที่ส่งเสริมในหน้าที่การงานและการงานรองรับให้ ดังนั้นกรอบทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่จะเป็นเครื่องมือในการกำหนดบทบาทตำแหน่งหน้าที่ของนักดนตรีในคณะ การให้การยอมรับในตำแหน่งและการดำเนินตามบทบาทจึงเป็นเรื่องสำคัญในสังคม

การใช้แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เพื่อช่วยให้ขั้นตอนต่างๆ ของขบวนการวิจัย คือ ก่อนเริ่มเก็บข้อมูลวิจัย ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล และการสร้างบทสรุป ข้อมูลของขบวนการวิจัยนั้น มีทิศทางที่ชัดเจนเป็นระบบให้งานวิจัยเกิดคุณภาพ

ทฤษฎีประวัติศาสตร์ (Historicism)

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากความหละหลวมของทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionalism) การศึกษาวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของมนุษย์หลีกเลี่ยงไม่พ้นการสืบสวนย้อนหลังไปถึงอดีตในทุกสมัยที่มนุษย์ได้ผ่านขั้นตอนมาและได้ทิ้งผลของการกระทำของตนเอาไว้มากมาย การศึกษาถึงอดีตสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี นักมนุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงในอดีตนิยมใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อธิบายปรากฏการณ์ในสังคมมนุษย์

การศึกษาทางประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นวิธีการศึกษาวัฒนธรรมในแง่ของอดีตเท่านั้น มันเป็นวิธีการหลาย ๆ วิธีรวมกัน ได้แก่

1. ศึกษาความเป็นมาในอดีตของวัฒนธรรมในแต่ละเนื้อหาจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการของวัฒนธรรม
2. สังเกตการณ์ (Observation) ความเป็นตัวของตัวเองของวัฒนธรรม เป็นการศึกษาวัฒนธรรมปัจจุบันด้วยการเข้าไปสังเกตหรือดูด้วยตัวของผู้ศึกษาเอง การสังเกตต้องทำควบคู่กับการจดบันทึกด้วย
3. ศึกษาวัตถุและเหตุการณ์ในแง่ของเวลาและสถานที่ เช่น วัฒนธรรมนั้น ๆ เกิดเมื่อไรและเกิดที่ไหน วัฒนธรรมที่เราเห็น ๆ อยู่ในปัจจุบันนี้จะต้องมีความเป็นมาจากอดีต การสังเกตการณ์ในแง่ของกาลเวลาและแหล่งของวัฒนธรรม เป็นวิธีการที่จำเป็นมากที่จะทำให้ปะติดปะต่อเรื่องราวพฤติกรรมและความเป็นมาของมันได้อย่างถูกต้อง
4. การขุดค้น (Archaeological Method) เป็นการสืบหาหลักฐานของวัฒนธรรมในอดีตไกลโพ้นด้วยการขุดค้น ซึ่งจะสามารถนำหลักฐานทางรูปธรรมมายืนยันการศึกษาวัฒนธรรมในปัจจุบันได้ เป็นการช่วยในการตีความพฤติกรรมมนุษย์ในปัจจุบันอย่างมาก

5. การศึกษาแบบวิเคราะห์โครงสร้างรวม (Holistic Approach) คือ การศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใด ๆ โดยนำโครงสร้างทุกส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกัน ในขณะเดียวกันเพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมในภาพรวมของสังคมหนึ่ง ๆ

การศึกษาวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการมองปัญหาย้อนหลังนั้น เกี่ยวข้องกับกาลเวลาอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ การที่จะเข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบันนั้น จำเป็นจะต้องสืบสาวเหตุการณ์ย้อนไปข้างหลัง ยิ่งสืบย้อนหลังได้ในระยะเวลาไกลจากปัจจุบันได้มากเท่าไร ยิ่งจะเข้าใจปัจจุบันได้มากเพียงนั้น ถ้าเข้าใจปัจจุบันได้อย่างทะลุปรุโปร่งก็จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการล่วงหน้าได้สำหรับเหตุการณ์ในอนาคต นี่คือการศึกษาดำเนินไปเป็นลูกโซ่ของเหตุการณ์ และเวลา มิติของเวลาที่เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มี 2 มิติ คือ

1. ศึกษาเหตุการณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน (Synchronic Study) ได้แก่ การศึกษาเรื่องใด ๆ ในเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น เช่น การศึกษากรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2325 หรือการศึกษาระบบปกครองของประเทศสมัชชาราชการที่ 5 เป็นต้น วิธีการนี้ใช้วิธีวิเคราะห์ (Analysis) โครงสร้าง

2. ศึกษาเหตุการณ์ในหลายช่วงเวลา (Diachronic Study) เป็นการศึกษาเหตุการณ์ข้ามเวลาจากช่วงหนึ่งถึงอีกช่วงเวลาหนึ่ง เช่น การศึกษาระบบการปกครองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนปัจจุบัน เป็นต้น การศึกษาแบบข้ามเวลาเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบในกรอบของแนวคิดเชิงวิวัฒนาการ เป็นการศึกษาที่มีประโยชน์มากและใช้กันมากในหมู่นักมานุษยวิทยา

ทฤษฎีวิวัฒนาการจะใช้ศึกษาถึงความเติบโตของวัฒนธรรมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ เป็นการศึกษาด้านสายความเจริญในตัวของวัฒนธรรม โดยไม่พิจารณาถึงสถานการณ์แวดล้อมมาประกอบ แต่วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้นศึกษาความเจริญเติบโตของวัฒนธรรม ทั้งโดยตัวของมันเองประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่มาจัดรูปแบบของวัฒนธรรมให้พัฒนาและแตกต่างกันไปตามลักษณะของท้องถิ่น กาลเวลา การศึกษาทางประวัติศาสตร์จึงทำให้รู้ว่าวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง ๆ เกิดมาจากในสังคมนั้นเอง (Creativeness) หรือถูกหยิบยืมมาจากภายนอก (Borrowing and Diffusion) และทำให้เข้าใจว่าวัฒนธรรมไม่ได้เจริญจากตัวของมันเองอย่างเดียว แต่มันจะพัฒนาไปตามท้องถิ่นที่มันไปถึงอย่างต่อเนื่องด้วย วิธีการทางประวัติศาสตร์จะทำให้เรารู้จักวัฒนธรรมตั้งแต่ลักษณะง่าย ๆ (Simple) ไปจนถึงซับซ้อนหลายชั้น (Complex) วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วย

1. การขุดค้นเพื่อเก็บข้อมูลจากวัฒนธรรมทางวัตถุหรือการศึกษาทางโบราณคดี
2. การค้นคว้าจากข้อมูลมือสอง (Secondary Data)
3. การสังเกตการณ์จากวิถีชีวิตของประชาชน (Observation)
4. การวิเคราะห์ทางสถิติเมื่อเกี่ยวกับข้อมูลเชิงปริมาณ (Statistical Handling)
5. การตีความข้อมูลเสียใหม่ (Historical Reconstruction) ได้แก่

การปะติดปะต่อข้อมูลจากหลาย ๆ วิธีการ

6. การเปรียบเทียบด้วยมิติด้านกาลเวลา สถานที่ และโครงสร้าง

7. จัดบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีประวัติศาสตร์ เป็นการอธิบายการสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ทั้งในด้านประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ที่ปรากฏในสังคม

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์หรือวิทยาการที่ว่าด้วยความงาม หรือความไพเราะของงาน วิจิตรศิลป์ โดยมีจุดมุ่งหมายคือการพยายามยกระดับของการสร้างสรรค์ และความสนใจในศิลปะ ซึ่งเป็นไปตามสัญชาตญาณ ซึ่งทำให้เป็นไปด้วยภูมิปัญญา ดังนั้นสุนทรียศาสตร์จึงเริ่มต้นด้วยการ พิจารณา เรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะและความสนใจศิลปะ (จี ศรีนิวาสน์, 2534)

กล่าวถึงทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้ว่าสุนทรียศาสตร์เป็นหนึ่งวิชาที่รู้จักกันในหมู่นักศึกษา ปรัชญา เพราะสุนทรียศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับความงามของสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ สร้างขึ้น และความงามตามธรรมชาติ การทำความเข้าใจในแขนงสุนทรียศาสตร์ก็คือ ขณะที่จริยศาสตร์ทำ หน้าที่กำหนดและอธิบายเกี่ยวกับมาตรฐานของจรรยาบรรณและคุณงามความดีนั้น วิชาสุนทรียศาสตร์ จะทำหน้าที่กำหนดและอธิบายเกี่ยวกับความงามของศิลปะทุกแขนง ทั้งดนตรี นาฏศิลป์ และ การละคร (อารีย์ สุทธิพันธุ์, 2533)

ความหมายคำว่า “สุนทรียศาสตร์” หมายถึงวิชาที่เกี่ยวกับความงามหรือจะเรียกชื่อ เฉพาะต่อไปว่าสุนทรียภาพ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Aesthetics มีความหมายต่างๆ ต่อไปนี้ (สุชาติ สุทธิ, 2544)

1. เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความรู้สึกรับรู้ในความงาม
2. เป็นวิชาที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของความงามและลักษณะต่างๆ ของความงาม
คุณค่าของความงามและรสนิยม
3. เป็นวิชาที่สอบสวนและเปิดเผยหลักเกณฑ์ความงามให้เด่นชัด เข้าใจกันได้ดี
เห็นได้และชื่นชมกันได้
4. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรงที่สร้างความพอใจโดยไม่หวังผลในทาง
ปฏิบัติ ไม่หวังผลตอบแทนเป็นวัสดุ แต่เป็นผลความรู้สึกเฉพาะตน
5. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบุคคลและจิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์ที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษาความรู้สึกตอบสนองในสิ่งสวยงาม สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชนจาก
ความหมายของสุนทรียศาสตร์ทั้ง 5 ประการ อาจสรุปได้คือ วิชาสุนทรียศาสตร์ หมายถึงศาสตร์ของ
การรับรู้ในความงามของศิลปะโดยเฉพาะและมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้มนุษย์มีความซาบซึ้งและ

ความชื่นชมในความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น ฉะนั้น ถ้าเชื่อว่า สุนทรียศาสตร์ เป็นแขนงหนึ่งในปรัชญา
ย่อมวัดผลได้ยาก แต่ถ้าเชื่อว่าเป็นแขนงหนึ่งในวิทยาศาสตร์ย่อมวัดผลได้ง่าย

ทฤษฎีย่อยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้แก่

1. ทฤษฎีสุนทรียหรือรตินิยม ทฤษฎีนี้คือทางปรัชญาจริยะที่ถือเอาความพึงพอใจ
เฉพาะหน้าที่เป็นจุดหมายของชีวิต คนฉลาดย่อมกอบโกยความพึงพอใจทุกโอกาส (กิริติ บุญเจือ,
2522) ทฤษฎีนี้มีประวัติยาวนาน ซึ่งเกิดจากวิถีทางปรัชญาธรรมชาติ ความเพลิดเพลินมีคุณค่า
ทางบวก ในขณะที่ความปวดร้าวหรือความไม่น่าเพลิดเพลินมีค่าทางลบ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์
แตกต่างกับคุณค่าอื่น เช่น แตกต่างจากคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ถือว่าเป็น
ความเพลิดเพลินภายในซึ่งเป็นความชอบของแต่ละบุคคล คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีลักษณะตรงไป
ตรงมา ตรงข้ามกับที่เป็นสื่อหรือคุณค่าทางปฏิบัติจริง ทางสุนทรียศาสตร์เป็นหนทางด้านหาความ
เพลิดเพลินและความพอใจ ทฤษฎีนี้มีนักสุนทรียศาสตร์สำคัญเช่น George Santayana นักธรรม
ชาตินิยมชาวสเปน ผู้เสนอทฤษฎีสุนทรียของชั้นตายนานา เป็นทฤษฎีที่เริ่มบันทึกและทดลองสอน ณ
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด งานสอนชิ้นนี้ของท่านได้ปรากฏ ในหนังสือเรื่องความรู้สึกเรื่องความงาม บอก
เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับทฤษฎีธรรมชาตินิยม และได้แบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย ความงามของ
วัสดุ (Materials of Beauty) รูปแบบ (Form) และการสำแดงพลังอารมณ์ (Expression Theory)
(ไพฑูริย์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง, 2541)

2. ทฤษฎีการแสดงออกทางอารมณ์ ในการแสดงออกทางอารมณ์เป็นการนำไปสู่
การเคลื่อนไหวทางศิลปะ E.F. Carritt ได้เสนอแนวคิดไว้ในหนังสือ หลักของศิลปะเมื่อ ค.ศ. 1914
และ อาร์.จี.คอลลิงวูด (R.G.Collingwood) ได้เสนอแนวคิดไว้ในหนังสือ หลักของศิลปะเมื่อ ค.ศ.
1938 ว่า ผลงานด้านศิลปะคือการแสดงออกทางอารมณ์ ศิลปินเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยเฉพาะ
เผยแพร่กับผู้ที่มีความต้องการทางด้านศิลปะ การใช้พลังอารมณ์ของศิลปิน เพื่อปลุกและสื่ออารมณ์
และรวบรวมลงในงานศิลปะนั้น เพลโต อาริสโตเติล รวมทั้งนักทฤษฎีชาวกรีก และชาวโรมันท่าน
อื่น ได้สังเกตมานานแล้วสิ่งนี้อาจเป็นสิ่งใหม่คือ การสร้างทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ขึ้นใหม่ทั้งหมด
เลโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) นักเขียนและนักปรัชญาชาวรัสเซีย เสนอแนวคิดของท่านในหนังสือ
ชื่อ ศิลปะคืออะไร เมื่อ ค.ศ. 1893 ก่อนสาธุศิษย์ของใครจะจะนำเอาความคิดนี้ขึ้นมาพิจารณา
โดยท่านได้อธิบายเรื่องราว ศิลปะให้ประสบการณ์สุนทรียกับมนุษย์ด้านคุณธรรมและอารมณ์เสรีทาง
ศาสนา ที่ปราศจากกามตัณหา งานศิลปะที่แท้จริงตามที่คสนะของท่านคือ งานที่สามารถทำให้ผู้อื่น
คล้อยตามอย่างเต็มที่กับอารมณ์ของศิลปินที่อยู่ในผลงานศิลปะนั้นๆ (ไพฑูริย์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง, 2541)

3. ทฤษฎีระสะ (Rasa Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความงามหรือความไพเราะ ต้น
ตำรับของทฤษฎีนี้ปรากฏในตำราวิทยาศาสตร์ของอินเดีย ซึ่งความคิดเรื่อง “ระสะ” หรือ “รส” นี้
มีความสำคัญอย่างยิ่งในสุนทรียศาสตร์ของอินเดีย ในทางศิลปะการแสดง ระสะคืออารมณ์ที่เกิด

ขึ้นกับผู้ชมหรือผู้ฟังเกิดจากผู้แสดง ในตำราวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นตำราโบราณที่ว่าด้วยทฤษฎีทางนาฏกรรม กล่าวไว้ว่า ละคร ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากภาวะ คือการแสดงออกด้วยท่าทางและสีหน้าของผู้แสดง การแสดงออกถึงละคร ที่ปรากฏในรูปของการพ่อนรำแบบฉบับของอินเดีย เรียกเป็นคำศัพท์ว่า ละครอภินยยะ ทฤษฎีละคร ยังคงเป็นหลักในการสร้างสุนทรียภาพในวงการณ์พ่อนรำ และการละครของอินเดียจนถึงปัจจุบัน ภาวะหรืออารมณ์ของละครทั้งแปด ได้แก่ (1) ระติ - อารมณ์รัก (2) หัสยะ - อารมณ์สนุกสนานเปลือดเปลื่น (3) โศกะ - อารมณ์เศร้าโศก (4) โภธา - อารมณ์โกรธ (5) อุตสาหะ - อารมณ์มานะ พลัง (6) ภัยยะ - อารมณ์หวาดกลัว (7) ชุคุปะสะ - อารมณ์รังเกียจเตียดฉันท์ (8) วิศมายา - อารมณ์พิศวง งงวย (Venkataraman, 2003) และ จี ศรีนิวาสนัน (2534) กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์เกี่ยวกับความงามและสิ่งที่เป็นความงามในธรรมชาติและสิ่งทีมนุุษย์สร้างขึ้นโดยเฉพาะ อันเกิดจากความพึงพอใจของบุคคล ที่ผ่านการสั่งสมประสบการณ์มา รับรู้ เข้าใจ รู้สึกได้ด้วยประสบการณ์และการรับรู้ ของแต่ละคน สามารถสื่อให้ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และสภาพของสังคมวัฒนธรรม ผู้ศึกษาวิจัยสามารถนำมาอธิบายเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เพื่อปรับใช้กับการรับฟังเสียงขับร้องเพลงกล่อมลูก

ทฤษฎีเชิงชาติพันธุ์วรรณา

เป็นทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยทฤษฎี วิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรม ทฤษฎีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม บุคคลสำคัญที่ถือว่าเป็นบิดาของทฤษฎีนี้คือ ออคุสต์ คอหม์ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส เป็นคนแรกที่นำทฤษฎีวิวัฒนาการมาใช้ อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเชื่อว่าสังคมมีโครงสร้างที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือสถิต (Social Statics) กับส่วนที่เปลี่ยนแปลงหรือพลวัต (Social Dynamics) ส่วนที่เปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้สังคมต้องเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2540) สังคมได้วิวัฒนาการจากการมีโครงสร้างง่ายๆ ไปสู่โครงสร้างที่เพิ่มความซับซ้อนขึ้นเสมอเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบราบเรียบต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ จากครอบครัวขยายเป็นชุมชนและสังคม ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ สังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงมาแล้ว 3 ยุคสมัย คือ

ยุคแห่งเทววิทยา (Theological Stage) เกิดขึ้นตั้งแต่แรกมีสังคมมนุษย์จนถึง ค.ศ. 1300 เป็นยุคแรกสุดของมนุษย์ที่ใช้ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น เทพเจ้าต่างๆ และผู้ที่มีพลังกำลังเข้าข้างเป็นผู้ปกครองสังคม หรือเป็นยุคแห่งอำนาจทหาร และความเชื่อในเทพเจ้า

ยุคแห่งอภิปรัชญา (Metaphysical Stage) เกิดขึ้นในระหว่าง ค.ศ. 1300 – 1800 เป็นยุคสมัยที่มนุษย์เชื่อในพลังของสิ่งต่างๆ ที่เป็นนามธรรม เช่นธรรมชาติ มากกว่าเทพเจ้าซึ่งเป็น

บุคคล เป็นยุคแห่งปรัชญา และกระบวนการทางกฎหมาย มนุษย์เริ่มรู้จักใช้ปัญญาและมีเหตุผลมากขึ้น ไม่เชื่อในพลังกำลังและอำนาจเหนือธรรมชาติว่าเหนือกว่ามนุษย์

ยุคแห่งวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม (Science and Industry Stage) เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800 เป็นต้นมา เป็นยุคสมัยที่มนุษย์นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ และระบบอุตสาหกรรมขึ้น สังคมยุคนี้แตกต่างออกไปจากยุคที่ผ่านมาโดยสิ้นเชิง เช่นเกิดอาชีพใหม่ๆ มากขึ้น มีสถาบันใหม่ๆ มากขึ้น มีการจัดช่วงชั้นทางสังคมชัดเจนขึ้น มีปัญหาและความขัดแย้งมากขึ้น เป็นต้น การนำทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนสามารถทำได้หลายประการ ดังนี้

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาของสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน เป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลายาวนาน สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนได้
2. ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม มุ่งศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่ทำให้สังคมและวัฒนธรรมดำรงอยู่ได้ ซึ่งเป็นแนวทางในการนำมาใช้วางแผนและโครงการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี
3. ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม ทำให้ทราบว่าเราเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมต้องเกิดขึ้นในโครงสร้างหรือระบบของสังคมและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง มีขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงและใช้เวลายาวนาน เมื่อดำเนินงานพัฒนาชุมชนก็ต้องคำนึงถึงลักษณะดังกล่าวนี้ คือ ต้องดำเนินงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและระบบที่สำคัญของชุมชนได้แก่ คน กลุ่ม และองค์กรชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาและต้องใช้เวลาเช่นเดียวกัน แต่การพัฒนาชุมชนเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในรูปของแผนและโครงการ จึงสามารถกำหนดระยะเวลาได้ไม่ต้องยาวเหมือนทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม
4. ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม มีข้อจำกัดบางประการ เช่น ไม่มีการวางแผนแลโครงการ เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ บางกลุ่มมีความเจริญเติบโต บางกลุ่มไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ นักทฤษฎีมีหลายคน แต่ละคนอธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไว้แตกต่างกันออกไป ทำให้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสามารถดำเนินงานโดยป้องกันไม่ให้อุปสรรคพร่องเกิดขึ้นได้

พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นการวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยใช้ประกอบในการศึกษาประวัติความเป็นมาของสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง มีขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงและใช้เวลายาวนาน

ทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรี

การวิเคราะห์เพลง ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2542) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์เพลงมีความสำคัญ ถ้าเราทำความเข้าใจบทเพลง ที่จะทำให้การวิเคราะห์อย่างถ่องแท้ ในด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของบทเพลง วิเคราะห์ประโยคเพลง วิเคราะห์คีตลักษณ์ และการวิเคราะห์โครงสร้างเพลง ทั้งนี้ในการวิเคราะห์มีองค์ประกอบดังนี้

1. ลักษณะของเสียง สามารถแยกออกได้ดังนี้
 - 1.1 ความเข้มของเสียง (Volume หรือ Intensity) หมายถึงเสียงดังและเสียงเบา
 - 1.2 ระดับเสียง (Pitch) ระดับเสียงที่สูงต่ำ
 - 1.3 น้ำเสียง (Tone) คุณภาพของเสียงร้อง
2. รูปพรรณหรือพื้นผิว (Texture) คือความหนาแน่นของเนื้อผิว โดยดูจากโน้ตเพลง ถ้ามีโน้ตประปราย เรียกว่า เนื้อผิวยางเบา ถ้ามีโน้ตมาก เรียกว่า เนื้อผิวหนาแน่น
3. รูปแบบ (Form) บทเพลงประกอบด้วยหลายประโยคเพลงมาติดต่อกัน ไม่ว่าจะเพลงสั้นยาวเพียงใดก็สามารถตัดย่อยเพลงออกมาเป็นประโยคได้ ในประโยคเพลงมีความคิดที่สมบูรณ์จบภายในตัวของมันเอง
4. ทำนอง (Melody) เสียงขึ้นเสียงลงหลายเสียงที่ปะติดปะต่อกันเป็นชุด แต่ละเสียงจะมีสูงต่ำ ความสั้นยาวตามลักษณะจังหวะที่ต่างกัน ทำนองต้องจังหวะเป็นส่วนหนึ่งซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้ ทั้งระดับเสียง และลักษณะจังหวะจะใช้สัญลักษณ์ตัวโน้ตบนบรรทัดห้าเส้นเป็นสื่อ ทำนองอาจมีความยาวตั้งแต่ 2-3 ห้องไปจนถึง 10 ห้องหรือมากกว่านั้น แต่ทำนองที่ดีต้องมีความหมาย และจบในตัวเอง มีเสียงขึ้นลงที่สมดุล และมีเอกลักษณ์ที่ผู้ฟังประทับใจ

สังัด ภูเขาทอง (2532) ได้กล่าวถึงทำนองเพลง (Melody) คือเสียงสูงๆ ต่ำๆ มีความสั้น ยาว เบา แรง แล้วแต่ความประสงค์ของผู้แต่ง และทำนองเพลงของแต่ละชาติย่อมมีคุณสมบัติของเสียงดนตรีเหมือนกัน แตกต่างกันในรายละเอียด การตกแต่งทำนองเท่านั้นทำนองเพลงของแต่ละชาติย่อมแสดงออกถึงลักษณะเด่นอันเป็นคุณสมบัติของตนเอง และแตกต่างไปจากทำนองของชนชาติอื่น และองค์ประกอบของทำนองเพลงประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

- ระดับเสียง (Pitch) คือ ความสูงต่ำของเสียง
- การเคลื่อนที่ของเสียงเพื่อให้เกิดทำนองเพลง (Melody Progression)
- ความยาว (Measure) โดยกำหนดเอาเวลาเป็นเครื่องกำหนดเพื่อให้เกิดจังหวะ
- พิสัย (Range) คือ ช่องว่างของเสียงต่ำสุดและสูงสุด
- ระบบของหลักเสียง (Tone) คือ การกำหนดเสียงของเพลงว่าจะจบด้วยเสียงอะไร

การศึกษาดนตรีของชนชาติต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้ได้รับความรู้ตามมาตรฐานนั้น จะต้องศึกษาอย่างเป็นระบบ ในการศึกษาดนตรีจะต้องศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. สื่อสร้างเสียง (Medium) คือการศึกษาว่าด้วยเสียงเกิดจากอะไร เช่นเสียงร้อง (Voice) เสียงเครื่องดนตรี (Instruments) หรือทั้งสองประกอบกัน
2. ท่วงทำนอง (Melody) คือศึกษาการจัดลำดับรูปแบบของเสียงสูง-ต่ำ โดยศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้
 - 2.1 ระบบเสียง (Tuning System) คือการจัดระบบของเสียงสูง-ต่ำ ของวัฒนธรรมต่างๆ
 - 2.2 มาตรฐานเสียงหรือบันไดเสียง (Scales) คือระดับเสียงที่ใช้ในบทเพลงแต่ละบทเพลง
 - 2.3 กลุ่มเสียง (Mode) คือการศึกษามาตราเสียงเฉพาะ
 - 2.4 ช่วงเสียง (Ranges) คือการศึกษาความกว้างของระดับเสียงจากต่ำสุด-สูงสุด
 - 2.5 รูปลักษณ์ของท่วงทำนอง (Melodic Contour) มีหลายรูปแบบดังนี้
 - 2.5.1 ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน (Contour)
 - 2.5.2 ทำนองไม่เชื่อมโยงกัน (Disjunct)
 - 2.5.3 ทำนองขึ้นๆ ลงๆ (Undulating)
 - 2.5.4 ทำนองสูงขึ้นเรื่อยๆ (Ascending)
 - 2.5.5 ทำนองต่ำลงเรื่อยๆ (Descending)
3. จังหวะ (Rhythm) การจัดองค์รวมของเสียงที่สัมพันธ์กับเวลา มีหลายรูปแบบดังนี้
 - 3.1 การตกจังหวะ (Beat & Accent) และเน้นจังหวะหนักเบา
 - 3.2 ลักจังหวะ (Syncopation) การตกจังหวะก่อน-หลัง หรือจังหวะยก
 - 3.3 อัตราจังหวะ (Meter) การจัดจังหวะภายในหนึ่งห้องเพลง () คือจัดจังหวะหนัก-เบา ฉิ่ง-ฉาบ หน้าทับ ได้แก่
 - 3.3.1 จังหวะอิสระ (Percussion - Rubato) คือจังหวะที่ยืดหยุ่นมากคล้ายกับคำพูด
 - 3.3.2 จังหวะตายตัว (Tempo Guisto) เช่น double, triple, compound
 - 3.3.3 จังหวะสม่ำเสมอ (Isometric) ทำนองเพลงในจำนวนห้องเท่ากัน มีจังหวะที่เท่ากันบรรเลงซ้ำๆ กันตั้งแต่ต้นจนจบ
 - 3.3.4 จังหวะไม่สม่ำเสมอ (Asymmetrical isometric) ทำนองเพลงในจำนวนห้องเท่ากัน แต่จังหวะไม่เท่ากัน บรรเลงซ้ำไปซ้ำมา
 - 3.3.5 จังหวะประสม (Heterophony) บทเพลงเดียวที่มีหลายแนวแต่ละแนวมีจังหวะต่างกัน
4. ความเร็ว (Tempo) ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวโน้ตกับเวลา
5. พื้นผิว (Texture) คือ การประสานกับทำนอง

6. รูปแบบ (Form) การจัดองค์ประกอบของบทเพลง มีหลายรูปแบบดังนี้

6.1 Iterative บทเพลงที่มีทำนองสั้นๆ ทำนองเดียว บรรเลงซ้ำๆ กัน

ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันบ้างหรือไม่มีเลยก็ได้ (A – A – A - A)

6.2 Binary บทเพลงสองท่อน (A - B)

6.3 Reverting บทเพลงสองท่อนที่มีการบรรเลงย้อนท่อนแรก (A – B – A)

6.4 Strophic บทเพลงที่มีรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วใช้ทำนองเดียวกัน

แต่มีเนื้อร้องต่างกัน

6.5 Progressive บทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นทุกท่อนโดยไม่ย้อนทำนอง

เดิม (A – B – C - D)

6.6 ความดัง (Dynamic) ความดังความเบาของเสียงดนตรีรวมทั้งกรณีที่เสียงค่อยๆ เบาลง (Decrescendo) และค่อยๆ ดังขึ้น (Crescendo)

แนวทางในการวิเคราะห์ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์คีตลักษณ์เพลงกล่อมลูก เพื่อให้ทราบถึงคีตลักษณ์ทางร้องเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ รูปแบบ กลุ่มเสียง ช่วงเสียง ทำนอง จังหวะ

แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ไฉน สนสกุล (2535) ศึกษาเรื่องการอ้างชาติพันธุ์ และผสมกลมกลืนของชาวมอญบางชั้นหมาก จังหวัดลพบุรี พบว่า ชาวมอญบางชั้นหมากมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้เป็นอย่างดีเพราะว่า มอญและไทยมีความสัมพันธ์แบบยอมรับโดยไม่มีอคติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงทำให้มีการผสมกลมกลืนดังกล่าว ได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษาอาชีพ และการตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบอีกว่า ชาวมอญบางชั้นหมากยังคงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มบางประการเอาไว้ จนถึงปัจจุบัน เอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเอกลักษณ์เหล่านี้มีเพียงบางส่วนที่ผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศด้วย

โอราซิมา อระระโท (2536) ศึกษาเรื่องพิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะศึกษาการดำรงชาติพันธุ์มอญในชีวิตประจำวัน และพิธีกรรมต่างๆ โดยชาวมอญในชุมชนบ้านมนนนี้ มีลักษณะที่ซับซ้อนกัน 2 ระดับ คือ ในระดับที่เป็นคนไทย และในระดับที่เป็นคนมอญควบคู่กันไป ซึ่งการที่คนมอญในชุมชนบ้านมนนมีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งที่เป็นคนไทยนั้น ไม่ใช่ว่ามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทย

แต่มี คนมอญในชุมชนบ้านมนแบ่งใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ของชาติพันธุ์มอญ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และกาลเทศะ เช่นการแต่งกาย และการใช้ภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่จะนิยามความเป็นมอญในชุมชนบ้านมน คือเชื้อสายของคนมอญ โดยเฉพาะสายเลือดทางผู้ชาย และพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนับถือพระทลภหัย เช่น พิธีเลี้ยงผี และพิธีรำผีนั้น เป็นกลไกสำคัญที่จะธำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ โดยการสืบต่อทางสายเลือด และสืบต่อประวัติของชาติพันธุ์มอญ

ณัฐประวีณ ศรีทรัพย์ (2537) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านลาดเกร็ด ตำบลเกราะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภายใต้การปรับเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทของสังคมไทยที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวมอญเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทางด้านสังคมและการปกครองตนเอง การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในด้านการผลิตและการจำหน่ายแจกเครื่องดินเผา การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา และการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในหมู่บ้านครอบครัวและเครือญาติ แต่ในขณะเดียวกันชาวมอญก็ยังคงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญในสังคมไทย โดยสามารถดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนไว้ได้ ได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี

ชโลมใจ กลั่นรอด (2541) ศึกษาเรื่องทေးมอญวัฒนธรรมการดนตรีของชาวมอญชุมชนวัดบางกระดี่ พบว่า ทေးมอญเป็นการละเล่นของชาวมอญที่มีการด้นกลอนเป็นคำร้อง ประกอบดนตรีซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบโบราณและรูปแบบใหม่ในด้านองค์ประกอบพบว่า บทร้องที่เป็นภาษามอญโบราณ และคำบาลีทำให้จำกัดผู้ชมอยู่ในกลุ่มมอญผู้สูงอายุ ส่วนหนุ่มสาวไม่ได้ให้ความสนใจเนื่องจากไม่เข้าใจภาษาในบทร้อง จำนวนผู้แสดงก็ลดน้อยลงเพราะขาดการสืบทอดทำให้เพลงเก่าจำนวนหนึ่งต้องสูญหายไป ในปัจจุบัน การเล่นทေးมอญได้กลายมาเป็นการแสดงที่มีผู้จ้างวาน มีการประยุกต์เพลงสมัยใหม่ มีทั้งเนื้อร้องภาษามอญและภาษาไทย ส่วนดนตรีที่ใช้บรรเลงเรียกว่าวงโกรจยาม เป็นการบรรเลงคลอไปกับเสียงของคนร้อง เสียงดนตรีมีลักษณะทุ้มต่ำ เพลงมีลักษณะทำนองสั้นๆ มีการซ้ำทำนองในขณะที่เนื้อร้องเปลี่ยนไป ด้านความสัมพันธ์กับดนตรีไทยพบว่า โกรจยามมีพื้นฐานการผสมวง คล้ายกับวงเครื่องสายไทย มีการนำทำนองเพลงไทยบางเพลงไปใช้ ส่วนในด้านเครื่องดนตรีมีการพัฒนา รูปร่างลักษณะของโกรจยามให้มีลักษณะเหมือนจระเข้ของไทย ทေးมอญมีบทบาทต่อชุมชนบางกระดี่โดยทำหน้าที่ให้ความบันเทิงและขัดเกลาสังคม จากเนื้อร้องที่แฝงไว้ด้วยการอบรมสั่งสอนศีลธรรมจรรยา ขนบประเพณีและการเกี่ยวพาราสีของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง การพัฒนาการของทေးมอญยังไม่มีแนวทางชัดเจน และยังไม่ได้รับการดำเนินการอย่างเป็นทางการ ซึ่งอาจมีผลต่อการสูญเสียวัฒนธรรมกานดนตรีด้านเครื่องสาย

ทรงศิริ สาประเสริฐ (2542) ศึกษาเรื่องลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน พบว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน โดยวิธีการบอก ให้อ่านและปฏิบัติตนเอง แต่วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ใช้เป็นประจำคือ การบอกเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ถาม และมีความเห็นว่า วิธีการที่ดีที่สุดในการถ่ายทอดความรู้ คือ เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการได้เป็นที่ยอมรับจากสังคม คือ สิ่งที่ภูมิปัญญาชาวบ้านภูมิใจมากที่สุดในชีวิต และเป็นเหตุจูงใจให้ภูมิปัญญาชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านคือ แหล่งความรู้ในการถ่ายทอดซึ่งมาจากตัวของภูมิปัญญาชาวบ้านเองเนื้อหาสาระคือความรู้ในงาน ลักษณะของคนซึ่งภูมิปัญญาชาวบ้านอยากถ่ายทอดความรู้ให้คือ มีความสนใจอยากรู้ มีความขยัน อดทน เมื่อทำการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนภูมิปัญญาชาวบ้านจะไม่มีกรวางแผนล่วงหน้า ซึ่งสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้คือตัวภูมิปัญญาชาวบ้านนั่นเอง และระยะเวลาในการถ่ายทอดในแต่ละเรื่องไม่เท่ากัน โดยวิธีการประเมินผลการถ่ายทอดความรู้จะใช้การสังเกตผลการทำงานของผู้ถ่ายทอด

วรวรรณ ศรียาภัย (2541) ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเพลงกล่อมลูกจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาเปรียบเทียบฉันทลักษณ์และโครงสร้าง เนื้อหา ค่านิยม และคุณค่า ของเพลงกล่อมลูกของสองจังหวัดคือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กับนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาถึงความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร ระหว่างภาษาที่ใช้ในบทเพลง จะมีคำบางคำที่ใช้เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน และจะมีบางคำที่ใช้แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้าง เนื้อหา และคุณค่าของบทเพลงที่สองจังหวัดนี้มีความคล้ายคลึงกันมาก ผลการวิจัยพบว่า เพลงกล่อมลูกเนื้อหาส่วนใหญ่ของเพลงมีความคล้ายคลึงกันแต่มีความแตกต่างกันออกไปบ้างตามอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ที่ถ่ายทอดบทเพลงออกมาและยังรวมถึงค่านิยมที่มีอยู่ในบทเพลง

เบญจา หงส์ทอง (2544) ศึกษาเรื่อง เพลงกล่อมลูกภาคเหนือ กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีจำนวน 18 เพลง สามารถแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ของทำนองและเนื้อหา ในส่วนของทำนองสามารถแบ่งได้เป็น 4 ทำนอง คือ 1) ทำนองอื้อ 2) ทำนองกาพย์ 3) ทำนองพื้นบ้าน 4) ทำนองร่วมสมัย หมวดหมู่ของเนื้อหาสามารถ แบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ 1) บทเพลงที่กล่าวถึงสภาพสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ 2) บทเพลงที่กล่าวถึงปรีศนาธรรม 3) บทเพลงที่กล่าวถึงการอบรมสั่งสอน 4) บทเพลงที่แสดงถึงคุณค่าทางอารมณ์ 5) บทเพลงที่แสดงถึงการร้องประกอบการเล่น ส่วนทำนองเพลง พบว่าเพลงกล่อมลูกภาคเหนือ มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น คือเป็นเพลงทำนองอื้อ และทำนองพื้นบ้านซึ่งเป็นทำนองที่มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน เป็นเพลงท่อนเดียวหรือเพลงทำนองเดียว วิธีการขับร้องซ้าๆ มีการซ้ำคำ ซ้ำทำนองวนไปวนมา ทำนองกาพย์มีลักษณะเหมือน ทำนองสวด คือมีลักษณะเสียงขึ้นเสียงลง เสียงหนักเสียงเบา บทบาทของเพลงกล่อมลูกภาคเหนือ ในปัจจุบันมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมสมัยก่อน กล่าวคือนอกจากใช้ในการร้องขับ

กลุ่มให้เด็กนอนหลับได้เร็วขึ้น และสอดแทรกเนื้อหาการอบรมสั่งสอนแล้ว ยังได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางอารมณ์ของเพลงอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันเพลงกล่อมลูกได้มีวิธีในการถ่ายทอดบทเพลงจากกลุ่มผู้ที่เห็นคุณค่าและต้องการอนุรักษ์ให้สืบต่อไป โดยกลุ่มเล็กๆ เหล่านี้ได้ประยุกต์และปรับเปลี่ยนลักษณะของเพลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้วิธีการดำเนินงานที่เป็นที่นิยม และใช้วิธีการขับร้องจากศิลปินพื้นบ้านล้านนาที่เป็นที่รู้จักเป็นต้น เพลงกล่อมลูกภาคเหนือ หากยังมีผู้เห็นคุณค่าและมีการนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ อันเป็นแนวทางที่นำไปสู่การรักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไปแล้ว จะเป็นการช่วยให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีบทบาทมากยิ่งขึ้น และเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักรักในศิลปะท้องถิ่นพื้นบ้านของตนได้เป็นอย่างดี

องอาจ สายใยทอง (2546) ศึกษาเรื่องเพลงกล่อมลูกโคราช เพลงที่ใช้กล่อมลูกของชาวโคราช มี 3 ทำนอง ได้แก่ ทำนองเพลงกล่อมลูกโคราช ทำนองเพลงโคราช และทำนองกล่อมลูกอีสานเหนือ ทุกทำนองเป็นทำนองง่ายๆ มีท่อนเดียว ใช้การเปลี่ยนแปลงเนื้อร้องไปเรื่อยๆ เนื้อร้องของเพลงกล่อมลูกโคราช สะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นผ่านทางบทเพลงด้วย เช่น วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน บทบาทของเพลงกล่อมลูกโคราชได้เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้ขับกล่อมเด็กให้นอนหลับ การอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ ไปสู่บทบาทเพื่อการอนุรักษ์เท่านั้น และหากไม่มีการฟื้นฟู สืบทอด เพลงกล่อมลูกโคราchkก็คงสูญหายไปจากสังคมไทย

ดวงเดือน หลงสวาสดี (2547) ศึกษาเรื่องเพลงกล่อมลูกภาคกลาง บ้านปากลัด ตำบลคลองเขิน อำเภอมะเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าเพลงกล่อมลูกมีทำนองเพลงเรียบง่ายไม่ซับซ้อน เป็นเพลงท่อนเดียวที่ขับร้องวนไปมาเรื่อยๆ ไม่จำกัดความยาว โครงสร้างทำนองเพลงแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ ทำนองเอื้อนและทำนองเนื้อร้อง กลุ่มเสียงที่ใช้คือ มี, ซอล, ลา, ที และมีจังหวะซ้ำๆ เป็นจังหวะอิสระของผู้ขับร้อง เนื้อร้อง ใช้ภาษาที่เรียบง่ายมีรูปแบบฉันทลักษณ์ไม่แน่นอน แต่ละวรรคไม่มีการบังคับคำสัมผัสตายตัว ลักษณะวิธีการขับร้อง เป็นการขับร้องแบบธรรมชาติของตัวเอง ผู้ขับร้องมีอิสระในการตกแต่งทำนองให้มีความไพเราะตามจินตนาการและความสามารถของตนเอง บทบาทสถานภาพและการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูกบ้านปากลัด พบว่า เมื่อความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีค่านิยมในการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลให้เพลงกล่อมลูกที่เคยมีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กอย่างแพร่หลายในอดีตต้องลดบทบาทหน้าที่ลงตามค่านิยมของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การคงอยู่ของเพลงกล่อมลูกนั้นจึงยังคงอยู่เฉพาะกับคนในรุ่นอายุประมาณ 50 ขึ้นไปเท่านั้นที่ยังคงใช้อยู่บ้าง ส่วนรุ่นใหม่ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของเพลงกล่อมลูก ดังนั้นเพลงกล่อมลูกก็คงเลือนหายไปจากชุมชนพร้อมๆ กับสังขารของคนเฒ่าคนแก่อย่างแน่นอน

นิตยา ชูดำ (2550) ศึกษาเรื่องลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมลูกจังหวัดพัทลุง มีลักษณะการใช้ความหมายของถ้อยคำคือการใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาและใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง การใช้ภาษาในเพลงกล่อมลูกมีลักษณะดังนี้ คือการเล่นคำแบ่งออกเป็น การซ้ำคำ การซ้ำความ การใช้สำนวน แบ่งการใช้สำนวนออกเป็น การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนและการใช้สำนวนพูดคือใช้สำนวนที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาแต่งเป็นเพลง การใช้โวหารภาพพจน์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือการใช้ อธิพจน์ คือการกล่าวเกินจริง และบุคลลวัต คือการสมมุติให้สิ่งมีชีวิตแสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์และจากการศึกษาลักษณะเนื้อหาของเพลงกล่อมลูกของจังหวัดพัทลุง พบว่า มีลักษณะเนื้อหา 2 ลักษณะคือ เพลงกล่อมลูกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมลูกที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก จากการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมลูกจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 2 ประการคือ แนวคิดและค่านิยมที่มีต่อบุคคล และแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา และจากการศึกษาคุณค่าของเพลงเด็กในจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 5 ประการคือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม

วิริยา ตาสว่าง (2550) ศึกษาเรื่องเพลงกล่อมลูก ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้มุกปาฐะกับสื่อเทปบันทึกเสียง แสดงให้เห็นถึงผลของการใช้สื่อเพลงกล่อมลูกใน 2 รูปแบบ ได้แก่ เพลงกล่อมลูกแบบสื่อมุกปาฐะ กับเพลงกล่อมลูกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลกระทบในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งผลการศึกษานี้ จะนำเสนอเปรียบเทียบโดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้สื่อเพลงกล่อมลูกในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยมีประเด็นของการศึกษา ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูกกับผลที่มีต่อผู้ส่งสาร ความเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูกกับผลที่มีเนื้อหาสาร ความเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูกกับผลที่มีต่อผู้รับสาร และความเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูกที่มีผลกระทบ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร จากการศึกษา สามารถสรุปข้อค้นพบในงานวิจัยชิ้นนี้ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่

ประเด็นแรก ธรรมชาติของสื่อแบบเก่าและสื่อแบบใหม่ อันแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกในรูปแบบสื่อพื้นบ้านและสื่อมวลชน ในแง่ของข้อเด่นและข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภทในบริบทของเพลงกล่อมลูก

ประเด็นที่สอง เงื่อนไขทางสังคม (Social Condition) ที่กำหนดรูปแบบการสื่อสาร จากข้อมูลของการศึกษาวิจัย ในบริบทของการสื่อสารการกล่อมเด็ก สามารถแบ่งรูปแบบเงื่อนไขทางสังคมออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบเงื่อนไขทางสังคมที่มุ่งเน้นไปทางประเพณีนิยม (Traditional) กับการรูปแบบเงื่อนไขทางสังคมที่มุ่งเน้นไปทางสมัยใหม่ (Modern) โดยรูปแบบเงื่อนไขทางสังคมที่มุ่งเน้นไปทางประเพณีนิยมนั้นพบได้ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สื่อเพลงกล่อมลูกแบบสื่อพื้นบ้านเพียงอย่างเดียว ส่วนรูปแบบเงื่อนไขทางสังคมที่มุ่งเน้นไปทางสมัยใหม่ พบได้ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สื่อเพลงกล่อมลูกแบบสมัยใหม่ผสมผสานกับสื่อเพลงกล่อมลูกดั้งเดิม

ประเด็นที่สาม ผลกระทบด้านบวกและลบของการเข้ามาของสื่อเพลงกล่อมลูกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเหรียญสองด้าน ที่ขึ้นอยู่กับการใช้สื่อ โดยด้านบวกนั้นสามารถใช้สื่อเพลงกล่อมลูกเพื่อประโยชน์ทางการเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกสบาย อีกทั้งยังสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ส่วนด้านลบในการเข้ามาของสื่อใหม่นั้น คือการเบียดเบียนปริมาณของสื่อพื้นบ้านให้ลดน้อยลงไป

ประเด็นที่สี่ ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสุนทรียะกับมิติความหมายการเลือกใช้เนื้อหาเพลงกล่อมลูก ซึ่งผลการศึกษาจากงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพลงกล่อมลูกทั้ง 2 รูปแบบนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อความหมายของการเลือกใช้เนื้อหาของเพลงกล่อมลูกเท่าใดนัก ทั้งจากกลุ่มที่ใช้สื่อพื้นบ้านและสื่อสมัยใหม่

ประเด็นที่ห้า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อแบบเก่าและสื่อแบบใหม่ที่ปรากฏออกมา 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความสัมพันธ์แบบขัดแย้งหรือแทนที่ (Substitution) ที่พบได้ในทัศนคติการมองสื่อใหม่ในแง่ลบ และการแพร่กระจายของสื่อสมัยใหม่จนเบียดเบียนพื้นที่สื่อเก่าให้ลดลง และรูปแบบความสัมพันธ์แบบผสมผสาน (Symbiosis) ที่พบได้ในทัศนคติการใช้สื่อทั้ง 2 รูปแบบในแง่ของคุณประโยชน์การใช้งานที่สื่อใหม่ๆ เอื้อผลที่แตกต่างกันออกไปคนละด้าน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จูลี วอล์คเกอร์ (Julie Walker, 1998) ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่มีกรูปร่างรูปแบบของเพลงกล่อมเด็กสามารถทำให้ลูกที่งอแงสงบลงได้ จะเห็นว่าท่วงทำนองเพลงง่ายๆ เหล่านี้อาจทำให้การพักรักษาตัวในโรงพยาบาลที่มีระยะเวลาสั้นลง สำหรับผู้ป่วยในหน่วยอภิบาลทารกแรกเกิด ซึ่งศาสตราจารย์ Rosalie Rebollo Pratt ด้านดนตรี BYU พบว่า ทารกในหน่วยอภิบาลทารกแรกเกิด (NICU) แสดงให้เห็นอาการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อทารกได้รับการรักษาโดยฟังดนตรีง่ายๆ เป็นเวลา 4 วัน ให้ทารก 33 ราย ฟังดนตรีนาน 20 นาที 2 ช่วงๆ ละ 4 วัน บันทึกการตอบสนองของทารกในวิดีโอเทป และทำการวัดการตอบสนองของหัวใจและออกซิเจน ทารกที่ฟังเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับทารกกลุ่มควบคุมในด้านอายุครรภ์ น้ำหนัก และคะแนน Apgar scores แสดงให้เห็นการบริโภคของแคลอรีสูงขึ้นและน้ำหนักเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม การศึกษาฯ ยังได้เปรียบเทียบการตอบสนองของทารกต่อเสียงของผู้ชายและผู้หญิงที่ร้องเพลงและพูด กล่าวว่าการแสดงให้เห็นความพึงพอใจมากที่สุดกับเพลงกล่อมเด็กที่ร้อง เพลงกล่อมเด็กกระชั้นหูมาก จึงหว่าสม่าเสมอมาก ทำนองเพลงแบบนี้ไม่แปลกเรียบง่าย ไพเราะ สม่าเสมอ ซ้ำๆ และองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้เกิดความรู้สึกสงบ

เชส และลูดีงตัน ฮอน (Chaze and Ludington-Hoe, 1984) พบว่า การร้องเพลงกล่อมทารกและเสียงพูดบิดามารดาสามารถทำให้ทารกเคลื่อนไหวแขน ขา มีการปรับตัวต่อความกดดันหรือความเครียดและมีการพัฒนาด้านจิตใจดีขึ้น ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าเสียงร้องของมนุษย์มีผลต่อการเคลื่อนไหวของเด็ก

พิเกต และ ลองจี้ชี่ (Pickett and Longhi, 2013) การศึกษาในเด็กที่โรงพยาบาล Great Ormond Street Hospital (GOSH) ได้พิสูจน์ตามหลักวิชาการแล้วในข้อสงสัยของพ่อแม่มาหลายศตวรรษว่าเพลงกล่อมเด็กช่วยให้เด็กที่น่าสงสารรู้สึกสงบและลดการรับรู้ความเจ็บปวดได้ ผลการศึกษาที่เผยแพร่ในวารสารจิตวิทยาคนตรี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ป่วยเด็กที่โรงพยาบาลมีอัตราการเต้นของหัวใจช้าลง วัดกั๊งวลงน้อยลง และรับรู้ความเจ็บปวดน้อยลงหลังจากร้องเพลงกล่อมเด็กให้ฟัง แต่เด็กกลุ่มเดียวกันได้ประโยชน์ดังกล่าวน้อยลงเมื่ออ่านนิทานให้ฟังแทนที่จะเป็นเพลงกล่อมเด็ก พ่อแม่ร้องเพลงให้ลูกฟังมาหลายพันปีและมักรู้ได้โดยสัญชาตญาณว่าเพลงช่วยให้เด็กผ่อนคลายได้ – แต่เป็นที่น่าสนใจหากมีข้อพิสูจน์ตามหลักวิชาการว่าเพลงกล่อมเด็กมีประโยชน์อย่างแท้จริงต่อสุขภาพของเด็ก ข้อค้นพบแสดงว่ามีใช้เพียงแค่ความใส่ใจของผู้ใหญ่ต่อเด็กที่ทำให้เด็กคลายความเจ็บปวด เพราะเด็กมีได้รับประโยชน์แบบเดียวกับที่ได้เมื่ออ่านนิทานให้เด็กฟัง มีอะไรบางอย่างที่พิเศษอย่างแท้จริงเกี่ยวกับดนตรีและการร้องเพลงให้เด็กฟังที่บรรลุผลลัพธ์เหล่านี้

การศึกษาเกี่ยวกับดนตรีประกอบด้วยผู้ป่วยเด็ก 37 รายที่ GOSH ซึ่งมีสถานะเจ็บป่วยด้านหัวใจ และ/หรือการหายใจ อายุระหว่าง 7 วัน ถึง 4 ปี เด็กแต่ละคนเข้าร่วมในการศึกษาส่วนต่างๆ ส่วนละ 10 นาที ได้แก่ การร้องเพลงกล่อมเด็ก การอ่านนิทาน และส่วน ‘การควบคุม’ ที่ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ – และทำการวัดการตอบสนองทางกายภาพและระดับการรับรู้ความเจ็บปวดของเด็ก ทั้งก่อนและหลังแต่ละช่วง ทำการวัดอัตราการเต้นของหัวใจและระดับออกซิเจนของเด็กด้วยเครื่องมือที่ไม่มีการเจาะผ่านผิวหนังที่เรียกว่า Pulse Oximeter และวัดระดับความเจ็บปวดของเด็กด้วยเครื่องวัด CHEOPS scale (Children’s Hospital of Eastern Ontario Pain Scale) ซึ่งเป็นเครื่องวัดพฤติกรรมที่เชื่อถือได้และรู้จักกันดีเพื่อประเมินความเจ็บปวดในเด็กเล็ก เครื่องวัด CHEOPS ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ การร้องไห้ สีหน้า การพูด ลำตัว การสัมผัสและขา และคะแนนอยู่ระหว่าง 4 (ไม่มีความเจ็บปวด) ถึง 13 (เจ็บปวดรุนแรงที่สุด)

หลังจากช่วงร้องเพลงกล่อมเด็ก ค่าเฉลี่ยอัตราการเต้นของหัวใจลดลงจาก 134.1 ไปที่ 128.7 และค่าเฉลี่ยความเจ็บปวด CHEOPS ลดลงจาก 6.21 ไปที่ 5.64 ในทางตรงข้าม ช่วงการอ่านนิทานและช่วงควบคุมไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในการวัด

เพลงกล่อมเด็กที่ร้องให้เด็กฟังในการศึกษาคั้งนี้เป็นเพลงที่ระบุว่าจะใช้ได้ผลอย่างมากในการวิจัยที่ผ่านมาโดย ซึ่งได้แก่เพลง ‘Twinkle Twinkle Little Star’, ‘Hush Little Baby’, ‘Five Little Ducks’, ‘See Saw Marjorie Daw’ และ ‘Hush a Bye Baby’.

เพลงกล่อมเด็กหลายๆ เพลงที่รู้จักกันในปัจจุบันมีอายุอย่างน้อย 150-200 ปี แต่จะค่อยๆ วิวัฒนาการและพัฒนาขณะที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

โดนัลด์ เอ็ม สเต็ดเนอร์ (Donald M. Stadner, 2008) ได้ศึกษาวิจัยถึงความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในพม่า (The Mon of Lower Burma) พบว่ามีรายงานวิจัย

เกี่ยวกับมอญว่าเป็นกลุ่มชนชาติที่มีความเจริญทางศิลปะและวัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนาและวิธีการดำเนินชีวิตซึ่งศูนย์กลางอยู่ในพม่าอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยความที่เกิดการรุกรานมีการแทรกแซงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้มอญในพม่ามีจำนวนลดลง พร้อมกับการก่อตัวของศาสนาอิสลามในสังคมพม่า ซึ่งจะทำให้ในอนาคตศาสนาอิสลามจะเข้ามาอยู่ในพม่า อย่างไรก็ตามก็ยังมีกระดูกสันหลังความคิดผ่านเอกสารหนังสือโดยกล่าวถึงแม่มอญจะมีความขัดแย้งกับพม่า แต่มอญก็ยังไม่ได้หายหรือลดน้อยลงไม่ไปจากพม่าโดยยังเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในรอบบริเวณตามเมืองต่างๆ โดยเฉพาะอย่างมอญที่อาศัยอยู่ตามบริเวณเขตชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งในอนาคตไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นมอญก็ยังคงมีวิถีชีวิตความอยู่สืบต่อไปถึงแม้จะมีจำนวนลดลงก็ตาม

บิษุเดทา แดช (Bibhudatta Dash, 2014) พบว่า เพลงกล่อมเด็ก Odia lullabies ที่ชื่อเสียงรัฐโอดิชาในอินเดีย เป็นเพลงกล่อมเด็กตอบสนองวัตถุประสงค์ของผู้ใหญ่เพื่อปลอบโยนเด็ก นั่นคือ ทำให้เด็กหลับ ให้ความสุขแก่เด็ก และที่สำคัญที่สุด ช่วยให้ผู้ใหญ่ทำงานของตนเองได้ลุล่วงงานที่น่าเหนื่อยหน่ายในการเลี้ยงดูเด็กหรือทำให้เด็กหยุดร้องไห้สามารถทำได้โดยง่ายด้วยการร้องเพลงเสียง ร้องอยู่ตลอดเวลาที่น่ารำคาญจะลดน้อยลงด้วยเสียงร้องเพลงอันไพเราะของแม่ ดังนั้น เพลงกล่อมเด็กทำให้วิธีการรับมือกับเด็กง่ายขึ้นสำหรับพ่อแม่ อันเป็นเหตุผลข้อหนึ่งที่สำคัญที่สุด เพราะเพลงกล่อมเด็กเป็นที่ชื่นชอบอย่างมากทั้งในเด็กและผู้ใหญ่

ประการแรก สภาวะทางสังคมที่คงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเช่นการคอร์รัปชัน ความอาฆาตแค้น และความไม่สงบ ทำให้จิตใจของเราเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและจึงยากที่จะมีความคิดเชิงบวกและสร้างสรรค์ ในท่ามกลางสถานการณ์เหล่านี้ เราสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่สร้างความคิดของเรามาเป็นเวลานานโดยผ่านวรรณกรรมของเรา และเพลงกล่อมเด็กซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรมบอกเล่ามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมและทางสังคมเช่นกัน นี่เป็นเกมการเมืองเชิงวัฒนธรรมที่เราเป็นหุ่นเชิด คนเรามีความรู้สึก คนเรารักลูก คนเรานึกถึงความเป็นอยู่ที่ดีของลูก แต่ในขณะที่เดียวกันคนเราก็กินหวังอยู่ในกำมือของการดำรงชีวิตทางสังคม

ประการที่สอง รูปแบบของเพลงกล่อมเด็กละกหลายจนไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่ชัดที่เราจำเป็นต้องทำตามเพื่อสร้างเพลงกล่อมเด็ก ส่วนใหญ่เนื้อหาจะง่ายและสั้นซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็ทำให้เด็กเพลิดเพลินกับเพลงกล่อมเด็กได้แม้จะไม่เข้าใจ เพลงที่เป็นอิสระเช่นนี้มักนำไปสู่การใช้ที่ผิดเนื่องจากเพลงกล่อมเด็กละกแต่เดิมมักคงอยู่ได้ด้วยการบอกเล่า จึงมีการเผยแพร่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ดังนั้นอิทธิพลของภาษาในเนื้อร้องจึงเห็นได้ชัด เพลงกล่อมเด็กแตกต่างกันไปตามภาษาถิ่นที่เปลี่ยนไปและสถานที่ที่เปลี่ยนไป เนื่องจากคำร้องได้มาจากสถานที่แวดล้อมที่ทำให้เนื้อร้องมีความหมายแตกต่างกัน เพลงกล่อมเด็กที่มีรูปแบบอิสระเช่นนี้ทำให้มีการใช้อย่างกว้างขวางและเป็นไปได้อย่างมากที่จะมีการแก้ไขดัดแปลง

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็ก หลายยุคสมัยที่เพลงกล่อมเด็กทำหน้าที่เป็นตัวถ่ายทอด ‘สาระทางสังคม’ จากผู้ใหญ่สู่เด็ก มีเพลงกล่อมเด็กมากมายที่ไม่เพียงถูกสร้างขึ้นเพื่อปลอบเด็ก แต่ยังปลูกฝังความคิดต่างๆ ในจิตใจของเด็ก ซึ่งจะค่อยๆ ฝังรากอยู่ในจิตใจของเด็ก สิ่งแรกและสำคัญที่สุดก็คือ “ความกลัว” ผู้ใหญ่ร้องเพลงกล่อมเด็กมิใช่เพียงเพื่อให้เด็กสงบแต่เพื่อให้ตนเองทำงานได้เร็วขึ้นด้วย จึงห้ามไม่ได้ที่ผู้ใหญ่จะใช้ความคิดที่น่ากลัวเพื่อขู่เด็กให้เด็กกลัวและหลับ

พอน เนียว มอน (Pon Nya Mon, 2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเอกลักษณ์ ภาพ และความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในพม่า : กรณีศึกษาของชาวมอญ พบว่าความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ของพม่าซึ่งถือว่าเป็นชาติหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ซึ่งความขัดแย้งนั้นทำให้ชาวมอญ ได้รับผลกระทบกันอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ชาวมอญเป็นผู้ลี้ภัยและพลัดถิ่น ในการศึกษาครั้งนี้ พยายามอธิบายสาเหตุของการขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในพม่า ผ่านการวิเคราะห์ในเชิงลึก กลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นกรณีศึกษาขึ้นอยู่กับผลของการวิเคราะห์ที่มีการจัดแนวทางการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง ผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดปัญหา ได้แก่ ภัยคุกคามต่อตัวเองของชาติพันธุ์ชาตินิยม และภาพลักษณ์ของกลุ่มชนที่ถูกพม่ารุกรานทำให้ชาวมอญต้องล่มสลายสูญเสียดินแดน ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวมอญต้องดำรง และสืบทอดเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม ถ่ายทอดในด้านภาษา วรรณกรรม ประเพณี และพิธีกรรมเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญให้คงอยู่สืบไป

โมฮามัด เอร็ฟ และ เมสโซมาซ เมอร์ซาดิ (Mohammad Aref, and Masoumeh Mirzadi, 2013) ได้ศึกษาเพลงกล่อมเด็กของผู้หญิงชนเผ่าอาฟซาที่เมืองเคอร์มาน เพลงกล่อมเด็กเป็นองค์ประกอบที่บูรณาการอยู่ในชีวิตทางวัฒนธรรมสาธารณะ และระบบสังคมของครอบครัวชนเผ่าอาฟซาในปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่าเพลงกล่อมเด็กมีรากฐานสำคัญอยู่ในวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของบรรพบุรุษชนเผ่าอาฟซาของเคอร์มาน ที่อาศัยอยู่ในเตอร์กิช ของอิหร่าน เพลงกล่อมเด็กบางส่วนของวัฒนธรรมเคอร์มาน ธรรมชาติของเคอร์มานและความปรารถนาของทั้งสองวัฒนธรรม เพลงกล่อมเด็กเป็น เสียงของแม่และพี่เลี้ยงเพื่อให้เด็กหลับ เพลงกล่อมเด็กมี 2 ส่วนหลักได้แก่ : 1.ดนตรี 2. เพลง ส่วนแรกเป็นของลูก และส่วนที่สองเป็นของแม่ เพราะดนตรีเป็นที่ชื่นชอบของลูก เพลงกล่อมเด็กไม่มีภาษาเฉพาะแต่เป็นเพียงเสียงอันแผ่วเบาของแม่ใกล้ๆ หูของลูก เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงพื้นบ้าน แม่ถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกทั้งหมดของตนเองและชีวิตของตนเองไปสู่ลูกโดยผ่านคำกลอนสั้นๆ ที่เปลือยเปลือย ดังนั้นทั้งแม่และลูกจึงรู้สึกสงบและตื่นเต้น ถ้อยคำในเพลงเป็นภาษาธรรมดาของมนุษย์ในทุกๆ อารยธรรม เพลงอาจช่วยรักษาบาดแผลภายในและความเครียดของมนุษย์ Anne Marie Shamir ได้เขียนไว้ว่ากลอนประจำชาตินำมาใช้เพื่อให้ระลึกถึงจิตวิญญาณของชาติ อันเป็นเครื่องมือเดียวที่สามารถสร้างมิตรภาพและความเข้าใจอันดีในชาติและกลุ่ม Rockert รู้ว่าโคลงกลอนเป็นภาษาแม่ของมวลมนุษยทั้งชายและหญิง และเป็นพื้นฐานร่วมกันเพื่อการพึ่งพาทาง

วัฒนธรรมของโลก (Homayouni, 2010) ในสมัย Sassanid มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างโคลงกลอนกับดนตรี ตามปกติคนเราสามารถแต่งโคลงกลอนและเรียนดนตรีได้

คนที่มีความสนใจในดนตรีสามารถแต่งโคลงกลอนได้เช่นกัน (Iqbal Ashtiyani, Part 1:14) แต่ทว่ามีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตปัจจุบันสำหรับคนอาชีพในวัฒนธรรมแห่งชาติอิหร่านเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต พวกเขากลับไปมาระหว่างชีวิตศิวิไลซ์กับชีวิตชนเผ่า ซึ่งหมายความว่าชนเผ่าเคอร์มานมีชีวิต 2 รูปแบบทั้งแบบชนเผ่าและศิวิไลซ์ แต่ผู้หญิงชนเผ่าร้องเพลงและชื่นชอบดนตรีในขณะที่ทำเนยและซักพรม มีบางคนในชนเผ่าที่มีชีวิตยากลำบากมาก เพลงกล่อมเด็กมีการนำมาประยุกต์ใช้ทั้งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความปลอดภัย และแม้แต่การเมืองในชีวิตปกติของคนอาชีพ เพลงทำให้พวกเขามีพลังต่อสู้ความยากลำบาก พวกเขาความรักอันยืนยาวในครอบครัว และมีความหวังในพระเจ้า พวกเขาอธิบายเข้าไปเข้ามาถึงความใจดีของพ่อในบ้าน พวกเขาสอนลูกว่ามีทั้งความดีและความชั่ว ต่อไปนี้คือตัวอย่างเพลงกล่อมเด็กในชีวิตของคนอาชีพในเคอร์มาน

โรเบิร์ต ฮัลลiday (Robert Halliday, 2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องมอญสำหรับพม่าและไทย (The Mon of Burma and Thailand) โดยการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมอญ ก่อนถึงช่วงที่มอญลำบากนั้น มีการอ้างเหตุผลมากมายว่ามอญเคยรุ่งเรือง และมีการเผยแพร่อารยธรรมออกไปในคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งก่อนหน้านี้มีความเชื่อแต่เดิมว่า พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นผู้เผยแพร่วัฒนธรรมเข้ามาผ่านทางพระสงฆ์ จนมีผลงานวิจัยที่ยืนยันได้ว่าชาวมอญนั้นได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาก่อนยุคคริสเตียน พวกเขามีความชำนาญด้านการบันทึกตัวอักษร มีการบันทึกพระไตรปิฎก และสืบทอดต่อๆ กัน ซึ่งในอดีตมอญมีอัตลักษณ์เป็นของตัวเองทั้งภาษา ศาสนา ซึ่งมีมานานกว่ายุคพระเจ้าอโศกมหาราช มีการเผยแพร่อารยธรรมไปทางพม่า และสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี ชาวมอญนั้นมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ถึงส่งคณะแสวงบุญออกเผยแพร่แถบเอเชียอาคเนย์ ต่อมาประมาณปี 1540 กษัตริย์ชาวมอญ (Daka Rat Pi) ทรงมีความสนพระทัยในการท่องเที่ยว ล่าสัตว์ จนเลิกสนพระทัยกิจการบ้านเมือง เป็นโอกาสให้กษัตริย์พม่ายกทัพเข้ามายึดมอญได้สำเร็จ และนี่คือจุดเริ่มต้นช่วงเวลาที่ยากลำบากของการอพยพของชาวมอญ เพื่อหาที่ตั้งรกรากใหม่ หนีภัยสงคราม โดยตลอดเวลาของการย้ายถิ่นฐานชาวมอญไม่คิดจะกลับคืนสู่ถิ่นฐานอีกเลย ต่อมาเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกู้เอกราชความเป็นไทยจากพม่าได้สำเร็จ รวมถึงพม่าไม่สามารถตีกรุงศรีอยุธยาได้ ให้ชาวมอญมีการอพยพครั้งใหญ่เข้ามาตั้งรกรากแห่งใหม่ในประเทศไทย แต่ถึงกระนั้นก็ยังมียูเอมอญอาศัยเป็นเอกเทศในพม่าอยู่จำนวนไม่น้อย อย่างไรก็ตามถึงแม้ชาวมอญได้ต่อสู้ทางประวัติศาสตร์มาช้านาน แต่สุดท้ายแล้วชาวมอญก็ยังคงมีชุมชนอยู่ และรักษาอัตลักษณ์ไว้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็นด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจบริบทของวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และปรากฏการณ์ด้านต่างๆ ที่ต้องการทำการศึกษของการวิจัยดังนี้

1.1 บริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี มีประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.1.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่
- 1.1.2 ด้านภาษา
- 1.1.3 ด้านศาสนา ความเชื่อ
- 1.1.4 ด้านวัฒนธรรมประเพณี และการละเล่น
- 1.1.5 ด้านการแต่งกาย
- 1.1.6 ด้านที่อยู่อาศัย
- 1.1.7 ด้านดนตรี

1.2 คีตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี มีประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ด้านบทร้อง
- 1.2.2 ด้านดนตรี

- 1) รูปแบบ (Form)
- 2) กลุ่มเสียง (Mode)
- 3) ช่วงเสียง (Ranges)
- 4) ทำนอง (Melody)
- 5) จังหวะ (Rhythm)
- 6) หนักเบา (Tone)

1.3 แนวทางในการอนุรักษ์และการสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงมานุษยวิทยา และดนตรีวิทยา ผู้วิจัย กำหนดการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ตามสภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำการศึกษาจากปัจจัย และองค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเคราะห์ โดยจากการสัมภาษณ์ ในการลงเก็บข้อมูล ทั้งหมด 4 ท่าน และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัยภาคสนาม แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยได้กำหนดดังนี้

2.1 สืบค้นข้อมูลจังหวัดที่มีพื้นที่ติดตะเข็บชายแดนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับดินแดน มอญในอดีต คือจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

2.2 สืบค้นข้อมูลจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มอญ อาศัยอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดกาญจนบุรี พบที่อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอ ห้วยกระเจา อำเภอไทรโยค จังหวัดราชบุรี พบที่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ

2.3 สืบค้นข้อมูลพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ที่ยังพบว่ามีผู้ที่สามารถร้องเพลงกล่อมลูก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรี และจังหวัด ราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดประชากรและ กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มชาติ พันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของ การศึกษาวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

3.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มหรือบุคคลที่ให้ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ประกอบด้วย

ครูอรัญญา เจริญหงษ์ษา	ปราชญ์ชุมชนชาวมอญ
นายนิรันดร แสนดี	นักวิชาการอิสระ
นางสาวอังค์ พรหมอินทร์	ผู้ใหญ่บ้าน
นายวัน	ชาวบ้าน
นายดนัย ศิลปเมธี	ชาวบ้าน
นางน้ำผึ้ง สวัสดิ์สุข	นักวัฒนธรรมชุมชน
นายบุญธรรม ศรีอเคราะห์	อดีตกำนัน
นายสวัสดิ์	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดม่วง

3.2.2 กลุ่มปฏิบัติการ (Casual Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มหรือบุคคลที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ประกอบด้วย

จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรี จำนวน 3 คน ได้แก่

นายมิอู สังขสมบุญรณ์

นางปู้

นางวาสนา

จังหวัดราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง จำนวน 2 คน

นางจิตลมน สันทอง

นางทองเจียน มาบรรดิษฐ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ด้วยวิธีการสำรวจ วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พร้อมนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 แบบสำรวจ (Inventory) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้ในการเดินทางสำรวจการเก็บข้อมูลภาคสนามในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการคัดเลือกพื้นที่วิจัยใช้สำรวจจากผู้นำชุมชน และข้อมูลจากเว็บไซต์ โดยแบบสำรวจประกอบด้วย 2 ตอน คือ

1.1.1 ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่วิจัย

1.1.2 ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูกในพื้นที่นั้น

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้เป็นแนวทางในการสังเกตวิถีชีวิตโดยทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ด้านภาษาศาสตร์ ความเชื่อ ประเพณี การละเล่น การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และดนตรี

1.3 การสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง

1.3.1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นคำถามเอาไว้อย่างแน่นอน เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลครอบคลุมประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล บริบททั่วไปในพื้นที่ สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและความเป็นมาในอดีต บทบาท ความสำคัญของเพลงกล่อมลูก สภาพปัจจุบันและปัญหาของเพลงกล่อมลูก เครื่องมือนี้จะใช้กับกลุ่มผู้รู้ และกลุ่มผู้ปฏิบัติ

1.3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและหลากหลาย ครอบคลุมประเด็นตั้งแต่ประวัติความเป็นมา บทบาท ความสำคัญของเพลงกล่อมลูก สภาพปัจจุบันและปัญหา เครื่องมือนี้จะใช้กับกลุ่มผู้รู้

1.4 กิจกรรมมีการสนทนาจากกลุ่มผู้รู้ ซึ่งเป็นกลุ่มหรือบุคคลทั่วไปที่ให้ข้อมูล ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สูงอายุ บุคคลทั่วไป โดยตั้งกรอบแนวคิดและรูปแบบของการสนทนา เพื่อให้เห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน คีตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาเรื่อง เพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

2.1.1 ศึกษาข้อมูลเอกสารจากหนังสือ บทความ วารสาร เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องจากสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1.2 การศึกษาสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญจากฐานข้อมูลระบบอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.1.3 การสัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ใน จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.2.1 แบบสำรวจ (Inventory) ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทั่วไปของกลุ่มประชากร โดยกำหนดประเด็นเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องการกล่อมลูก

2.2.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการกล่อมลูก

2.2.4 การสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ การสัมภาษณ์ออกเป็นสองลักษณะ คือ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) เพื่อสัมภาษณ์ประวัติบุคคลด้วยแบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อสอบถามถึงความรู้สึกนึกคิด ของเพลงกล่อมลูก โดยละเอียด ความหมาย เนื้อหา ของบทเพลง

2.3 การบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการดำเนินงานภาคสนาม มีลักษณะการบันทึกดังนี้

2.3.1 บันทึกลงสมุดบันทึก และบันทึกลงคอมพิวเตอร์

2.3.2 บันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงระบบดิจิทัล

2.3.3 บันทึกภาพนิ่งด้วยกล้องดิจิทัล

2.3.4 บันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องวิดีโอระบบดิจิทัล

3. การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการอ้างอิง

3.2 นำข้อมูลจากภาคสนาม เช่น แบบสัมภาษณ์ และแถบบันทึกเสียง มาถอด แยกประเด็น สรุปสาระ

3.3 นำข้อมูลภาพมาทำการคัดเลือกและจัดตกแต่งภาพจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และนำเสนอสอดแทรกในเนื้อหา

3.4 นำข้อมูลเสียงดนตรี และบทเพลงจากการบันทึกมาทำการถอดเสียง (Transcription) และนำเสนอในรูปแบบของโน้ตสากล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของ การวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการ สังเกต

การสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยวิเคราะห์ตามจุดประสงค์มีดังนี้

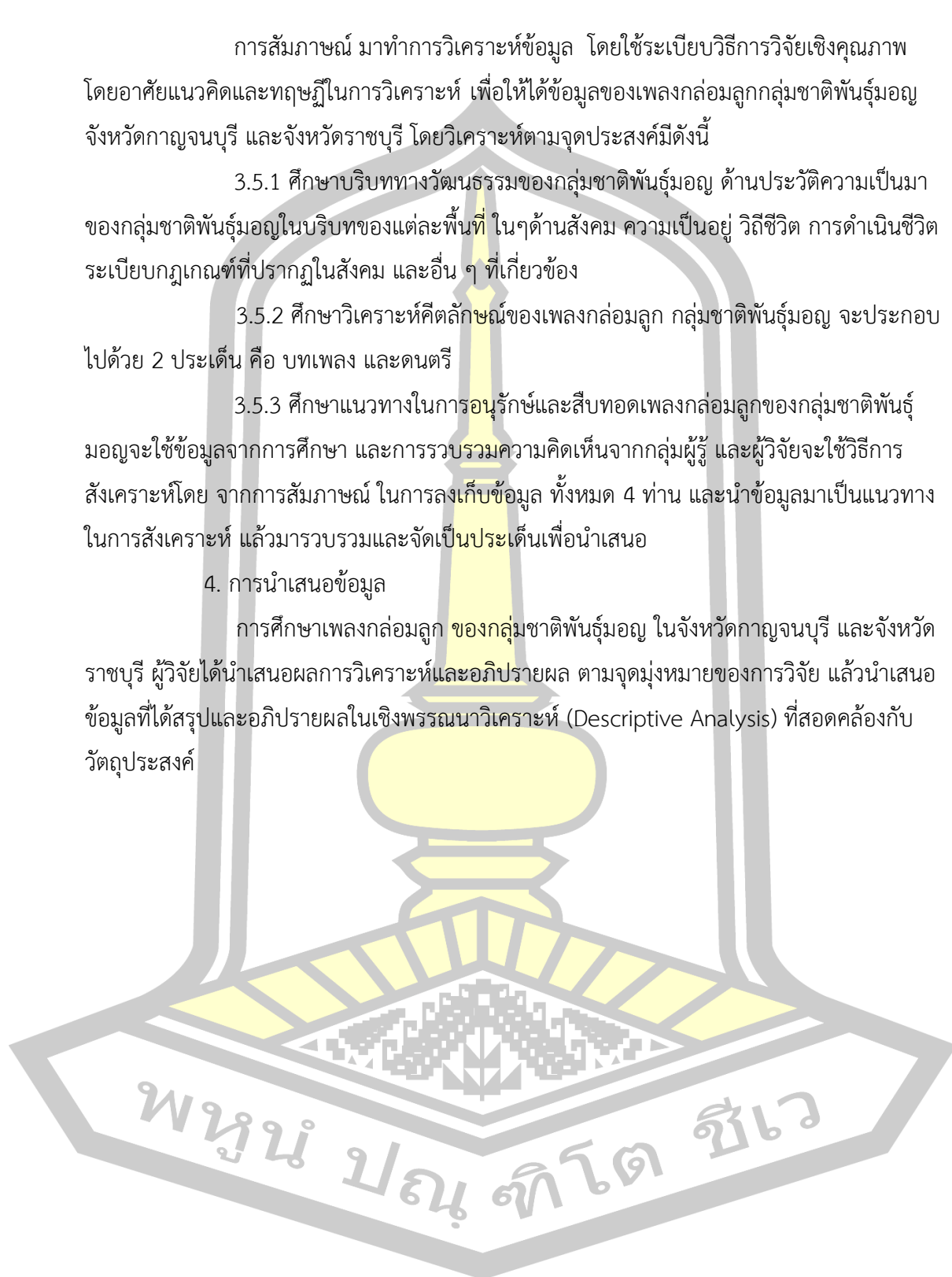
3.5.1 ศึกษาบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ด้านประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในบริบทของแต่ละพื้นที่ ในๆด้านสังคม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การดำเนินชีวิต ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ปรากฏในสังคม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 ศึกษาวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ จะประกอบไปด้วย 2 ประเด็น คือ บทเพลง และดนตรี

3.5.3 ศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญจะใช้ข้อมูลจากการศึกษา และการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้รู้ และผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเคราะห์โดย จากการสัมภาษณ์ ในการลงเก็บข้อมูล ทั้งหมด 4 ท่าน และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ แล้วมารวบรวมและจัดเป็นประเด็นเพื่อนำเสนอ

4. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์และอภิปรายผล ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้สรุปและอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

บทที่ 4

บริบททางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

การวิจัยเรื่อง “เพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) เพื่อนำมาตอบความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 ของการวิจัย ดังนี้

จากการลงพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์มอญอาศัยในประเทศพม่าตอนใต้ และได้อพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทย เนื่องจากการเกิดสงคราม จึงพากันอพยพครอบครัวหนีมายังประเทศไทย ตามตะเข็บชายแดนประเทศ โดยมาทางจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี มีการค้นพบหลักฐาน ถ้าย้อนไปถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการค้นพบเครื่องมือหินในบริเวณบ้านเก่า อำเภอเมืองฯ ล่วงมาถึงสมัยทวารวดี ซึ่งมีหลักฐานคือซากโบราณสถานที่ตำบลปรังเผล อำเภอสังขละบุรี เป็นเจดีย์ลักษณะเดียวกับจุลประโทนเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐม บ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี และเมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งค้นพบโบราณวัตถุ เช่น พระพิมพ์สมัยทวารวดีจำนวนมาก สืบเนื่องต่อมาถึงสมัยพุทธศตวรรษที่ 16-18 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบคือปราสาทเมืองสิงห์ ซึ่งมีรูปแบบศิลปะแบบขอม สมัยบายน

จังหวัดกาญจนบุรียังปรากฏในพงศาวดารเหนือว่า กาญจนบุรีเป็นเมืองขึ้นของสุพรรณบุรีในสมัยสุโขทัย ครั้นมาถึงสมัยอยุธยา กาญจนบุรีก็มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญจนกระทั่งถึงสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ เดิมตัวเมืองกาญจนบุรีเดิมนั้นตั้งอยู่ที่ตำบลลาดหญ้า (บริเวณเขาชนไก่ในปัจจุบัน) ภายหลังจนถึง พ.ศ. 2374 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ก่อสร้างกำแพงเมืองและป้อมปราการขึ้นเป็นการถาวร ณ เมืองกาญจนบุรีใหม่โดยตั้งอยู่ ณ ตำบลปากแพรก อันเป็นสถานที่บรรจบของแม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย โดยตัวเมืองอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลองกับแม่น้ำแควใหญ่ ซึ่งมีความเหมาะสมทางยุทธศาสตร์และด้านการค้า โดยเริ่มก่อสร้างเมืองเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2374 และสำเร็จในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2375 และได้แยกออกจากสุพรรณบุรีนับแต่นั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้โดยมีพระราชประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อติดต่อค้าขายกับ

เมืองราชบุรี ดังพระราชนิพนธ์เสด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "แต่มีเมืองปากแพรกเป็นที่ค้าขาย ด้วยเขาชนไก่เมืองเดิมอยู่เหนือนามากมีแก่งถึงสองแก่ง ลูกค้าไปมาลำบาก จึงลงมาตั้งเมืองเสียที่ปากแพรก นี่เป็นทางไปมาแก่เมืองราชบุรีง่าย เมืองที่สร้างขึ้นใหม่ กว้าง 5 เส้น ยาว 18 วา มีป้อม 4 มุมเมือง ป้อมย่านกลางด้านยาวตรงหน้าเมืองทิศตะวันตกเฉียงใต้มีป้อมใหญ่อยู่ตรงเนิน ด้านหลังมีป้อมเล็กตรงกับป้อมใหญ่ 1 ป้อม" การสร้างเมืองกาญจนบุรีใหม่นี้ ดังปรากฏในศิลาจารึกดังนี้ ให้พระยาราช วรินทร์ เจ้ากรมพระตำรวจเป็นพระยาประสิทธิสงครามรามภักดีศรีพิเศษประเทศนิคมภิรมย์ราไชยสวรรค์พระยากาญจนบุรี ครั้นกลับเข้าไปเฝ้าโปรดเกล้าฯว่าเมืองกาญจนบุรีเป็นเมืองอังกฤษพม่า รามัญ ไปมาให้สร้างเมืองก่อกำแพงขึ้นไว้จะได้เป็นขานพระนครเขื่อนเพชรเขื่อนขันธ์มั่นคงไว้แห่งหนึ่ง ในปัจจุบันกำแพงถูกทำลายลงโดยธรรมชาติและหน่วยราชการเพื่อประโยชน์อย่างอื่น เหลือเพียงประตูเมืองและกำแพงเมืองบางส่วน

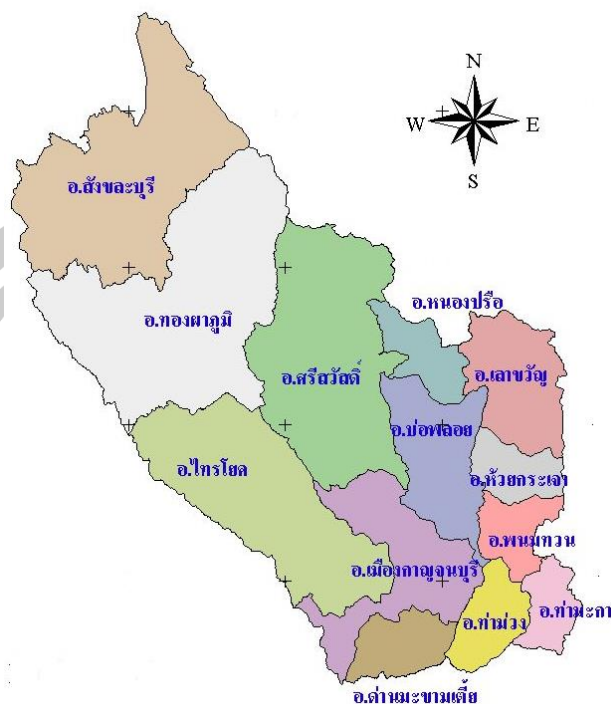
ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการจัดรูปแบบการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล กาญจนบุรีถูกโอนมาขึ้นกับมณฑลราชบุรี และยกฐานะเป็นจังหวัดกาญจนบุรีในปี พ.ศ. 2467

เหตุการณ์ที่ทำให้กาญจนบุรีมีชื่อเสียงไปทั่วโลก คือช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นตัดสินใจสร้างทางรถไฟสายยุทธศาสตร์ จากชุมทางหนองปลาดุกในประเทศไทย ไปยังเมืองทันป็อูชายัตในพม่า โดยเกณฑ์เชลยศึกและแรงงานจำนวนมากมาเร่งสร้างทางรถไฟอย่างหามรุ่งหามค่ำ จนทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ทั้งจากความเป็นอยู่ที่ยากแค้นและโรคภัยไข้เจ็บที่รุมเร้า ซึ่งภาพและเรื่องราวของความโหดร้ายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรากฏอยู่ในพิพิธภัณฑ์หลายแห่งในกาญจนบุรี

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดตาก และสหภาพเมียนมาร์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดราชบุรี และจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สหภาพเมียนมาร์

พูน ปณ ทิโต ชิว

ที่มา : <http://www.snamcn.lib.su.ac.th/west/kan.htm> (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2557)

ภาพประกอบ 3 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรี มีชื่ออันเป็นมงคลยิ่ง หมายถึง “ เมืองพระราช ” ราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย จากการศึกษาและขุดค้นของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี พบว่าดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของคนหลายยุคหลายสมัย และมีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุมากทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ตั้งแต่ยุคหินกลางตลอดจนได้ค้นพบเมืองโบราณสมัยทราวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ได้เคยดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาและตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า เมืองราชบุรีเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ เป็นสมรภูมิการรบหลายสมัย โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ยกทัพมาตั้งรับศึกพม่าในเขตราชบุรีหลายครั้ง ครั้งสำคัญที่สุดคือสงครามเก้าทัพต่อมา พ.ศ. 2360 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้าย

ของแม่น้ำแม่กลองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใน พ.ศ. 2437 ได้ทรงเปลี่ยนการปกครองส่วนภูมิภาคโดยรวมหัวเมืองต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกัน ตั้งขึ้นเป็นมณฑล และได้รวมเมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ รวม 6 เมือง ตั้งขึ้นเป็นมณฑลราชบุรี ตั้งที่บัญชาการมณฑล ณ ที่เมืองราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ปัจจุบันคือศาลากลางจังหวัดราชบุรีหลังเก่า) ต่อมาใน พ.ศ. 2440 ได้ย้ายที่บัญชาการเมืองราชบุรี จากฝั่งซ้าย กลับมาตั้งรวมอยู่แห่งเดียวกับศาลาว่าการมณฑลราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง จนถึง พ.ศ. 2476 เมื่อได้มีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลทั้งหมด มณฑลราชบุรีจึงถูกยกเลิกและคงฐานะเป็นจังหวัดราชบุรีจนถึงปัจจุบัน

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอสามพราน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอบางคนที อำเภออัมพวา และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอเมตตา ทวาย สหภาพเมียนมาร์

ที่มา : <http://123.242.157.9/hdetail.php?QNo=3143&QSt=A&QGroup=0>

(สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2557)

ภาพประกอบ 4 แผนที่จังหวัดราชบุรี

บริบททางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในด้านสังคม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การดำเนินชีวิต
ที่เกี่ยวข้อง

ภาษา (ภาษา)

การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Languages Family) กลุ่มภาษามอญ-เขมร (Mon-Khmer) พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่อาศัยอยู่ในพม่าและไทย ภาษาตระกูลมอญ-เขมร มีการใช้มานานประมาณ 3,000-4,000 ปีมาแล้ว การจัดตระกูลภาษา ถือว่าอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันอยู่ในแถบอินโดจีนและทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย และเมื่อพิจารณาลักษณะทางไวยากรณ์ ภาษามอญจัดอยู่ใน ประเภทภาษารูปคำติดต่อ (Agglutinative) อยู่ในกลุ่มภาษาตะวันออกเฉียงใต้ (South Eastern Flank Group) ซึ่งมีนักภาษาศาสตร์ ชื่อ วิลเฮล์ม ชมิดท์ (Wilhelm Schmidt) ได้จัดให้อยู่ในตระกูลภาษาสายใต้ (Austic Southern family) พระยาอนุমানราชชน (จำปา เยื้องเจริญ และจำลอง สารพัดนึก, 2528) ได้กล่าวถึง ภาษา มอญไว้ว่า “ภาษามอญ นั้นมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด

ซึ่งมีรูปภาษาคำติดต่อกัน ลักษณะคำมอญ จะมีลักษณะ เป็นคำพยางค์เดียว หรือสองพยางค์ ส่วนคำหลายพยางค์ เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลีและสันสกฤต อาจกล่าวได้ว่า ภาษามอญ เป็นภาษาที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ไม่มีการผันคำนาม คำกริยา ตามกฎบังคับทางไวยากรณ์ ประโยคประกอบด้วย คำที่ทำหน้าประธาน กริยา และกรรม ส่วนขยาย อยู่หลังคำที่ถูกขยาย อักษรมอญ พัฒนามาจากอักษรพราหฺมี ผ่านทางอักษรปัลลวะ และเป็นแม่แบบของอักษรอื่น เช่น อักษรพม่า อักษรไทย อักษรลาว อักษรล้านนา อักษรไทลื้อ อักษรธรรมที่ใช้เขียนคัมภีร์ในล้านนา และล้านช้าง ได้โปรดเข้าใจด้วยว่า อักษรพม่า ไม่สามารถใช้แทน อักษรมอญได้ แต่อักษรมอญนั้นสามารถใช้แทน อักษร พม่าได้ อักษรมอญโบราณพัฒนามาจากอักษรยุคหลังปัลลวะ (พุทธศตวรรษ 17-18) พบจารึกอักษรนี้ในเขต ทริภุญชัย เช่นที่ เวียงมโน เวียงเกาะ รูปแบบของอักษรมอญต่างจากอักษรขอมที่พัฒนามาจากอักษรในอินเดียได้ รุ่งเดียวกันคือ อักษรมอญตัดป่าอักษรออกไป ทำให้รูปอักษรค่อนข้างกลม ส่วนอักษรขอมเปลี่ยนป่าอักษรเป็น ศกหรือหนามเตย

ในปัจจุบันการใช้ภาษามอญพูดกันเฉพาะในกลุ่มคนมอญ และส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ส่วนวัยรุ่นจะพูดกันน้อยลง หรือบางคนไม่สามารถ พูด อ่าน เขียนภาษามอญ ได้เลยการเก็บรักษาตำราภาษามอญ จะเก็บเอาไว้ในชุมชนได้แก่คำสอนทางพุทธศาสนาและบทสวดต่างๆ ที่เขียนไว้เป็นภาษามอญชาวบ้านก็จะนิยมนำไปเก็บรักษาไว้ที่วัดเพราะเชื่อว่าเป็นของสูงและความสำคัญนอกจากนั้นต้องเก็บตำราต่างๆ เหล่านี้ไว้ที่วัดสาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจากในวัดมอญมักจะมีพระสงฆ์ที่พออ่านภาษามอญได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดมากกว่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนว่าภาษามอญมีความผูกพันกับสิ่งต่างๆ และพุทธศาสนาอย่างมากมากขึ้นทำให้การรักษาด้านภาษา โดยเฉพาะเรื่องธรรมะสามารถสืบทอดและธำรงรักษาไว้ได้อย่างเหนียวแน่นในยุคปัจจุบัน

ဗျူဟာ (၃၅) မ

ပုဒ်လုံးစာလုံး 35 တံ

က ဂ်း (ဂ)	ခ ခ်း (ခ)	ဂ ဂ်း (ဂ)	ဃ ဃ်း (ဃ)	င ဂ်း (ဂ)
စ ခ်း (ခ)	ဆ ဆ်း (ဆ)	ဇ ဇ်း (ဇ)	ဈ ဈ်း (ဈ)	ည ည်း (ည)
ဋ ဋ်း (ဋ)	ဌ ဌ်း (ဌ)	ဍ ဍ်း (ဍ)	ဎ ဎ်း (ဎ)	ဏ ဏ်း (ဏ)
တ တ်း (တ)	ထ ထ်း (ထ)	ဒ ဒ်း (ဒ)	ဓ ဓ်း (ဓ)	န န်း (န)
ပ ပ်း (ပ)	ဖ ဖ်း (ဖ)	ဗ ဗ်း (ဗ)	ဘ ဘ်း (ဘ)	မ မ်း (မ)
ယ ယ်း (ယ)	ရ ရ်း (ရ)	လ လ်း (လ)	ဝ ဝ်း (ဝ)	သ သ်း (သ)
ဗ ဗ်း (ဗ)	ဋ ဋ်း (ဋ)	ဓ ဓ်း (ဓ)	အ အ်း (အ)	ဗ ဗ်း (ဗ)
စ စ်း (စ)	ဖ ဖ်း (ဖ)	ဗ ဗ်း (ဗ)	ခ ခ်း (ခ)	ဗ ဗ်း (ဗ)

နိဒါန်း : စာပေပညာရေးဦးစီးဌာန
ဗျူဟာပုဒ်လုံးစာလုံး 35 တံ

ศาสนา (ศาสนานาห์)

กลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับพระพุทธศาสนา มีความสอดคล้องกลมกลืนกันกับคนไทย จึงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่อพยพเข้ามาอยู่ประเทศไทย ได้รับการยอมรับให้มีการผสมกลมกลืนทางกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการสมรสระหว่างกัน

พระสงฆ์มอญที่เข้ามาพร้อมกับการอพยพลี้ภัยมาประเทศไทย ด้วยเหตุผลนโยบายของการปกครองของพม่า ที่กดขี่ข่มเหง ฆ่าฟันผู้ที่ขัดขึ้น ไม่เว้นแม้พระภิกษุสงฆ์ ทั้งที่พม่าเองก็ยอมรับนับถือพุทธศาสนา การเข้ามาของพระสงฆ์มอญทำให้เกิดศาสนาพุทธรามัญขึ้นในประเทศไทย

คณะสงฆ์รามัญในในประเทศไทย เกิดจากการที่จากกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้นำพุทธศาสนาแบบของตนเองเข้ามาด้วย ทำให้ผู้คนนับถือพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด นิยมทำบุญทำกุศล เพื่อหวังผลถึงชาติหน้าคือหวังที่จะได้ผ่านพบกับสภาวะแห่งนิพพานการทำบุญในบวรพุทธศาสนา เป็นกิจวัตรประจำวันของผู้เฒ่าผู้แก่ ซึ่งจะเป็นหญิงมากกว่าชาย กิจกรรมทางพุทธศาสนาประกอบไปด้วย การใส่บาตรเช้า การสวดมนต์ไหว้พระประจำวัน การทำบุญในวันโกน รวมทั้งการไปถือศีลที่วัด ในวันพระใหญ่ ธรรมเนียมการเข้าวัดของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ คือการถอดรองเท้าก่อนเข้าไปในเขตของวัด ส่วนผู้หญิงเมื่อเข้าไปในวัด จะไม่เข้าไปบริเวณโบสถ์ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์ และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติตั้งแต่ดั้งเดิมสำหรับผู้หญิงก็คือเมื่อเดินสวนกับพระ จะต้องนั่งรอกและก้มกราบลงกับพื้นแต่ปัจจุบันหาดูได้ยาก (สอองค์ พรหมอินทร์, 2562: สัมภาษณ์) ตามบ้านเรือนทุกหลังจะมีหิ้งพระ เพื่อเคารพบูชา และมีการประดับตกแต่งหิ้งพระให้สวยงาม อีกด้วย

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 6 หิ้งพระสิ่งทีบูชาภายในบ้าน

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลื้อง
ภาพประกอบ 7 ผู้สูงอายุทำบุญเลี้ยงพระ เนื่องในวันพระ

ความเชื่อ (ปะแตะฮ์)

เจ้าประจำหมู่บ้าน (แปะจู้กวาน) เชื่อกันว่าเป็นเจ้าที่ปกปักษ์รักษาและคุ้มครองคนในหมู่บ้านทั้งหมด โดยมากจะสร้างศาลให้เป็นที่ประดิษฐานไว้ในหมู่บ้านบริเวณชายทุ่ง ซึ่งผู้คนสามารถมาเซ่นไหว้ได้อย่างสะดวก และจะต้องทำพิธีเซ่นไหว้อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่คนในหมู่บ้าน โดยมี "คนทรง" เป็นผู้ประกอบพิธีพร้อมทั้งเข้าทรงทำนายทายทัก ถึงสภาพความเป็นไปในปัจจุบัน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของอนาคต หรือแก้ไขปัญหาเดือดร้อนต่าง ๆ

ผีบ้านผีเรือน (กะไล้กฮ้อย) เป็นผีประจำตระกูล ซึ่งส่วนใหญ่จะตกทอดการสืบผีไปยังบุตรชาย คนหัวปีเรื่อยไป การสืบผีประจำตระกูลนั้นจะตกทอดไปยังบุตรชายคนสุดท้าย หากไม่มีบุตรชายสืบสกุลผีนั้นก็ขาดจากสกุลนั้นไป จึงต้องมีการรับผีประจำตระกูลด้วยการให้ ผู้ที่รับจะต้องทำหน้าที่เก็บรักษาสมบัติประจำตัวผี อันประกอบไปด้วย แหวนผี 1 วง เสื้อ 1 ตัว ผ้าโพกหัว 1 ผืน โสร่ง 1 ผืน หม้อ 1 ใบ ซึ่งของทั้งหมดจะเก็บรวมไว้ในตะกร้าแขวนไว้ที่เสาตรงหัวนอนของผู้รับผีนั้น และหน้าที่ของผู้รับผีอีกประการหนึ่งก็คือ ทำการรำผีตามประเพณีอยู่เสมอ หากมีเหตุการณ์ต่าง ๆ อันไม่คาดฝันเกิดขึ้น อาทิ คนในครอบครัวเจ็บป่วยบ่อย ๆ สมบัติผีชำรุดเช่นพลอยบนหัวผีหลุด แหวนผีหาย ผ้าในตะกร้าขาด ตลอดจนเกิดเรื่องเดือดร้อน ต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อมีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นในแต่ละครอบครัว ก็จะต้องจัดให้มีการรำผี เพื่อขอขมาโทษต่อผี แสดงความเคารพนับถือ และความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว ผีจะได้หายโกรธเคือง จะได้ไม่มีเรื่องเดือดร้อนอีก และบังเกิดแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

ประเพณีและการละเล่น

ประเพณี 12 เดือน (ประเพณีอโยธยา) คนมอญในประเทศไทย มีธรรมเนียมปฏิบัติอยู่บนหลักความเชื่อทางพุทธศาสนาและการนับถือผี โดยการดำเนินวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพกิจกรรม และมีประเพณีในรอบปีที่เกิดขึ้นตามวัฏจักรต่างๆ จัดแบ่งช่วงเวลาประกอบพิธีกรรม ดังนี้

1. เดือนอ้าย ทำข้าวเม่าถวายผีเรือน ตำข้าวเม่า เป็นช่วงที่ปลูกข้าว และข้าวใกล้แก่ คนมอญจะนำมาคั่วและก็ตำเป็นข้าวเม่า เพื่อนำไปถวายพระ และนำมากินภายในครอบครัว
2. เดือนยี่ ลงแขกเกี่ยวข้าวทวดข้าว โดยการให้วัวย่ำฟอนข้าว เดินวนไปรอบๆ เสากะเอียด ยอดเสากะเอียดจะมัดด้วยหนามพุทรา กับหนามไม้เค็ด เพื่อเป็นสิริมงคลในการทวดข้าว
3. เดือนสาม บุญจ้องโอะห์ต่าน บุญข้าวหลาม เชื่อว่าพระปัจเจกพระพุทธบำเพ็ญเพียรบรรลุนิพพาน แล้วชาวบ้านก็จะได้รับธรรม เป็นวันมาฆบูชา ชาวบ้านพากันเผาข้าวหลาม ตั้งแต่วันวานแม่บ้านพากันหุงข้าวต้ม ไปถวายพระแล้วจะเอาจ้องโอะห์ต่านไปถวายพระด้วย
4. เดือนสี่ ถูทำนาสะสงงานบ้าน ผู้ชายจักสานผู้หญิงทอผ้า เป็นช่วงเวลาพักผ่อนหลังจากการทำนา ผู้ชายจักสานกระบุงตะกร้า ตะแกรง ส่วนผู้หญิงก็จะทอผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า
5. เดือนห้า บุญสงกรานต์ 13 - 15 เมษายน งานสงกรานต์ข้าวแช่ นำไปถวายพระที่วัน ข้าวใส่น้ำลอยด้วยดอกมะลิ จะมีเครื่องเคียง ยำขนุน ผัดไท เนื้อเค็มหวาน ผัดหัวไชโป๊ยะ ผัดไท
6. เดือนหก แรกนาขวัญ ก่อนการทำนา จะมีการจัดรูปเทียนบูชาเจ้าที่เจ้าทางเจ้าของที่นา ขอให้ปลูกข้าวเจริญงอกงาม
7. เดือนเจ็ด ถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยที่ผู้หญิงจะทอผ้าในช่วงที่ว่างจากการทำงาน เพื่อนำผ้าอาบน้ำฝนมาถวายพระสงฆ์
8. เดือนแปด เข้าพรรษา ถวายเทียนพรรษา ชาวบ้านร่วมกันหล่อเทียนพระ เพื่อนำไปถวายในช่วงเข้าพรรษา
9. เดือนเก้า ทำบุญแต่ผู้ล่วงลับ หวานข้าวทำนาคำ
10. เดือนสิบ ตักบาตรน้ำผึ้ง ตำข้าวเหนียว เพื่อนำข้าวเหนียวไปทำขนม และนำไปถวายพระ
11. เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา กวนกระยาสารท
12. เดือนสิบสอง ไหว้แม่โพสพ ตั้งศาล ทำในช่วงข้าวตั้งท้อง โดยมีของเส้นไหว้ ช่วงเช้า ชาวมอญนำอาหารและดอกไม้ธูปเทียน ไปถวายต้นศรีมหาโพธิ์ การถวายนั้นเป็นแค่เหนียว

หรือข้าวเจ้าออกรวงใหม่จากท้องนา เพื่อบูชาเทวดาประจำต้นโพธิ์ ช่วยลดบันดาให้ปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ชาวบ้านเชื่อกันว่าการถวายข้าวแก่ต้นโพธิ์ ได้อานิสงส์เหมือนถวายพระสงฆ์

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 8 ประเพณี 12 เดือน

ประเพณีสงกรานต์ (ประเพณีสงกรานต์) กำหนดให้วันสงกรานต์ เป็นวันขึ้นปีใหม่ ตรงกับวันที่ 13 -15 เมษายน ของทุกปี เช่นกัน อันเป็นระยะเวลาที่กลุ่มชาติพันธุ์มอญจะร่วมประกอบประเพณีทางศาสนาอย่างพร้อมเพียงกันถึง 3 วัน ติดต่อกัน เริ่มตั้งแต่การทำบุญเลี้ยงพระ ด้วยข้าวสงกรานต์ (ข้าวแช่) การปล่อยนกปล่อยปลาที่วัด การสรงน้ำพระ การรดน้ำผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ตลอดจนการเล่นสาดน้ำสงกรานต์

ประเพณีรำผี (ประเพณีรำผี) เป็นพิธีที่สำคัญพิธีหนึ่งของชาวมอญ ซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณี และปัจจุบันยังคงประกอบพิธีนี้บ้าง ด้วยมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องจากความเคารพนับถือผีตั้งแต่ผีประจำหมู่บ้าน ผีบ้านผีเรือน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่บุคคลในครอบครัว ผีจะได้อำนวยความเจริญรุ่งเรืองตามประสงค์ได้ เช่นคนในครอบครัวเจ็บป่วยบ่อย ๆ สมบัติผีชำรุดของหาย ตลอดจนเกิดเรื่องเดือดร้อนต่าง ๆ อันถือว่าการ "ผีผี" จะส่งผลให้คนในบ้านเกิดเจ็บไข้ไม่สบาย เมื่อหมอดูทำนายว่าเป็นเพราะผีกระทำ ก็จะจัดหาวันเพื่อทำพิธีรำผีมอญ ซึ่งก็คือกระบวนการแสดงขอขมา หรือลูบโกโทษ ที่ได้กระทำล่วงเกินผีนั่นเอง กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ไม่ทำพิธีรำผีมอญบ่อยครั้งนัก หากเลี้ยงได้ก็จะเลี้ยง เนื่องจากการจัดรำผีมอญแต่ละครั้งใช้เงินค่อนข้างมาก

อีกประการหนึ่ง เป็นการประกาศว่า บ้านเรือนหลังนี้ ได้มีผู้ทำผิดผี จึงได้เกิดการรำผีมอญขึ้น ดังนั้นวิธีเลี้ยงที่ดีและง่าย คือ การปฏิบัติกิจของคนภายในครอบครัวมิให้ผิดผี ซึ่งก็เท่ากับเป็นการคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบของความเหมาะสม เมื่อทุกคนเคารพในการถือผีของกันและกัน ก็คือ เคารพหลักในการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การนับถือผีมอญจึงไม่ไร้เหตุผล

ประเพณีล้างเท้าพระ (ประเพณีออกกร้าดจ่างซัง) เป็นอีกประเพณีหนึ่งในหลาย ๆ ประเพณีของชาวมอญ ยังคงปฏิบัติกันอยู่ โดยจัดทำขึ้นในวันทำบุญออกพรรษาซึ่งเริ่มจากการนำดอกไม้ต่าง ๆ หลากหลายสีมาวางบนผ้าที่ปูลาดไว้กับพื้นดินเพื่อให้พระสงฆ์ที่กำลัง จะเดินเข้าสู่พระอุโบสถเหยียบหรือย่ำ ถือเป็นการล้างเท้าพระภิกษุที่ได้ปฏิบัติรักษาศีลมาตลอดพรรษา และเป็นอีกประเพณีหนึ่งซึ่งจัดว่าเป็นสิริมงคลแก่ผู้ปฏิบัติ

การเล่นสะบ้า (วอญเหมะฮะเหนะ) เดิมนิยมเล่นกันในหมู่หนุ่มสาวมอญ ที่ยังเป็นโสด โดยจะใช้เวลาเล่นตอนเย็น หลังจากว่างงานหรือเสร็จกิจการทำบุญสงกรานต์แล้ว จะนัดหมายกัน ณ บริเวณลานบ้านใดบ้านหนึ่ง ภายในหมู่บ้านของตน พร้อมกับแบ่งผู้เล่นออกเป็นฝ่ายหญิงกับชายในจำนวนที่เท่ากัน และใช้ลูกสะบ้า ซึ่งทำด้วยไม้ลักษณะกลม ๆ แบน ๆ สำหรับทอย หรือเข่งเตะ หรือโยนด้วยเท้าแล้วแต่โอกาส เป็นเครื่องมือประกอบการเล่นกะให้ถูกคู่เล่นของตน เพื่อจะได้ออกมาเล่นกันเป็นคู่ต่อไป

ประเพณีลอยกระทง จัดในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 ในตอนเช้าจะจัดให้มีการทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระที่วัด ในตอนเย็นและกลางคืนจะจัดให้มีการลอยกระทงสาย มีการประกวดธิดานพมาศสำหรับกระทงสายของชาวบ้านม่วง จะแตกต่างกับกระทงสายของจังหวัดอื่นๆ เพราะที่วัดม่วง กระทงสายจะเป็นกระทงที่ทำด้วยกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัสขนาด 6 นิ้ว พับหักมุมสี่ด้าน ใส่น้ำมันพืชผสมน้ำมันโซล่า มีไส้เส้นด้ายพันเป็นสามขาตั้งอยู่กลางกระทง โดยในแต่ละปีจะมีการจัดทำกระทงสายจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 ใบ นำไปลอยเป็นสายกลางลำน้ำแม่กลอง จากหน้าวัดม่วงไปจนถึงเขตอำเภอโพธาราม (สอangsค์ พรหมอินทร์, 2562: สัมภาษณ์)

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 9 กระทงสายทำจากกระดาษ

การแต่งกาย (กะบายแจ๊ะเก๊า)

การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ของสุภาพสตรี จะสวมผ้าถุงพื้นสีแดงเชิงลายดอก พิกุล เสื้อแขนกระบอก หรือบางคนสวมเป็นสามส่วน เก๋้ามวยผม คล้องผ้าสไบ ผ้าสไบมีหลายลักษณะ ไปวัดหญิงจะห่มสไบพาดไหล่ ถ้างานรื่นเริงจะใส่สไบคล้องคอชายผ้าทั้งสองห้อยมาด้านหน้า

การแต่งกายของสุภาพบุรุษจะสวมเสื้อคอกลมแขนยาวบ้างสั้นบ้าง ตามโอกาสนุ่งลอมชายพาดผ้าขาวม้า การพาดผ้าขาวม้ามียู่หลายลักษณะ คือ พาดไหล่ซ้ายข้างเดียว พาดให้ชายทั้งสองไปอยู่ด้านหลัง ใช้สไบด้านซ้ายในงานบุญ

ในประเพณีสำคัญของชาวมอญ ทุกคนทั้งชายและหญิงจะพร้อมใจแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองคือการใส่สไบ ผ้าถุง สไบ

พญานัก ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่มา : www.docs.google.com (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562)

ภาพประกอบ 10 การแต่งกายแบบมอญ

ที่อยู่อาศัย (แต่ะหน่วยโหม่ง)

บ้านเรือนของคนมอญในประเทศไทยจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเรือนของคนไทยทั่วไป คือ เป็นเรือนไม้ ยกพื้นสูง หลังคาทรงจั่ว ใต้ถุนไม้ไผ่และไม้เนื้อแข็ง มีบันลมหลอม ฝาเพ็ยม มุงหลังคาด้วยจาก มีนอกชาน ระเบียง และ ที่สำคัญที่สุดคือจะตั้งเสาเรือน ซึ่งเป็นเสาหลักของบ้านและเป็นทีประดิษฐานผีบ้านผีเรือน การหันให้ห้องที่มีเสาผีรับแสงตะวันก่อนห้องอื่นๆ ห้องที่มีเสาผีมักเป็นห้องเจ้าของบ้านซึ่งก็คือห้องพ่อแม่อันเป็นประมุขของครอบครัว ควรที่จะได้รับแสงยามเช้าก่อนใครเป็นแต่ก่อนที่มีวิตามินดี ซึ่งมีคุณค่าต่อร่างกายและประโยชน์ที่แท้จริงนั้นคือแสงแดดช่วยสาดส่องฆ่าเชื้อโรคภายในห้อง และในตอนเย็นห้องดังกล่าวจะเย็นก่อนใครเพราะไม่ถูกแดดบ่ายซึ่งร้อนจัดแผดเผา นาน พ่อกับแม่จึงเข้านอนได้สบายส่วนลูกๆในวัยหนุ่มสาวร่างกายแข็งแรงอยู่แล้ว คงหาเวลานอนที่ เหมาะสมได้เอง

การปลูกสร้างบ้าน แสงเงา เป็นสิ่งจำเป็นในวิถีชีวิตคนมอญ นอกจากบ้านใหญ่ซึ่งเป็นบ้านพ่อแม่แล้ว เมื่อลูกหลานต้องการแยกเรือนออกไป ก็จะต้องไม่ปลูกบ้านขวางตะวันให้เงาบ้านของลูกทาบทับบ้านพ่อแม่ หากไม่เช่นนั้นเชื่อกันว่าลูกหลานจะทำมาหากินไม่ขึ้น

นอกจากนั้นชาวมอญนิยมปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำ และเนื่องจากแม่น้ำสายต่าง ๆ ในเมืองมอญส่วนใหญ่ จะมีแนวจาก เหนือไปได้การปลูกเรือนของชาวมอญจึงหันหน้าเรือนไปทางทิศเหนือเอาด้านซีกของทางแม่น้ำลำคลอง การปลูกเรือนใน ลักษณะนี้ตัวบ้านจะได้รับลมที่มาจากทิศใต้ได้มากเพราะลมจะพัดจากใต้สู่เหนือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อนภายใน บ้านจะไม่ร้อนมาก เพราะมีลมจากทิศใต้พัดผ่านเข้าตัวบ้านเต็มที่ ทำให้อากาศภายในบ้านเย็นสบายนับเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ดี เวลาปลูกบ้านต้องปลูกให้เสาเท่ากันหมด เชื่อว่าจะมีความสุข เมื่อจะขึ้นบ้านใหม่ต้องเลือกวันและมีกำหนดไว้ว่าแต่ละวันจะทำอะไร แต่ปัจจุบัน บ้านเรือนก็มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

ที่มา : <https://konmonnaiphotharam.wordpress.com> (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562)

ภาพประกอบ 11 บ้านเรือนแบบมอญ

ดนตรีมอญ (ทะเลเป็นปาดโหม่น หรือ เกรวินกวกโหม่น)

วงกานกวีตมอญ อยู่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยได้รับการถ่ายทอดจากครูดนตรี ที่เป็นมอญเดินทางมาจากพม่า เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบการรำ โดยมีเครื่องดนตรี ได้แก่ จยาม (จะเข้) กะยอฮอร์น (ไวโอลิน) ปี่ตกล่า (ระนาดไม้) ปี่ตกล่าปะซอล (ระนาดเหล็ก) ปี่ตกาน (ซ้องวง) วางซอน (กลอง18ใบ) ขะนัว (ปี่) ตะหลด (ขลุ่ย) ทะเป็นทะเลโหนก (ตะโพนใบใหญ่) ทะเป็น (ตะโพนขนาดกลาง) เป็งมาง (เป็งมาง 4 ใบ) คะดี (ฉิ่ง) คะเหนิด (เกราะ) ซาน (ฉาบ) โดยบรรเลง

1. เพลงหงส์ทอง (ชดมยบ้อยโท) ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และตำนานของเมืองหงสาวดี
2. เพลงสุวรรณภูมิ (ชาววันนะพุม) กล่าวถึงอาณาจักรเก่าแก่ของเมืองมอญ ความเจริญด้านศาสนา วัฒนธรรม
3. เพลงรำอวยพร (ทะเลยังมัว) กล่าวถึงพระเจ้าทั้ง 9 พระองค์ที่ได้เสด็จลงมายังโลกมนุษย์ บรรดาให้มวลมนุษย์ร่มเย็นเป็นสุข วงกานกวีตมอญ บรรเลงในวันสำคัญและประเพณีต่างๆ

นอกจากนั้นก็จะบรรเลงสาธิตในงานต่างๆ และเป็นการบรรเลงเพื่อแสดงออกถึงความเป็นชนชาติมอญและยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญไว้อย่างเหนียวแน่น

วงดนตรีมอญ จังหวัดราชบุรี จะใช้วงดนตรีปี่พาทย์มอญ บรรเลงงานทั่วๆ ไป ซึ่งเครื่องดนตรีจะใช้เครื่องดนตรี แบบวงปี่พาทย์มอญแบบไทย ตลอดทั้งบทเพลงที่ใช้ก็เช่นกัน

สรุปได้ว่าบริบททางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีอยู่หลายประการที่อยู่ในสังคมไทย มาช้านานตั้งแต่สมัยอยุธยา เกิดจากการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญพร้อมกับ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและการละเล่น การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และดนตรี ซึ่งได้เปลี่ยนถ่ายเคลื่อนไหวไปมาในหมู่ชาวมอญและชาวไทย แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งในที่สุดวัฒนธรรมประเพณีมอญจะกลมกลืนหายไปกับศิลปวัฒนธรรมไทย เนื่องจากเกิดการยอมรับไปยึดถือปฏิบัติอย่างไม่รู้สึกรับรู้สึกละเลยด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

บทที่ 5

วิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

จากการลงภาคสนาม เพื่อศึกษาเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ที่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้นั้นมีจำนวนน้อย คนในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้ เด็กวัยรุ่นเริ่มไม่ค่อยรู้จักและเห็นถึงความสำคัญ เพราะขาดการสืบสาน และไม่มีการบันทึกจดจำเพลงกล่อมลูกไว้ให้คนรุ่นหลัง เพลงกล่อมลูกจึงเริ่มที่จะสูญหายไปจากชาวมอญในสองจังหวัดดังกล่าว ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มิชีวิตอยู่ท่ามกลางหรืออาศัยเทคโนโลยีตลอดเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในด้านคีตลักษณ์เพลงกล่อมลูก เพื่อให้เพลงกล่อมลูกยังคงอยู่กับวิถีชีวิตของคนในสังคมต่อไป

การวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จะประกอบด้วย องค์ประกอบทางดนตรีและบทร้องของบทเพลงกล่อมลูก

การวิเคราะห์คีตลักษณ์ทางดนตรีของเพลงกล่อมลูก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยได้จัดพิมพ์โน้ตกล่อมลูกด้วยโปรแกรม Sibelius7 เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรี ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ตามแนวทางของกระบวนการศึกษาทางดนตรีวิทยา ดังนี้

1. บทร้อง คือ เนื้อหาเพลงและความหมายของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
2. ดนตรี

2.1 รูปแบบ (Form) คือโครงสร้างของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

2.2 กลุ่มเสียง (Mode) คือการนำระดับเสียงต่างๆ ของเพลง ของทำนองเพลง มาจัดเรียงตามลำดับขั้น โดยพิจารณาเสียงหลักของทำนอง (Tone Centre) ประกอบ และพิจารณากลุ่มเสียงโครงสร้างโดยการปรับย้ายเสียงหลัก (Move Do) เพื่อให้เห็นภาพของกลุ่มเสียงของเพลงกล่อมลูกอย่างชัดเจน

2.3 ช่วงเสียง (Range) คือโน้ตต่ำสุด และโน้ตสูงสุด ของทำนองเพลงกล่อมลูก

2.4 ทำนอง (Melody) คือ ลักษณะของระดับเสียงสูงๆ ต่ำๆ สั้นๆ ยาวๆ ที่ได้รับการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้ เป็นลักษณะทำนองทางร้อง เป็นลักษณะเฉพาะของทำนองที่ได้รับการสืบทอด เพื่อใช้ในการกล่อมลูก

2.4.1 รูปลักษณะของทำนอง (Melodic Texture)

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

- 1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้น (Conjunct motion) คือ การเคลื่อนที่ของทำนองเสียงร้องที่ร้อยเรียงกันตามขั้น ไปทิศทางเดียวกัน ทั้งทิศทางขึ้น และทิศทางลง
- 2) การเคลื่อนที่ของทำนองข้ามขั้น (Disjunct motion) คือ การเคลื่อนที่ของเสียงที่มีการกระโดดเสียง
- 3) การเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ (Repeat) คือ การเคลื่อนที่ของทำนองเสียงร้องซ้ำๆ

2.5 จังหวะ (Rhythm) คือลีลาจังหวะของแนวทำนองเพลงกล่อมลูก

2.6 ท่วงทำนอง (Tone) คือ ผู้ขับร้องจะสื่อถึงอารมณ์ของบทร้อง โดยการแสดงออกด้วยน้ำเสียง โดยมีการเน้นเสียงท่วงทำนอง

เพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี มีผู้ขับร้อง จำนวน 3 คน คือ

1. นายมิอู สังขสมบูรณ์
2. นางปี่
3. นางวาสนา

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 12 นายมิอู สังขสมบูรณ์

1. บทร้อง (Lyric)

เพลงกล่อมลูกนายมิอู สังขสมบูรณ์ เป็นภูมิปัญญาที่ใช้ในการอบรม สั่งสอน บุตรธิดา ให้มีคุณธรรม รัก และภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเพลงกล่อมลูกนายมิอู สังขสมบูรณ์ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง หนุ่มสาวเมื่อถึงเวลาจะอยู่คู่กัน ในเวลาต่าง ๆ ไม่ว่าจะมีความะใดจะมีอุปสรรคแค่ไหนก็ต้องผ่านพ้นไปได้ ซึ่งเป็นการเล่าถึงการใช้ชีวิตของคน (มิอู สังขสมบูรณ์, 2558: สัมภาษณ์)

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เพลงกล่อมลูกนายมิอู สังขสมบูรณ์ เป็นการบอกเล่าเรื่องราว สิ่งที่ต้องการสื่อออกมา หรือเหตุการณ์ที่จะเล่า เป็นลักษณะของลำนำเพลง ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยลักษณะเสียงสัมผัส ที่จะให้ลงเสียงสระ และเสียงตัวสะกด

ฮเร ซ่อย บัด โถน กิเตา โถน เกล็ง เก้าห้ นาง กยาง มุ จย๊ะ
 กสว่าง ฮวะห้ โป้ย หนอกต่อน วุด กยี้ เต็ง ลัว มั่วะ ได ยง เต
 บวี กำโลน ญี ญี เจ้า หรง ร้าง ซวี เส วัน ลัวะ อ้ออิง กรา กรา
 รางซ่อน ฮกัว จระระ ปะ จะ เซ ทีย ฮนาย ชาง ชาง กลา ปดัวะ
 ลัว เพ ปดัวะ ลัว เพ ฮได้ รี่ รี่ ปดัว
 ไล ลัว ก็ ฮนาย ชาง ซา ปลาย กะ ฮะเกาะห์ กลาย รอง จู ฮกย
 ฮกย ซี้ย ชะ นาย จูต ต้าว ตร่าว ปวย ฮัว

เต เก้ จี๊วี่ ต่ร่าว ปวย ฮั่ว เต เก้ จี๊วี่ ฉ้านดู ซอต
ต้อย ฮบะห์ กลองด้าน ยาง กลาย มะตะ ลั๊วะ จี

(มโหรี สังขสมบูรณ, 2558: สัมภาษณ์)

ရာသီဝက်ကျွင်ဂိတု ညောင်ကျွင်ကျော်သွံ ကညင် မုတ်ကျာ ကသို
ဘဝပိုဇော်တိုန်ကွဲတုဉ်
ဒုင်လပ်မွဲကျိုင်ညင်ရဲစီ ကျော်ကမောန်ညးညွံရိုင်ညွီညွီ အိ အိ
ဝါလောအိဂြိုင် ပြိုင်ညးညွံရတုဒုင်သေဉ် ဒွာ်သံသာလိုက်ပွဲလောကီ ပွဲလောကီ
ဆိုဒုင်ဒီရို ပွဲလိုက်လောကီ ဒွာ်သံသာဒုင်ဂို ကွဲရိုင်ကျော်သွံ ဝံဆိုဒွာ်တုတ်
တရိုပိုသွော်တေဝံဆို တရိုပိုသွော်

ถอดความ

ฤดูเปลี่ยนผ่านเป็นเดือน คีบคลานเป็นปี เข้าฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน เมื่อใดเป็น
หนุ่มสาว เข้าหาจับคู่ มาทางเดียวกันเปรียบเหมือนลำน้ำเดียวกัน ทำงานการพร้อมๆ กัน ด้วยความ
สมัครสมาน พร้อมด้วยรอยยิ้มเสียงหัวเราะ มากด้วยผู้คนทั้งยากจนและเศรษฐี ในโลกาแห่งวาทะ
สงสาร ในโลกา พบเจอทุกซัณานา ทุกซัในโลกา ในทุกซัแห่งโลกาวาตะสงสาร ที่พี่ได้ค้นหา เพื่อพบเจอ
หนทางที่ปักพิง (ด้วยหนทางอันยาวไกลที่ต้องพบเจอ) ด้วยความสงสารต่อสัตว์โลก จึงได้แนะนำ
หนทางให้พ้นจากโลกียะ

(ถอดความสรุปโดย นายนิรันดร แสนดี นักวิชาการอิสระ ตำบลหนองลู อำเภอ
สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการสัมภาษณ์โดย นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน เมื่อวันที่ 26
สิงหาคม 2558)

2. วิเคราะห์ดนตรี

2.1 รูปแบบ (Form)

เพลงกล่อมลูกนายมโหรี สังขสมบูรณ เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form)
มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

2.2 กลุ่มเสียง (Mode)

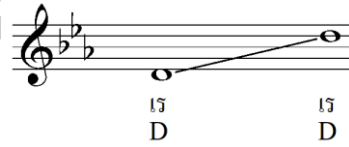
เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ พบว่าประกอบไปด้วยเสียง เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) โด (C) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีแฟล็ตเมเจอร์ (Eb Major)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงหลัก อยู่ในขั้นที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 7 ของกลุ่มเสียงในบันไดเสียงอีแฟล็ตเมเจอร์ ประกอบด้วยโน้ต มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) และ เร (D) โดยการพลิกกลับเฉพาะขั้นที่ 7 ของบันไดเสียงอีแฟล็ตเมเจอร์ เรียงลำดับได้ ดังนี้ คือ เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงรอง อยู่ในขั้นที่ 4, 6 ของบันไดเสียงอีแฟล็ตเมเจอร์ โดยขั้นที่ 4 สูงขึ้นประมาณครึ่งเสียงหรือ เนเจอร์ล

2.3 ช่วงเสียง (Ranges)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง D4 และระดับเสียงสูงสุด คือ D5

2.4 ทำนอง (Melody)

2.4.1 รูปลักษณะของทำนอง (Melodic Texture)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ

Musical score for the lullaby 'นายมิอู' (Mr. Mioo) by Sangsomborn. The score is in G major and 4/4 time. It consists of four staves of music with Thai lyrics underneath. The lyrics are:

 1. ๓ เร ซ้อย บัด โฌน กิ เคา โฌน เกล็ง เกาะห์ นาง ก ขาง นู จี๊ยะ ก ต่าง ส เวะห์

 2. ๓ โป๊ย โหนก ตอน ก ล้าย วุด ก ชี๊ยะ เติง ลัว มั่ว ใด ชัง เค บวี กำโลน ญี ญี่

 3. ๓ เจ้า หว่าง ร้าง ชวี เส วัน ล้าะ อี้ อี อั้ง กรา ราง

 4. ซ่อน ฮั่ว จะ ระ ปะ จะ เซ ที๊ยะ ฮ นาย ขาง ขาง กลา ป ค้าะ ลัว เพ ป

พูนุ ปณู ทิโต ชีเว

Tempo

คัวะ ลัว เพ เพ ส ได้ รั รั ป คัว ไล ลัว ก็...
 ส นาย ช่าง ซา ปลาข กะ สะเกาะห้ กลาย ร่อง จู สกึย สกึย...
 ชี บ สะ นาย เข จูค คัว ค ร่าว ปัว ฮัว เต เก้ จ วิย ค...
 ร่าว ปัว ฮัว เต เก้ จ วิย ฉ้าน จู ขอค ค้อย... สะ บะห้ กล้อง...
 ฉ้าน ขาง กลาย มะ ตะ ลัวะ จี

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้น (Conjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังข์สมบูรณ์ พบว่ามีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่ร้อยเรียงกันตามขึ้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางขึ้นใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นทึบมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงขึ้น 2 ชั้น 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก นายมิอู พบว่าเรียงขึ้นแบบ 2 ชั้น จำนวน 20 ครั้ง เรียงขึ้นแบบ 3 ชั้น จำนวน 6 ครั้ง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางลงใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นประมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงลง 2 ชั้น เรียงลง 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก นายมิอู พบว่าเรียงลงแบบ 2 ชั้น จำนวน 15 ครั้ง เรียงลงแบบ 3 ชั้น จำนวน 4 ครั้ง เรียงลงแบบ 4 ชั้น จำนวน 2 ครั้ง เรียงลงแบบ 6 ชั้น จำนวน 1 ครั้ง

สร ซ้อย บัด โฉน ภิ เตา โฉน เกลิ่ง เกาะห์ นาง ก ยาง_ มุ จย๊ะ ก สำง_ ส เวะห์

ไป๋ย โหนก ค่อน กล้าย วุด ก ยีย_ เติง ตัว มั่ว ไล ยง เด บวี กำโลน ฐี ฐี

เจ้า ฝรั่ง ร้าง ซวี เสา วัน ลี้วะ อี้ อี อี้ ิ่ง करा राग

ซ่อน สฎ้า จะ ระ ปะ จะ เซ ทียี่_ ส นาย ชาง ชาง กลา ป คั่ว ลัว เพ ป

คั่ว ลัว เพ เพ ส ใต้ รี รี ป คั่ว ไล ลัว ภิ_

— ส นาย ช่าง ซา ปลาย กะ สะเกาะห์ กลาย ร้อง จู สกีย สกีย

ชี่ ย จะ นาย เข จุก คั่ว ค ร่าว ปาย ฮัว เต เก้ จ วิย ค

ร่าว ปาย ฮัว เต เก้ จ วิย ฉ้าน ดู ซอด ค้อย_ สะ บะห์ กล้อง

ฉ้าน ยาง กลาย มะ ตะ ลั่วะ จี

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้น (Disjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่กระโดดหรือแบบข้ามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง โดยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมครอบมีตัวเลขกำกับตามจำนวนขั้นคู่ที่กระโดดข้ามขั้น

ทำนองกระโดดข้ามขั้นในสี่เหลี่ยมครอบทั้งหมด 2 อัน โดยสี่เหลี่ยมครอบอันแรกมีโน้ต ลา (A) – ฟา (F) เป็นคู่ 3, สี่เหลี่ยมครอบอันที่สองมีโน้ต ฟา (F) – ที (B) เป็นคู่ 4 ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในเพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ พบว่า มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในลักษณะขั้นคู่ 3 จำนวน 16 ครั้ง ขั้นคู่ 4 จำนวน 2 ครั้ง ขั้นคู่ 5 จำนวน 1 ครั้ง ขั้นคู่ 6 จำนวน 1 ครั้ง

A musical score in G major (one sharp) and 3/4 time. The score consists of five staves of music with Thai lyrics. Interval markings (3, 4, 5) are placed above boxes that group notes that are 3, 4, or 5 steps apart. The lyrics are:

สเร ช้อย บัด โฌน กิ เตา โฌน เกล็ง เกาะห์ นาง ก ขาง มุ จ๊ะ ก สำง ส เวห้

ป๊าย โหนก ตอน กล้าย วุด ก ชีย เติง ลัว มั่ว ใด ยัง เต บวี กำไลน ฉู ฉู

เจ้า หว่าง ร้าง ชวี เสา วัน ล้าะ อี้ อี อี้ง กรา รง

ช่อน สกัว จะ ระ ปะ จะ เซ ที้ช ส นาย ขาง ขาง กลา ป คัวะ ตัว เพ ป

คัวะ ตัว เพ เพ ส ได้ รี่ รี่ ป ตัว ไล ตัว กี่

ส นาย ช่าง ซา ปลาย กะ สะเกาะห์ กลาย ร่อง จู สกึช สกึช

ชี่ ย ชะ นาย เข จูค ต้าว ค ร่าว ป่วย ฮัว เต เก๋ จ วิย ค

ร่าว ป่วย ฮัว เต เก๋ จ วิย น้าน คู ซอค ต้อย สะ บะห์ กล้อง

ค้าน ขาง กลาย มะ ตะ ต้าะ จี

3) การเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ (Repeat)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ หรือแบบซ้ำเสียงเดิม พบว่ามี 2 แบบ คือ ซ้ำเสียงเดิม 2 ครั้ง ซ้ำเสียงเดิม 3 ครั้ง ซ้ำเสียงเดิม 4 ครั้ง และซ้ำเสียงเดิม 6 ครั้ง

สเร ซ้อย บัด โฉน กิ เต โฉน เกลิ่ง เกาะห์ นาง ก ขาง มู จ๊ะ ก ส่าง ส เวห์

โป๊ย โหนก ตอน กล้าย วุด ก ชีย เดิง ลัว ม้าะ ไค ชัง เต บวี กำโลน ฐี ฐี

เจ้า หว่าง ร้าง ชวี เส วัน ล้าะ อี อี อั้ง กรา ราง

ช่อน ฮั่ว จะ ระ ปะ จะ เซ ทิชี่ ส นาย ชาง ขาง กลา ป ต้าะ ลัว เพ ป

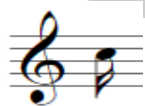
คัวะ ถั่ว เท เท ส ใต้ วี วี ป คัว ไล ถั่ว ก็...
 — ส นาย ช่าง ชา ปลาย กะ สะเกาะห์ กลาย ร่อง อู อภัย อภัย
 ชี ย สะ นาย เข อุด คัว ค ร่าว ปวย ฮัว เต เก้ จ วิย ค
 ร่าว ปวย ฮัว เต เก้ จ วิย ฉ้าน อู ซอด ค้อย... สะ มะห์ กล้อง
 ด้าน ยาง กลาย มะ คะ ถั่ว จี

2.5 จังหวะ (Rhythm)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระของผู้ร้อง สามารถหยุดหายใจสลับกันเป็นช่วงๆ ได้ ความช้าเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ร้อง

2.6 หนักเบา (Tone)

เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีเสียงหนัก เบาในเพลง เป็นไปตามวิธีการอ่าน โน้ตสากล กล่าวคือ จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา ประกอบด้วยลักษณะโน้ต ตัวเข้ตสองชั้น โน้ตเข้ตชั้นเดียว โน้ตตัวดำ โน้ตตัวดำประจุด และโน้ตตัวขาว สามารถสรุปลักษณะของตัวโน้ตที่พบในจังหวะของทำนองเพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ ได้ดังนี้

โน้ตตัวเข้ตสองชั้น พบจำนวน 26 ครั้ง

โน้ตตัวเข้ตชั้นเดียว พบจำนวน 76 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ้ตซ้ันเดี๋ยวประจูด พบจ้ำนวน 8 คร้ัง

โน้ตตัวเข้บ้ตซ้ันเดี๋ยว 3 พยงค้ พบจ้ำนวน 3 คร้ัง

โน้ตตัวด้ำ พบจ้ำนวน 6 คร้ัง

โน้ตตัวด้ำประจูด พบจ้ำนวน 4 คร้ัง

พหูน้ บอญค้เเต ช้เว
ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 13 นางปุ้

1. บทร้อง (Lyric)

เพลงกล่อมลูก ของนางปู้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง เด็กเมื่อโตขึ้น จะต้องศึกษาหาความรู้ เมื่อไม่มีแม่ ต้องมีพี่สาวอุปสรรค และเมื่อหนุ่มสาวถึงเวลาที่จะอยู่คู่กัน ซึ่งมีทั้งสุขและทุกข์ แค่นั้นก็ต้องผ่านพ้นไปให้ได้ ซึ่งเป็นการเล่าถึงการใช้ชีวิตของคน (ปู้, 2558: สัมภาษณ์)

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เพลงกล่อมลูก นางปู้ เป็นลักษณะกลอนเปล่า ซึ่งมีคำที่ซ้ำๆ ที่มีลักษณะเน้นหรือย้ำคำ เป็นท่วงทำนองที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ทำให้เกิดความรู้สึกในท่วงทำนอง ขณะที่เปล่งเสียงออกไป ลักษณะกลอนเปล่านั้นจะเน้นคำบางคำ ไม่ได้คำนึงถึงฉันทลักษณ์ แต่จะเน้นแต่เนื้อความ

หนู กือ หล่า เน หนูกือหล่าเน หโนก
 ตอน กลาย ปอน ญา ปั่วเพ ฮเกาะวีเน เนเต หโนกตอน กลาย
 เม ปั่ว ล่อวีเพ เน ก่อวี จอวี เล เฮ เซ ปอม ลอง
 กยะห์ นอนตราว พ่วยเต เทีย ตะ โยน แกล ก่อฮ์
 หน่าม มยาม กา โม่ จา ปชาม ฮเวห์ โป้ย ยีย ระ กลาย วุด ยีย
 แด แด แด แด ฮลัวห์ ยัว ต ตา ยังตบ วี บโยนยี วอเดอ ตา
 ตา ยวี สวี วาน ลู อี อี อิงกร่าง อิงกร่าง หนะ
 ตะ เตเต ฮนาย เซาะ ซะ ปั่วว ลัว เพ ปั่ว
 ลัว เพ แด แด แด แด แด แด เท
 ตั้ง เต เต บ่ ตั่ว ต่าว ลัว เก ฮนาย ตู กล่า เกลิน
 ตา โกว กราย รอง จู่ว ฮี เกย เขี้ย เย ตลาย เย จู
 ดาว ถ้าว ป่วย วู ดาว เต เต จี ปั่วว ป่วย ฮัว
 รา เต เกร ซี่ ชาน ตู จัว เตาะวี ฮบะห์ กลอง ด่าน ยอ
 ก๊ะห์ สตา ลอ เกว

(ปู้, 2558: สัมภาษณ์)

พูนุ ปณุ ทิโต ชีเว

နူကိုသွးကပ်ဝံ့ ဇော်တိုန်ကွဲပညာပွဲဘာ ဒဒိုက်လေဝ်ဟံ့တီ
 ဇော်တိုန်ကွဲမိပွဲလောကီ နကိုစိုတ်လေဝ်ဟံ့ချီ ညံင်တရိပိုဝံ့ကျော်၊
 ဥတုညောန်ကျော်သွာံ ပယုာ်မုတ်ကျာကသို ဘဝပိုညးခါဂိုဏ်း
 ကျင်လဝ်မွဲဘုန်ညံင်ရီ၊ ကျောန်ကမ္မောန်ညးညွံရိုဏ်းသ္မိသ္မိ ဒီ ဒီ
 ဝါတ်လော့အီဂိုဏ်း

ပြိုင်ညးညွံရတုဒဒိုက်သေဌိ ဒွာ်သံသာလိုက်ပွဲလောကီ ပွဲလောကီ ဆိုဒဒိုက်ဒီခရီ
 ပွဲလိုက်လောကီ ဒွာ်သံသာဒဒိုက်ဂို ကွဲရံင်ကျော်သ္မိ ဝံ့ဆိုဒ္ဒါနုတ်
 တရိပိုသ္မိတေံဝံ့ဆို တရိပိုသ္မိ တေံဝံ့ဆို ဆာန်ချုတ်တံတို
 ထွးဝံင်ဘုန်ညံင်ဗူးဒဒိုက်လောကီ။

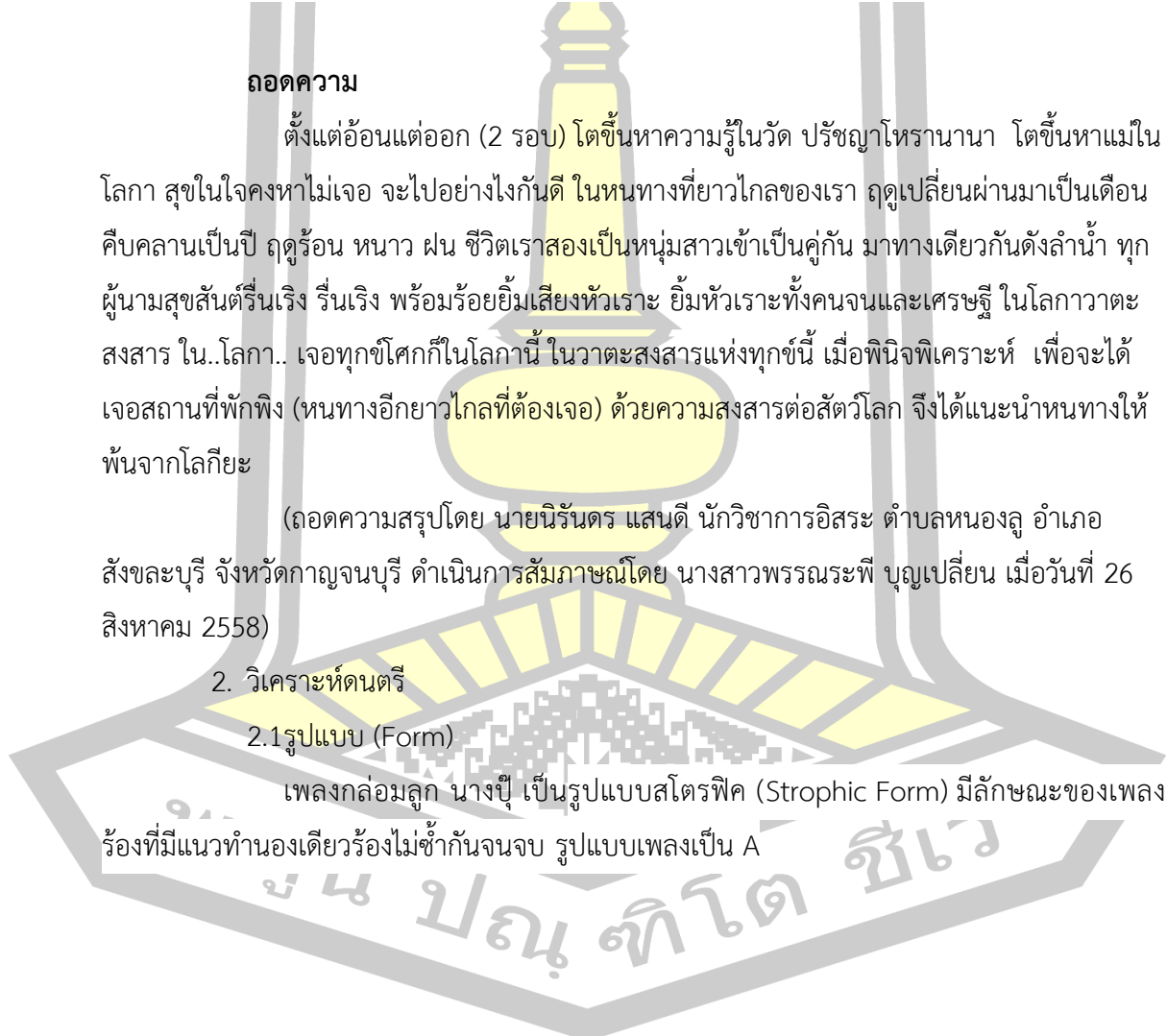
ถอดความ

ตั้งแต่อ่อนแต่ออก (2 รอบ) โต้ขึ้นหาความรู้ในวัด ปรัชญาโหราณานา โต้ขึ้นหาแม่ใน
 โลกา สุขในใจคงหาไม่เจอ จะไปอย่างไรกันดี ในหนทางที่ยาวไกลของเรา ฤดูเปลี่ยนผ่านมาเป็นเดือน
 คีบคลานเป็นปี ฤดูร้อน หนาว ฝน ชีวิตเราสองเป็นหนุ่มสาวเข้าเป็นคู่กัน มาทางเดียวกันตั้งลำน้ำ ทุก
 ผู้ نامสุขสันต์รื่นเริง รื่นเริง พร้อมร้อยยิ้มเสียงหัวเราะ ยิ้มหัวเราะทั้งคนจนและเศรษฐี ในโลกาว่าตะ
 สงสาร ใน..โลกา.. เจอทุกซอกทุกในโลกา นี้ ในวาระสงสารแห่งทุกซอกนี้ เมื่อพินิจพิเคราะห์ เพื่อจะได้
 เจอสถานที่พักพิง (หนทางอีกยาวไกลที่ต้องเจอ) ด้วยความสงสารต่อสัตว์โลก จึงได้แนะนำหนทางให้
 พ้นจากโลกียะ

(ถอดความสรุปโดย นายนิรันดร แสนดี นักวิชาการอิสระ ตำบลหนองลู อำเภอ
 สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการสัมภาษณ์โดย นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน เมื่อวันที่ 26
 สิงหาคม 2558)

- 2. วิเคราะห์ดนตรี
- 2.1รูปแบบ (Form)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ เป็นรูปแบบสโตรฟิค (Strophic Form) มีลักษณะของเพลง
 ร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

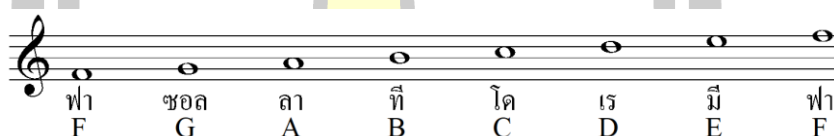

2.2 กลุ่มเสียง (Mode)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ พบว่าประกอบไปด้วยเสียงโด (C) เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) โด (C) เป็นกลุ่มเสียงในบันไดเสียงซีเมเจอร์ (C Major)

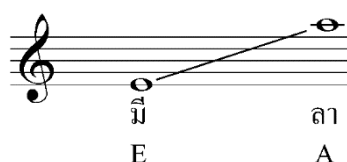

เพลงกล่อมลูกนางปู้ พบว่าประกอบไปด้วยเสียง ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) โด (C) เร (D) มี (E) ฟา (F) ตรงกับกลุ่มเสียง ลีเดียนโหมด (Lydian Mode) ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 4 ของบันไดเสียงซีเมเจอร์

2.3 ช่วงเสียง (Ranges)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง E3 และระดับเสียงสูงสุด คือ A4

2.4 ทำนอง (Melody)

2.4.1 รูปลักษณะของทำนอง (Melodic Texture)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ เป็นเพลงทำนองเดียว (Monophonic texture)

ประกอบด้วยโน้ตตัวขาว จำนวน 6 ตัว โน้ตตัวดำประจุ จำนวน 4 ตัว โน้ตตัวดำ จำนวน 9 ตัว โน้ตเข้บ้ตชั้นเดียวประจุ จำนวน 4 ตัว โน้ตเข้บ้ตชั้นเดียว จำนวน 106 ตัว โน้ตเข้บ้ตสองชั้น จำนวน 30 ตัว และโน้ตเข้บ้ตชั้นเดียวสามพยางค์ จำนวน 5 ครั้ง มีทอดเสียงให้ช้าลง (rit) 2 ครั้ง และกลับเข้าจังหวะเดิม (Tempo) จำนวน 1 ครั้ง

หนู ก้อ หล่า เน หนู ก้อ ล้อ หล่า เน__ หโนกต่อน กลาย ปอน ญา ป คิ้ว เพ สเกาะห์ เน เน เต.
 __หโนกต่อน กลาย เม ป คิ้ว ล้อวี เพ เน ก่อวี ซอวี เล เฮ เซ ปอม ลอง กยะห์ นอน ต ร้าว พ้วย เต เทีย

Tempo

ตะโยน แกล กล้อส หน่าม ม ยาม กา โม จา आय ป ชาม สเวย์ โป้ย ยี ะ กลาย วุด ยี__ แด แด แด
 แด สลัวห์ ยัว มัว ค ดา__ ยัง เต บวี ป โยน ยี วอ เตอ ดา ดา ยวี__
 สวี วัน ลอ อี อี อิง กร่าง อิง กร่าง หนะ ตะ ต เต__ สนาย เซาะ ะ ะ ะ ป คิ้ว ลัว
 เพ ป คิ้ว ลัว เพ__ แด แด แด แด แด แด แด__ เห ตั้ง เต เต ป คิ้ว ต้าว ลัว เก ส
 นาย ตู่ กล่า เกลิ่น ตา โกว กราย รอง ชู่ว ฮี เกย เขี้ย เข ต ลาย เข จู ตาว ต้าว ปวย วู ตาว เต เต จี__
 __ ป ร้าว ป้วย ฮัว รา เต เกร ซี ซาน ดู จัว เตาวี ส ะ ะ ะ กลอง ด้าน ยอ กะห์ ส ตา ลอ เกว

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้น (Conjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ พบว่ามีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่ ร้อยเรียงกันตามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้นในทิศทางขึ้นใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นทึบมี เลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงขึ้น 2 ขั้น 3 ขั้น ในบทเพลงกล่อมลูก นางปู้ พบว่าเรียงขึ้นแบบ 2 ขั้น จำนวน 26 ครั้ง เรียงขึ้นแบบ 3 ขั้น จำนวน 6 ครั้ง เรียงขึ้นแบบ 4 ขั้น จำนวน 4 ครั้ง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้นในทิศทางลงใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นประมี เลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงลง 2 ขั้น เรียงลง 3 ขั้น ในบทเพลงกล่อม ลูกนางปู้ พบว่าเรียงลงแบบ 2 ขั้น จำนวน 30 ครั้ง เรียงลงแบบ 3 ขั้น จำนวน 5 ครั้ง เรียงลงแบบ 4 ขั้น จำนวน 3 ครั้ง เรียงลงแบบ 5 ขั้น จำนวน 1 ครั้ง

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามชั้น (Disjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่กระโดดหรือแบบข้ามชั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง โดยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมคอกหมูมีตัวเลขกำกับตามจำนวนขั้นคู่ที่กระโดดข้ามชั้น

ทำนองกระโดดข้ามชั้นในสี่เหลี่ยมคอกหมูทั้งหมด 5 อัน โดยสี่เหลี่ยมคอกหมูอันที่ 1 กับ 2 มีโน้ต ฟา (F) – เร (D) เป็นคู่ 3, สี่เหลี่ยมคอกหมูอันที่ 3 มีโน้ต มี (E) – โด (C) และ โด (C) – ลา (A) เป็นคู่ 3 สี่เหลี่ยมคอกหมูอันที่ 4 และ 5 มีโน้ต ลา (A) – มี (E) และ มี (E) – ลา (A) เป็นคู่ 4 ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามชั้นในเพลงกล่อมลูกนางปู้ พบว่า มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามชั้นในลักษณะขั้นคู่ 3 จำนวน 16 ครั้ง ขั้นคู่ 4 จำนวน 2 ครั้ง ขั้นคู่ 5 จำนวน 1 ครั้ง ขั้นคู่ 6 จำนวน 1 ครั้ง

สวี่ วัน ลอ อี้ อี้ อิง กร่าง อิง กร่าง หนะ ตะ ต เต... ส นาย เซาะ ชะ ชะ ป คู้ ล้ว

เพ ปคู้ ล้ว เพ... แต่ แต่ แต่ แต่ แต่ แต่ แต่... เพ ตั้ง เต เต ป คู้ ล้ว ล้ว เก ส

นาย คู่ กล่า เกลั่น ต ไทว กราย รอง จู่ว ฮี เกย เซ้อ เย ต ลาย เย จู ดาว ถ้าว ปาย วู ดาว เต เต จี

ป ไร่่ว ปัว ฮัว รา เต เกร ซี่ ซาน ดู จัว เตอะวี ส บะห์ กลอง ค้าน ขอ กะห์ ส ตา ลอ เกว

3) การเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ (Repeat)

เพลงกล่อมลูก มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ หรือแบบซ้ำเสียง เดิม พบว่า มี 2 แบบ คือ ซ้ำเสียงเดิม 2 ครั้ง และซ้ำเสียงเดิม 3 ครั้ง

2.5 จังหวะ (Rhythm)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระของผู้ร้อง สามารถหยุดหายใจสลับกันเป็นช่วงๆ ได้ ความช้าเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ร้อง

2.6 หนักเบา (Tone)

เพลงกล่อมลูก นางปู้ มีเสียงหนัก เบาในเพลง เป็นไปตามวิธีการอ่านโน้ตสากล กล่าวคือ จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา ประกอบด้วยโน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น โน้ตเข้บ็ตชั้นเดียว โน้ตตัวดำ โน้ตตัวดำประจุด และโน้ตตัวขาว

สามารถสรุปลักษณะของตัวโน้ตที่พบในจังหวะของทำนองเพลงกล่อมลูก นางปู้ ได้

ดังนี้

โน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น พบจำนวน 30 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียว พบจำนวน 106 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียวประจุด พบจำนวน 4 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียว 3 พยางค์ พบจำนวน 6 ครั้ง

โน้ตตัวดำ พบจำนวน 12 ครั้ง

โน้ตตัวดำประจุด พบจำนวน 4 ครั้ง

โน้ตตัวขาว พบจำนวน 6 ครั้ง

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลียน

ภาพประกอบ 14 นางวาสนา

1. บทร้อง (Lyric)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา มีเนื้อหาที่กล่าวถึง เวลาที่ลูกยังไม่หลับนอน แม่จะคอยทุบตี ฝึไม่ให้เข้ามาหาลูก ถ้ามาก็จะตีให้เลือดออก (วาสนา, 2558: สัมภาษณ์)

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เพลงกล่อมลูก นางวาสนา เป็นเพลงที่มีลักษณะเล่นคำซ้ำ อาจจะไม่จำเป็นที่ผู้ฟังไม่ต้องรู้ความหมาย แต่จะมีลักษณะการเล่นเสียงคำซ้ำเพื่อให้เกิดความไพเราะ

ตุ ตุ้ว แล อป้า เกลิ่ง ออ แม่ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ ฮเตีย

ตุ ตุ้ว แล อป้า เกลิ่ง ออ แม่ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ ฮเตีย

อเมีย โป้ยระ เบ็ง ก้อ ฮเตีย ทิม เหงียก ละ ได้ เกย

(วาสนา, 2558: สัมภาษณ์)

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ฮอว์ฮู ลูทฺจฺริ ฮอว์...

ถอดความ

ผี (ตุ ตุ) อย่าเข้ามานะ ..อ้อ.. แม่เราจะทุบด้วยไม้ตะพด (2 รอบ)

แม่เราจะทุบด้วยไม้ตะพด เลือดเขียวแดงฉาน

(ถอดความสรุปโดย นายนิรันดร แสนดี นักวิชาการอิสระ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการสัมภาษณ์โดย นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2558)

2. วิเคราะห์ดนตรี

2.1 รูปแบบ (Form)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา มีลักษณะเป็นเพลงรูปแบบเทอร์นารี (Ternary Form) เป็นเพลงที่มี 3 ท่อน (tree part form) หรือทำนองหลัก 3 ลักษณะโดยมีส่วนต้นเหมือนกัน 2 ครั้ง ส่วนท้ายแตกต่างกันออกไป เป็นรูปแบบ AAB

ตุ ตุว แล อ ป่า เกลิ่ง ออ_____ เมย โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____

ตุตุตุ ตุตุตุ |ɾ อ อีตุตุ ตุตุตุตุ ตุตุตุ

ตุ ตุว แล อ ป่า เกลิ่ง ออ_____ เมย โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____

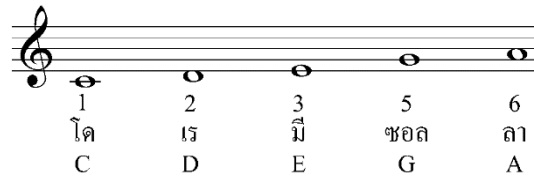
ตุตุตุ ตุตุตุ |ɾ อ อีตุตุ ตุตุตุตุ ตุตุตุ

อ เมย โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____ ทิม เหยงก ละ ใต้ เกย_____

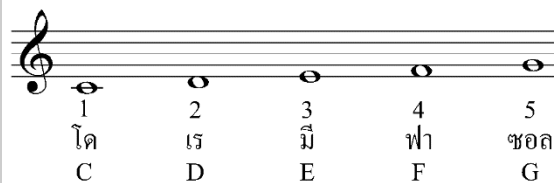
ออีตุตุ ตุตุตุตุ ตุตุตุ ตุตุตุ ตุตุตุ ตุตุตุ ตุตุตุ ตุตุตุ

2.2 กลุ่มเสียง (Mode)

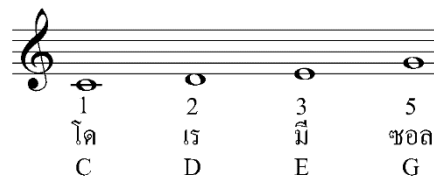
เพลงกล่อมลูก นางปู้ พบว่าประกอบไปด้วยเสียง โด (C) เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับบันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic Scale) ซึ่งเป็นบันไดเสียง 5 ชั้น

กลุ่มเสียงเพลงกล่อมลูก ประกอบด้วย 5 เสียงที่เรียงกันตามลำดับ คือ เสียงที่ 1,2,3,4 และ 5 ในบันไดเสียงเมเจอร์ หรือ เสียง โด(C) เร(D) มี(E) ฟา(F) ซอล(G)

เพลงกล่อมลูกมีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงหลัก อยู่ในขั้นที่ 1, 2, 3 และ 5 ของกลุ่มเสียง เพนตาโตนิค ประกอบด้วยโน้ต โด (C) เร (D) มี (E) และ ซอล (G)

เสียงรอง มีเพียง 1 เสียง ได้แก่เสียงในลำดับที่ 4 หรือเสียง ฟา (F) ปรากฏอยู่ในตอนท้ายของเพลง

2.3 ช่วงเสียง (Ranges)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง C4 และระดับเสียงสูงสุดคือ G5

2.4. ทำนอง (Melody)

2.4.1 รูปลักษณะของทำนอง (Melodic Texture)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา เป็นเพลงทำนองเดี่ยว (Monophonic texture)

ประกอบด้วยโน้ตตัวดำ จำนวน 6 ตัว โน้ตเข้บ้ตชั้นเดียวประจุต จำนวน 1 ตัว โน้ตเข้บ้ตชั้นเดียว จำนวน 28 ตัว โน้ตเข้บ้ตสองชั้นประจุต จำนวน 1 ตัว โน้ตเข้บ้ตสองชั้น จำนวน 5 ตัว และโน้ตเข้บ้ตสามชั้น จำนวน 1 ตัว

ตุ ตุ๊ว แล อ ป้า เกล็ง ออ แม่ โป๊ย ระ เบ็ง ก้อ สเตย

ตุ ตุ๊ว แล อ ป้า เกล็ง ออ แม่ โป๊ย ระ เบ็ง ก้อ สเตย

อ แม่ โป๊ย ระ เบ็ง ก้อ สเตย ทิม เหยงก ละ ได้ เกย

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้น (Conjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา พบว่าการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่ร้อยเรียงกันตามขึ้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางขึ้นใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นทึบมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงขึ้น 2 ชั้น 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูกพบว่าเรียงขึ้นแบบ 2 ชั้น จำนวน 5 ครั้ง เรียงขึ้นแบบ 3 ชั้น จำนวน 1 ครั้ง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางลงใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นประมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงลง 2 ชั้น เรียงลง 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก พบว่าเรียงลงแบบ 2 ชั้น จำนวน 2 ครั้ง เรียงลงแบบ 3 ชั้น จำนวน 2 ครั้ง

♩ = 78

ตุ ตุ้ว แด อ ป้ำ เกลิ่ง ออ แม่ย์ โป้ย ระเบ็ง ก้อ สเด็ย

ตุ ตุ้ว แด อ ป้ำ เกลิ่ง ออ แม่ย์ โป้ย ระเบ็ง ก้อ สเด็ย

อ แม่ย์ โป้ย ระเบ็ง ก้อ สเด็ย ทิม เหงียก ละ ได้ เกย

2.4.3 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้น (Disjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่กระโดดหรือแบบข้ามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง โดยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมคอกหมูมีตัวเลขกำกับตามจำนวนขั้นคู่ที่กระโดดข้ามขั้น

3 3

ตุ ตุ้ว แด

ทำนองกระโดดข้ามขั้นในสี่เหลี่ยมคอกหมูทั้งหมด 1 อัน ประกอบด้วยขั้นคู่กระโดด 2 ทิศทาง คือทิศทางขึ้นคู่ 3 เป็นโน้ต มี (E) – ซอล (G) และทิศทางลงคู่ 3 เป็นโน้ต ซอล (G) – มี (E)

การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในเพลงกล่อมลูก พบว่า มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในลักษณะขั้นคู่ 3 จำนวน 8 ครั้ง

พหุ ประ โท ชี เว

3 3 3 3
 ตุ ตูว แล อ ป้า เกลิ่ง ออ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย
 ตุ ตูว แล อ ป้า เกลิ่ง ออ_____ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย____
 — อ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย ทิม เหยงก ละ ได้ เกย

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ หรือแบบซ้ำเสียงเดิม พบว่ามี 2 แบบ คือ ซ้ำเสียงเดิม 2 ครั้ง กับ ซ้ำเสียงเดิม 3 ครั้ง

2 3 3
 ตุ ตูว แล อ ป้า เกลิ่ง ออ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย
 ตุ ตูว แล อ ป้า เกลิ่ง ออ_____ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย____
 — อ เมย์ โป้ย ระ เบ็ง ก้อ สติย ทิม เหยงก ละ ได้ เกย

2.5 จังหวะ (Rhythm)

เพลงกล่อมลูก นางวาสนา เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระของผู้ร้อง สามารถหยุดหายใจสลับกันเป็นช่วงๆ ได้ ความซ้ำเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ร้อง

2.6 หนักเบา (Tone)

เพลงกล่อมลูกนางวาสนา มีเสียงหนัก เบาในเพลง เป็นไปตามวิธีการอ่านโน้ตสากล กล่าวคือ จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา ประกอบด้วยโน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น โน้ตเข้บ็ตชั้นเดียว โน้ตตัวดำ โน้ตตัวดำประจุด และโน้ตตัวขาว

สามารถสรุปลักษณะของตัวโน้ตที่พบในจังหวะของทำนองเพลงกล่อมลูก นางวาสนา

ได้ดังนี้

โน้ตเข้บ็ต 3 ชั้น พบจำนวน 1 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น พบจำนวน 8 ครั้ง

โน้ตเข้บ็ต 2 ชั้นประจุก พบจำนวน 1 ครั้ง

โน้ตเข้บ็ตชั้นเดียวประจุก พบจำนวน 1 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียว พบจำนวน 25 ครั้ง

โน้ตตัวดำ พบจำนวน 6 ครั้ง

เพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดราชบุรี มีผู้ขับร้อง จำนวน 2 คน คือ

1. นางจิตลมูล สันทอง
2. นางทองเจียน มาบรรดิษฐ์

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 15 นางจิตลมนุ สันทอง

1. บทร้อง (Lyric)

เพลงกล่อมลูก ของนางจิตลมนุ สันทอง มีเนื้อหาที่กล่าวถึง เมื่อลูกนอน แม่จะไกวเปลให้ลูก ขอให้พระคุ้มครองลูก ลูกเป็นดวงตาดวงใจของแม่ (จิตลมนุ สันทอง, 2558: สัมภาษณ์)

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง เน้นในเรื่องของ ท่วงทำนองที่มีลักษณะการเห่กล่อม โดยไม่ได้มุ่งเน้นของการเล่นคำทางฉันทลักษณ์ แต่จะเน้นเสียงของการเห่กล่อม โดยใช้เสียงเอื้อเข้ามาร้อง และเป็นความถนัดของผู้ขับกล่อม

เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้ ไต้จ ชะโล้ญ เทาะ ระ โก้น, โก้น ใจ ช่อย หมี เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้ ไต้จ ชะโล้ญ เทาะ ระ โก้น, โก้น ใจ ช่อย หมี เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้ ไต้จ ชะโล้ญ เทาะ ระ โก้น, เอ.. เอ้อ.. อ้อ..เอ้อ.. เอ้ ไต้ญ นั้ง ไต้ญ นั้ง กัะลั้ง หลี่ โก้น, ปาด ป้าย ละจิ้น,ชะโล้ย เทาะ ระ โก้น กลุ่ม เอ.. เอ้อ.. อ้อ.. เอ.. เอ้อ.. เอ้อ.. เอ.. เอ้.. อ้อ.. เอ.. เอ้อ..

(จิตลมนุ สันทอง, 2558: สัมภาษณ์)

အေ..အေ..အီ..အေ..အေ တိက်သွင်ထော့်ရကောန်၊ ကောန် ကျပ်သြိမ်
 |အေ..အေ..အီ..အီ..အေ..အေ.
 မိဂပုဂရေင်ဂြင်စိင် ..အီ..အီ..ဖော်တိုန်ဝံ့ဒွံ့သွင်ရကောန်၊
 အေ..အေ..အီ..အေ..အေ..
 ကျပ် ရရံ သင် ဇဲ၊ လွဂိလွယဲရကောန်၊ အေ..အေ..အီ..အေ..အေ
 ဒိင်ကင် ဒိင်ကင် ကလင်ညိကောန်၊ ပါတ်ပါလစောန်၊ သွင်ထော့်ရကောန်ဂျ
 အေ..အေ..အီ..အေ..အေ..
 ကောန်ခွောင်မတ်လာ၊ ဒွံ့တိုန်ဗွာ်ဝံ့သွဂမိ၊ အေ..အေ..အီ..အေ..အေ..

ถอดความ

นอนหลับเสียเถอะลูกรัก ลูกเป็นมงคลเป็นศักดิ์ศรีของแม่ แม่ไกวเปลทำด้วยงาช้าง
 เมื่อลูกโตขึ้นจะได้เป็นเจ้าของนายใหญ่โต ขอให้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงปกป้องให้ลูกของแม่
 ได้ปลอดภัยจากโรคร้ายทั้งปวง เมื่อโตขึ้นเป็นหนุ่มจะได้บวชเรียน เสียงของแม่ที่กล่อมลูกนี้ แทนเสียง
 ไพเราะนี้แทนเสียงดนตรีที่ไพเราะ ลูกคือดวงตาดวงใจของแม่ตลอดไป

(ถอดความสรุปโดย นายนิรันดร แสนดี นักวิชาการอิสระ ตำบลหนองลู อำเภอ
 สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการสัมภาษณ์โดย นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน เมื่อวันที่ 2
 ตุลาคม 2558)

2. วิเคราะห์ดนตรี

2.1 รูปแบบ (Form)

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง มีลักษณะเป็นเพลงแบบรอนโด (Rondo form)
 เป็นลักษณะของการเน้นที่แนวทำนองหลัก หรือเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทดอกสร้อย รูปแบบ
 เป็น A B A C A D A E A F A

ae ae ae ae ထိုအံ့ ခဲလိဂ္ဂု တေး ဝဲ ကိုက် စိမ် ကိုက် ခဲ ဟာ ဟိ
 အေ အီ အေ အေ တိက်သွင် ကောန်ကောန် ဇဲ ကာန် ကျပ်သြိမ်

เ... ฮือ... เ... เ... หมี่ หุน เวียง ฮิม แกร่ม โจน์ ฮิม โหนก ตอน กะ เตาะ
 แอ อี้ แอ แอ ฮิ กุ๋ ฉะเร็ดอู่ ธุ๋ร้อฮัก อู่ อู่ฮัก อู่ฮัก

มอญ ระ โก้น เ... ฮือ... เ... เ... ใจ โถ่ ชั่ง จ้า...
 ฤค ทาร์กั แอ อี้ แอ แอ กูร์ ฤค อว เต

... ฮิม ... ปะ กี่ ... ระ โก้น ... เ... ฮือ... เ... เ...
 อู่ ... ล ลิงอูฮิ ฤคทาร์กั แอ อี้ แอ แอ

โดญ นัง โดญ นัง ... ฮิม ... กะ ... หญ โก้น ... ปาด ปาย ละ โจน์...
 ฮิณทาค ฮิณทาค อู่ ทาลัด อว ทาร์กั อิว อี ลเตฮัก

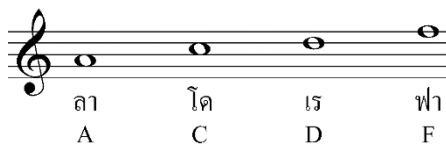
... ฮิม ... โส้น เหาะ ระ กอน กสุ ... เ... ฮือ... เ... เ...
 อู่ ... อู่ฮัก อว ทาร์กัอว แอ อี้ แอ แอ

2.2 กลุ่มเสียง (Mode)

เพลงกล่อมลูกนางจิตลมนุ สันทอง พบว่าประกอบไปด้วยเสียง ลา (A) โด (C) เร (D) ฟา (F) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเสียง ดอเรียน (Dorian Mode) ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 2 ของบันไดเสียงซีไมเจอร์

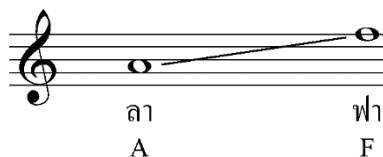
1	2	3	4	5	6	7	8
เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	โด	เร
D	E	F	G	A	B	C	D

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง มีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงหลัก อยู่ในขั้นที่ 1, 3, 5 และ 7 ของกลุ่มเสียง ดอเรียน ประกอบด้วยโน้ต เร (D) ฟา (F) ลา (A) และ โด (C) โดยการพลิกกลับครั้งที่ 2 เรียงลำดับได้ ดังนี้ คือ ลา (A) โด (C) เร (D) และ ฟา (F)

2.3 ช่วงเสียง (Ranges)

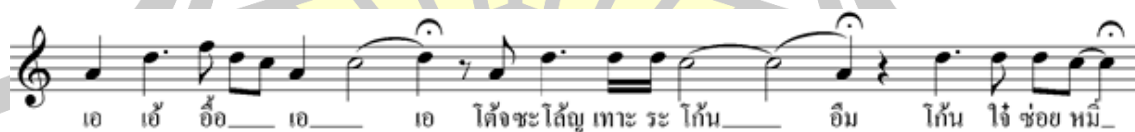
เพลงกล่อมลูกนางจิตลมนุ สันทอง พพระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง A4 และระดับเสียงสูงสุด คือ F5

2.4 ทำนอง (Melody)

2.4.1 รูปลักษณ์ของทำนอง (Melodic Texture)

เพลงกล่อมลูกนางจิตลมนุ สันทอง มีลักษณะเป็นเพลงแบบรอนโด (Rondo form) เป็นลักษณะของการเน้นที่แนวทำนองหลักหรือเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทดอกสร้อย กล่าวคือ แนวทำนองหลักทำนองแรกจะวนกลับมาอยู่ระหว่างแต่ละส่วนที่ต่างกัน รูปแบบเป็น A B A C A D A E A

โจน อิม โหนก ค้อน กะ เตาะ มอญ ะ โก้

เอ เอ๋ อ้อ เอ เอ ใจ ได้ ชั่ง จัว อิม ป๊ะ กั ป๊ะ ชัว ะ โก้

เอ เอ๋ อ้อ เอ เอ โต๋น นัง โต๋น นัง อิม กะ ลัง หู้ โก้ บ้าด

บ้าย ละ ใจัน อิม ไล่น เตะ ะ โก้ กตุ เอ เอ๋ อ้อ เอ เอ

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้น (Conjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง พบว่าการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่ร้อยเรียงกันตามขึ้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางขึ้นใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นทึบมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงขึ้น 2 ชั้น 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูกพบว่าเรียงขึ้นแบบ 2 ชั้น จำนวน 6 ครั้ง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขึ้นในทิศทางลงใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นประมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงลง 2 ชั้น เรียงลง 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก พบว่าเรียงลงแบบ 2 ชั้น จำนวน 13 ครั้ง

เอ เอ๋ อื้อ เอ ได้จะโล้ญ เาะ ระ โก้น อิม โก้น ใจ ช่อย หมี่
 เอ เอ๋ อื้อ เอ หมี่ หุน เรียง อิม แกร่ม
 โจน อิม โจนก ต้อน กะ เตะ มอญ ระ โก้น
 เอ เอ๋ อื้อ เอ ใจ โถ่ ชั่ง จัว อิม ป๊ะ กี่ ป๊ะ ยัว ระ โก้น
 เอ เอ๋ อื้อ เอ โต้ญ นัง โต้ญ นัง อิม กะ ลั่ง หลี่ โก้น ป้าด
 ป้าย ละ ใจน อิม โส้น เตะ ระ ก้อน กลุ่ม เอ เอ๋ อื้อ เอ

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้น (Disjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่กระโดดหรือแบบข้ามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง โดยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมคอกหมูมีตัวเลขกำกับตามจำนวนขั้นคู่ที่กระโดดข้ามขั้น

4 3 3 3
 เอ เอ๋ อื้อ เอ

ทำนองกระโดดข้ามขั้นในสี่เหลี่ยมคอกหมูทั้งหมด 3 อัน โดยสี่เหลี่ยมคอกหมูอันแรกมีโน้ต ลา (A) – เร (D) เป็นคู่ 4, สี่เหลี่ยมคอกหมูอันที่สองมีโน้ต ฟา (F) – เร (D) เป็นคู่ 3, สี่เหลี่ยมคอกหมูอันที่สามมีโน้ต โด (C) – ลา (A) และโด (C) เป็นคู่ 3 ตามลำดับ

โจน อิม โหนก ต้อน กะ เตะ มอญ ระ โก้น
 เอ เอ้อ อื้อ เอ เอ เอ ใจ ได้ ชั่ง จัว อิม ป๊ะ ที่ ป๊ะ ชัว ระ โก้น
 เอ เอ้อ อื้อ เอ เอ โต๋ญ นั่ง โต๋ญ นั่ง อิม กะ ลั่ง หลี่ โก้น ป้าด
 ป้าย ละ ใจน อิม ไสน์ เตะ ระ ก้อน ก่อ เอ เอ้อ อื้อ เอ เอ

2.5 จังหวะ (Phythm)

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระของผู้ร้อง สามารถหยุดหายใจสลับกันเป็นช่วงๆ ได้ ความช้าเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ร้อง

2.6 หนักเบา (Tone)

เพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง มีเสียงหนัก เบาในเพลง เป็นไปตามวิธีการอ่าน โน้ตสากล กล่าวคือ จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา ประกอบด้วยโน้ตตัวเข้บ่ตสองชั้น โน้ตเข้บ่ตชั้นเดียว โน้ตตัวดำ โน้ตตัวดำประจุด และโน้ตตัวขาว

สามารถสรุปลักษณะของตัวโน้ตที่พบในจังหวะของทำนองเพลงกล่อมลูก นางจิตลมนุ สันทอง ได้ดังนี้

โน้ตตัวเข้บ่ตสองชั้น พบจำนวน 8 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ่ตชั้นเดียว พบจำนวน 36 ครั้ง

โน้ตตัวดำ พบจำนวน 23 ครั้ง

โน้ตตัวดำประจูด พบจำนวน 15 ครั้ง

โน้ตตัวขาว พบจำนวน 14 ครั้ง

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 16 นางทองเจียน มาบรรดิษฐ์

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโตะ ชีเว

1. บทร้อง (Lyric)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง ลูกหลับเถอะ อย่าร้อง
แม่จะไกวเปล ร้องเพลงแม่จะ ให้ลูกฟัง (นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์, สัมภาษณ์)

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ เป็นการลำนำเล่า
เรื่อง ลักษณะกลอนเปล่า มุ่งที่เนื้อหาสั้นๆ เป็นการเล่าเหตุการณ์ประจำวัน เน้นที่ท่วงทำนอง และ
เน้นการใส่อารมณ์ผู้ขับกล่อม

โอย... เฮลีน เฮลีน สะเถาะ โก้น เฮลีน
เฮลีน อู้ เรียง แกร่ง โจ้น เฮลีน เถาะ รัะ โก้น เม
เอ้อ เออ เอ้อ
ปะ แล แม่ จะ ยี กะหล่า
เฮลีน สะเถาะ โก้น เฮลีน
อู้ เรียง แกร่ง โจ้น
โฮลัน เถาะรัะ โก้น ญา

(ทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์, 2558: สัมภาษณ์)

เววี่งเววี่งคเวอวี่ง คเวอวี่ง
เววี่ง อเวอวี่ง คเวอวี่งคเวอวี่ง คเวอวี่ง
อ อวี่ง อวี่ง
บ เวอวี่ง คเวอวี่ง
เววี่ง เววี่งคเวอวี่งคเวอวี่ง
อเวอวี่ง คเวอวี่งคเวอวี่ง
เววี่ง คเวอวี่งคเวอวี่ง

ถอดความ

โอ้... หลับ หลับเสียเถอะลูกหลับ หลับเถอะนะ แม่จะไกวเปลให้ หลับเถอะนะลูกแม่
เออ เออ เอ้อ อย่าร้องแม่จะร้องเพลงให้ลูกฟังแล้ว หลับเสียเถอะ ลูกหลับ แม่จะไกวเปลให้
หลับเถอะนะลูกแม่

(ถอดความสรุปโดย นายนิรันดร แสนดี นักวิชาการอิสระ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการสัมภาษณ์โดย นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558)

2. วิเคราะห์ดนตรี

2.1 รูปแบบ (Form)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

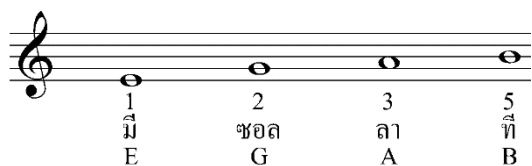

2.2 กลุ่มเสียง (Mode)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ พบว่าประกอบไปด้วยเสียง มี (E) ซอล (G) ลา (A) ทีแฟล็ต (Bb) ที (B) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู (Em Blue)

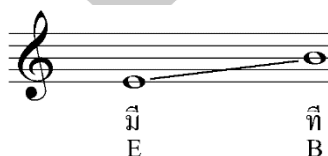
เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ มีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงหลัก อยู่ในขั้นที่ 1, 2, 3, 5 ของกลุ่มเสียงในบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู ประกอบด้วยโน้ต มี (E) ซอล (G) ลา (A) ที (B)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน์ มาบรรดิษฐ์ มีโน้ตที่เป็นกลุ่มเสียงรอง อยู่ในขั้นที่ 4 ของบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู ได้แก่โน้ตเสียง ทีแฟล็ต (Bb) ซึ่งปรากฏอยู่ในตอนท้ายของเพลง

2.3 ช่วงเสียง (Ranges)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน์ มาบรรดิษฐ์ พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง E4 และระดับเสียงสูงสุด คือ B4

2.4 ทำนอง (Melody)

2.4.1 รูปลักษณะของทำนอง (Melodic Texture)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน์ มาบรรดิษฐ์ เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู (Em Blue)

2.4.2 การเคลื่อนที่ของทำนอง (Melodic Contour)

1) การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้น (Conjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ พบว่ามีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่ร้อยเรียงกันตามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้นในทิศทางขึ้นใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นทึบมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงขึ้น 2 ชั้น 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ พบว่าเรียงขึ้นแบบ 2 ชั้น จำนวน 20 ครั้ง เรียงขึ้นแบบ 3 ชั้น จำนวน 6 ครั้ง

การเคลื่อนที่ของทำนองตามขั้นในทิศทางลงใช้สัญลักษณ์ลูกศรเส้นประมีเลขกำกับจำนวนตัวโน้ตที่เคลื่อนที่เรียงกันตามลำดับ เช่น เรียงลง 2 ชั้น เรียงลง 3 ชั้น ในบทเพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ พบว่าเรียงลงแบบ 2 ชั้น จำนวน 15 ครั้ง เรียงลงแบบ 3 ชั้น จำนวน 4 ครั้ง เรียงลงแบบ 4 ชั้น จำนวน 2 ครั้ง เรียงลงแบบ 6 ชั้น จำนวน 1 ครั้ง

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้น (Disjunct motion)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะของเสียงที่กระโดดหรือแบบข้ามขั้น ทั้งในทิศทางขึ้นและทิศทางลง โดยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมคโลบมีตัวเลขกำกับตามจำนวนขั้นคู่ที่กระโดดข้ามขั้น

ทำนองกระโดดข้ามขั้นในสี่เหลี่ยมครอบทั้งหมด 2 อัน โดยสี่เหลี่ยมครอบอันแรกมีโน้ต ซอล (G) – ที (B) เป็นคู่ 3, สี่เหลี่ยมครอบอันที่สองมีโน้ต ที (B) – มี (E) และ มี (E) – ซอล (G) เป็นคู่ 5 และ คู่ 3 ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในเพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ พบว่า มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบข้ามขั้นในลักษณะขั้นคู่ 3 จำนวน 9 ครั้ง ขั้นคู่ 4 จำนวน 2 ครั้ง ขั้นคู่ 5 จำนวน 1 ครั้ง

3) การเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ (Repeat)

เพลงกล่อมลูก มีการเคลื่อนที่ของทำนองในลักษณะคงที่ หรือแบบซ้ำเสียงเดิม พบว่ามี 2 แบบ คือ ซ้ำเสียงเดิม 2 ครั้ง และซ้ำเสียงเดิม 3 ครั้ง

2.5 จังหวะ (Phythm)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระของผู้ร้อง สามารถหยุดหายใจสลับกันเป็นช่วงๆ ได้ ความช้าเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ร้อง

2.6 หนักเบา (Tone)

เพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ มีเสียงหนัก เบาในเพลง เป็นไปตามวิธีการอ่านโน้ตสากล กล่าวคือ จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา ประกอบด้วยโน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น โน้ตตัวค้ำ โน้ตตัวดำประจุด และโน้ตตัวขาว

สามารถสรุปลักษณะของตัวโน้ตที่พบในจังหวะของทำนองเพลงกล่อมลูก นางทองเจ็ยน มาบรรดิษฐ์ ได้ดังนี้

โน้ตตัวเข้บ็ตสองชั้น พบจำนวน 26 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียว พบจำนวน 76 ครั้ง

โน้ตตัวเข้บ็ตชั้นเดียวประจุด พบจำนวน 8 ครั้ง

โน้ตตัวขาว พบจำนวน 6 ครั้ง

โน้ตตัวขาวประจุด พบจำนวน 2 ครั้ง

ศูนย์ ปณ ทั โตะ ชีเว

บทที่ 6

แนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

การวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการอนุรักษ์และการสืบทอด เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ในการวิจัยมีการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงสำรวจพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจ (Preliminary Survey Form) แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

การอนุรักษ์เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

จากการได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) สิ่งที่เราควรที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์ เพลงกล่อมลูกไว้เพื่อวัฒนธรรมที่คนเก่าคนแก่ได้สร้างไว้ อย่าให้สูญหายไปกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะความสะดวกสบายที่มีความเจริญขึ้น ทำให้คนในยุคนี้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ที่เคยอยู่คู่กับ สังคมมอญแบบเดิมก็อาจจะมองข้ามไป วัฒนธรรมตะวันตกก็จะมีบทบาทมากขึ้น เพราะคนในยุคนี้ ชอบวัฒนธรรมใหม่ๆ

อนุรักษ์ก็คือคนในชุมชน จะเป็นเด็กรุ่นใหม่หรือว่าคนรุ่นกลางๆ เมื่ออยู่กับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ก็อนุรักษ์ของคนที่นี่เราไม่ได้แบบผู้ใหญ่ทำอะไรเด็กก็จะทำตามตัวอย่าง เช่นวันพระ คนเฒ่าคนแก่ก็จะไปฟังเทศน์คนรุ่นต่อไปพอเจอก็จะไปตามพ่อแม่บางอะไรแบบนี้ก็จะปฏิบัติตามการแต่งกายก็เหมือนกันเขาก็จะดูรุ่นพี่รุ่นพ่อแม่แต่งตัวยังไงเขาก็จะแต่งในลักษณะนั้นที่ส่วนหนึ่งที่นี่ที่วัฒนธรรมยังคงอยู่ (อรัญญา เจริญหงส์ษา, 2562: สัมภาษณ์)

การปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย เน้นการเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้าง กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ดำเนินการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมืองในทุกระดับ การศึกษา โดยมีการดำเนินการสำคัญ อาทิ จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง จัดอบรมวิทยากรแกนนำ ปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม นำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไปสู่การปฏิบัติ ที่สำคัญได้ดำเนินโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (Moderate Class More Knowledge) ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมทักษะการเรียนรู้

นอกเหนือ จากการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยปรับตารางเรียนของนักเรียนชั้น ป.1 - ป.6 และ ม.1 - ม.3 และปรับกระชับ หลักสูตร เนื้อหาที่ “ต้องรู้” และ “ควรรู้” (แผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564) โรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ได้เป็นส่วน สำคัญที่อนุรักษ์ส่งเสริมให้นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ได้เรียนภาษามอญ โดยบรรจุลงใน ชั่วโมงเรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภาษามอญ ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่น (สอางค์ พรหมอินทร์, 2562: สัมภาษณ์) ส่วนอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ ภาษามอญ ในช่วงปิดภาคเรียน โดยที่เจ้าอาวาสวัดวังแก้วเวการาม ได้จัดสถานที่เรียนเพื่อให้ลูกหลาน มอญ ได้มาเรียนในช่วงปิดเทอม ไม่เก็บค่าเล่าเรียน (อรัญญา เจริญหงษ์ษา, 2562: สัมภาษณ์)

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 17 นางสาวศุภาพร พรหมอินทร์

ที่มา : พระณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 18 การเรียนภาษามอญ วัดวังแก้วเวการาม

ที่มา : พระณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 19 พระอาจารย์กฤษ เป็นครูผู้สอนภาษามอญ

การสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

การสืบทอดจะเป็นลักษณะรุ่นสู่รุ่น คือถ้าทำเป็นในลักษณะที่ทำอยู่จะไม่ค่อยมี เพราะว่ามันจะต้องเสียสละตัวเอง เสียสละเวลา คือทุกอย่างจะต้องเสียสละหมด ถ้าจะถามว่าคนทำรุ่นต่อไปมีอยู่ไหม มันก็จะไม่มีแต่ที่ทำอยู่ในตอนนี้คือดีอยู่แล้วเพราะอย่างน้อย ลูกหลานมอญก็เห็นอยู่และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ (อรัญญา เจริญหงส์ษา, 2562: สัมภาษณ์)

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 20 ครูอรัญญา เจริญหงส์ษา

ถ้ามีการสร้างกลุ่มหรือการรวบรวมสมาชิก โดยการใช้สถานที่ภายในวัด โรงเรียน หรือสถานที่ชุมชน เพื่อใช้เป็นการรวบรวมข้อมูลหลักฐานข้อมูล และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน อีกทั้งจะได้มีโอกาสสร้างกิจกรรมร่วมกันและยังเป็นการวางแผนแนวทางการอนุรักษ์ ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ มากมาย เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี การสร้างกลุ่มแล้ว

ก็ควรที่จะเผยแพร่บทเพลงกล่อมลูก ในรูปแบบของเอกสาร โดยการรวบรวมบทร้องเพลงกล่อมลูก จากผู้คนต่างๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้ และยังเป็นการชี้แนวทางให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นถึงการเรียนรู้ เพื่อจะได้เกิดความรักและความศรัทธาในบทเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางที่ให้ภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ สามารถให้การสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป

ปัจจุบันนอกจากจะมีการอนุรักษ์เพลงกล่อมลูกแล้ว ก็ต้องเป็นการสืบทอดเพลงกล่อมลูกเพื่อมิให้สูญหายไปเพราะวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกระแสนิยม อิทธิพลสมัยใหม่เข้ามา เพลงกล่อมลูกก็ได้รับความนิยมน้อยลง จึงควรที่จะหาแนวทางในการอนุรักษ์เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ในปัจจุบันหาได้ยากนักกับคนที่สามารถร้องเพลงกล่อมลูก โดยที่มีเนื้อร้องและเนื้อหาเป็นของมอญ เนื่องจากกระแสวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นทางด้านเทคโนโลยีที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้กระแสการอนุรักษ์และหวงแหน สิ่งที่เป็นวัฒนธรรมของตนเอง มองข้ามคุณค่าเอกลักษณ์ของตนเอง คงถึงเวลาที่ควรจะช่วยกันอนุรักษ์ ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกให้การ

การสืบทอดโดยใช้ระบบการศึกษา

การสืบทอดจะเป็นไปได้มันจะต้องการผ่านจากรุ่นสู่รุ่น โดยวิธีการสืบทอดแบบมุขปาฐะ ใช้เพียงแค่การจดจำไม่มีการจดบันทึกแต่อย่างใด ในปัจจุบันจะเห็นปัญหาที่เกิดจากกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่สูญหายหรือเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา จึงควรปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน ในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูก ซึ่งสามารถบรรจุลงในหลักสูตรของการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ก่อนที่จะร้องเพลงกล่อมลูกได้ โรงเรียนควรมีชั่วโมงในการเรียนการสอนภาษามอญก่อน

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมลูก ในอดีตเด็กๆ จะมีความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย เพราะไม่ได้เรียนหนังสือ เมื่อพ่อแม่ทำงาน ก็จะเป็นผู้เลี้ยงน่อง แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงไปทุกคนก็ต้องไปเรียนหนังสือ โอกาสที่เด็กจะได้อยู่กับครอบครัวก็น้อยลง โอกาสที่พ่อแม่จะกล่อมลูกก็น้อยลงด้วย ทำให้เพลงกล่อมลูกก็สูญหายไป (บุญธรรม ศรีอัครี, 2562: สัมภาษณ์)

พูน ปณ ทัต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 21 นายบุญธรรม ศรีอศรี

ผลการจากการศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ พบว่าบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งอิทธิพลของการศึกษาและสื่อสารที่พัฒนาขึ้น ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างจางหายไป ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนบทเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ที่ทำผู้สืบทอด สืบสาน เพลงกล่อมลูก นับวันจะเลือนรางลงไปทุกขณะ และมีแนวโน้มจะสูญหายไปอย่างแน่นอน เราควรที่จะมีการส่งเสริมให้อนุชนรุ่นหลังมีการอนุรักษ์ สืบทอดเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ให้คงอยู่ เพื่อเป็นการรักษาค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีให้สืบทอดต่อไป และควรให้ชุมชนได้ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ในส่วนวิถีชีวิตที่ยังสมบูรณ์อยู่ก็ควรสนับสนุนต่อไป

ในสภาวะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและวัฒนธรรมจะเห็นกันอยู่ตามสภาพ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างไปตามธรรมชาติและขาดความตระหนัก ภาษาวัฒนธรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ก็เสื่อมสลายไป ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ล้วนมีค่าควรค่าแก่การดูแลรักษา เพราะทำให้เข้าใจถึงรากเหง้าและตัวตนของคนในชาติเพิ่มขึ้น แต่การอนุรักษ์ สืบสาน ภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะเกิดขึ้นได้และมีความยั่งยืน ต้องเกิด

จากจิตใจที่อยากทำ การอนุรักษ์ภาษาถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป ถึงแม้โลกจะเปลี่ยนแปลงเป็นโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นตัวเร่งให้ภาษาถิ่น สูญหายไป แต่เรายังสามารถที่จะใช้สื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ในการส่งเสริม สนับสนุน การใช้ภาษาถิ่นให้คงอยู่ได้ และควรนำภาษาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เข้ากับแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริมภาษาถิ่นในด้านการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาท่าทาง สำนวน หรือแม้กระทั่ง วัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถเรียนรู้ รับรู้ การมีอยู่ คุณค่าและความสำคัญของภาษาถิ่น

ช่วยกันรณรงค์ ส่งเสริมให้ เด็กวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน เห็นว่าภาษาท้องถิ่นมีความสำคัญ และมีคุณค่า เป็นภาษาที่สวยงาม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมนุษยชาติ ที่เราทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษาเพื่อให้ภาษาถิ่นคงอยู่ต่อไป โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว เพราะเด็กบางคนพูดภาษาถิ่นแต่ในบ้านหรือในครอบครัว แต่พอออกไปนอกร้านไปอยู่ในสังคมเมือง สังคมใหญ่ๆ ก็จะพูดภาษากลางจนในที่สุดก็จะลืมและละเลยภาษาถิ่นไป เพราะพูดภาษากลางเคยชิน จะหลงเหลือก็แค่สำเนียงเล็กๆน้อยๆ ดังนั้นสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เด็กเห็นว่าภาษาถิ่นมีความสำคัญอย่างไร และปลูกฝังให้เด็ก ไม่อายกล้าที่จะพูดภาษาถิ่นในสังคม หรือในครอบครัว ส่วนสถาบันที่สองคือคนในสังคม ที่ไม่ควรทำรังเกียจหรือเห็นว่าคนพูดภาษาถิ่นเป็นสิ่งแปลกประหลาด เราควรยกย่องด้วยซ้ำ เพราะ ภาษาถิ่นมีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้

จากการที่ผู้วิจัย ใช้วิธีการสังเคราะห์ โดยได้แนวคิดในการอนุรักษ์และการสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จากการลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้รู้ ทั้งหมด 4 ท่าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัย ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมอญ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ภาพที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนมอญ เพราะชุมชนมอญเป็นฐานความรู้ที่ดีเยี่ยมที่จะให้นักเรียนเข้าไปศึกษา การที่โรงเรียนได้เข้าไปเรียนรู้ภูมิปัญญาเพลงกล่อมลูก จากปราชญ์ชาวบ้าน ส่งผลให้เกิดการคุณค่า ความภาคภูมิใจต่อชุมชนมอญ รวมทั้งนักเรียนที่เข้าไปเรียนรู้เกิดความซาบซึ้งต่อคุณค่า เพลงกล่อมลูกและบริบททางวัฒนธรรมมอญอย่างลึกซึ้ง เพราะได้เรียนรู้ถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้นักเรียนจะสามารถเข้าใจบริบทของชุมชนมอญ

โรงเรียนต้องทำหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเริ่มจากชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 - 4 ได้เริ่มเรียนภาษามอญ โดยเนื้อหาในหลักสูตรจะกล่าวถึง การเรียนภาษามอญ การฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษามอญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนจะเรียนเกี่ยวกับบริบททางวัฒนธรรมของมอญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนก็จะเรียนเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

2. มีการจัดตั้งชมรม เพื่อฟื้นฟูเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอด โดยให้ผู้ที่สามารถร้องเพลงได้ มาเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนในชุมชน หรือชมรมที่จัดตั้ง และทำบทร้องที่เป็นเอกสาร สามารถนำมาใช้ในรุ่นต่อไป เพื่อมิให้เพลงกล่อมลูกสูญหาย

3. ปัจจุบันมีสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีอิทธิพลมากในชีวิตประจำวัน เรียกได้ว่าแทบจะกลืนกินสิ่งที่เคยมีมาแต่โบราณ คนรุ่นใหม่ให้ความสนใจระบบออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงไปแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะการเรียนรู้ เราสามารถนำเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มาทำในรูปแบบการเรียนรู้ช่องทางออนไลน์ เช่น หลักสูตรออนไลน์, สื่อวิดีโอทัศน์ (YouTube), สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และเข้าถึงบริบททางวัฒนธรรมมอญ และเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูก นอกจากตอบสนองวัตถุประสงค์ของบทเพลงที่ผู้ใหญ่ใช้ขับกล่อมเพื่อปลอบโยนเด็ก ทำให้เด็กหลับไวขึ้น และให้ความสุขแก่เด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใหญ่มีเวลาว่างในการทำงานของตนได้สำเร็จจุลวงแล้ว นอกจากนี้เพลงกล่อมลูก ยังเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรม บอกเล่าเรื่องราว โดยมีความเกี่ยวข้อง และสามารถสร้างอิทธิพลทางวัฒนธรรมทางสังคมหลายยุคหลายสมัย โดยเพลงกล่อมลูกนั้นจะทำหน้าที่เป็นตัวถ่ายทอดสาระความรู้ต่างๆทางสังคมจากผู้ใหญ่สู่เด็ก โดยเพลงกล่อมลูกนั้นไม่เพียงถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการปลอบโยนเด็กเท่านั้น แต่ยังสามารถแฝงความรู้ความคิด และสาระต่างๆ ที่ผู้ใหญ่ต้องการปลูกฝังให้กับเด็ก โดยทั้งนี้ชาวมอญยังใช้ เพลงกล่อมลูกเป็นตัวสืบทอดเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดในด้านภาษา การดำรงชีวิต วรรณกรรม และพิธีกรรม และเพลงกล่อมลูกสามารถยังแสดงความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ระหว่างโคลงกลอนกับดนตรี แสดงให้เห็นถึงความสามารถของชาวมอญที่นำโคลงกลอนกับดนตรีมาผสมผสานกัน ทำให้เพลงกล่อมลูกนั้น นำไปประยุกต์ใช้ได้ในทางวัฒนธรรม และเหตุผลที่สำคัญอีกประการ คือ การสร้างความรักและมิตรภาพ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ผู้ใหญ่สามารถใช้เพลงกล่อมลูกนี้ เพื่อสั่งสอนลูกหลานให้รู้จักกับความดี และความชั่ว รวมทั้งให้รู้จักวิถีชีวิตของชาวมอญ อันจะทำให้เด็กนั้นได้เป็นกลไกหรือพลังในการสืบทอดวิถีชีวิตรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนชาวมอญสืบไป

บทที่ 7

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีด้านต่างๆ มีการศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยแท้จริง เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลโดยทำการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลงานวิจัยด้วยพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาเป็นลำดับสรุปได้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ

1. ศึกษาบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
2. ศึกษาวิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ
3. ศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย โดยแยกตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. บริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

บริบททางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีอยู่หลายประการที่อยู่ในสังคมไทยมาช้านานตั้งแต่สมัยอยุธยา เกิดจากการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ พร้อมกับวัฒนธรรมด้านต่างๆ เช่น ภาษา ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและการละเล่น การแต่งกาย และที่อยู่อาศัย จากการได้เปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรมไปมาในหมู่ชาวมอญและชาวไทย ทำให้เกิดการแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของคนใน

สังคมไทยอย่างต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งในที่สุดวัฒนธรรมประเพณีมอญจะกลมกลืนหายไปกับ ศิลปวัฒนธรรมไทย เนื่องจากเกิดการยอมรับไปยึดถือปฏิบัติอย่างไม่รู้สึกแปลกแยกด้วยความรู้สึก เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ด้วยความที่เป็นชุมชนมอญ ก็ยังรักษาวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ให้คงอยู่ คู่กับชุมชน

2. วิเคราะห์คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

จากเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีจำนวน 5 เพลง จากจังหวัดกาญจนบุรี 3 เพลง และจังหวัดราชบุรี 2 เพลง โดยการวิเคราะห์คีตลักษณ์ดังนี้

จังหวัดกาญจนบุรี 3 เพลง

1. เพลงกล่อมลูก โดยนายมิอู สังขสมบุรณ์

1) บทร้อง (Lyric) เพลงกล่อมลูก นายมิอู สังขสมบุรณ์ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง หนุ่มสาวเมื่อถึงเวลาจะอยู่คู่กัน ในช่วงเวลาต่าง ๆ ไม่ว่าจะมีความโศกเศร้ามีอุปสรรค แคไหนก็ต้องผ่าน พันไปให้ได้ ซึ่งเป็นการเล่าถึงการใช้ชีวิตของคน

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เป็นลักษณะของลำนำเพลง ไม่ได้ถูกกำหนดด้วย ลักษณะเสียงสัมผัส ที่จะให้ลงเสียงสระ และเสียงตัวสะกด

2) รูปแบบ (Form) เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของ เพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

3) กลุ่มเสียง (Mode) พบว่าประกอบไปด้วยเสียง เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) โด (C) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีแฟล็ตเมเจอร์ (Eb Major)

4) ช่วงเสียง (Ranges) พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง D4 และระดับเสียง สูงสุด คือ D5

5) ทำนอง (Melody) เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของ เพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ

6) จังหวะ (Phythm) เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็น ลักษณะจังหวะอิสระ

7) หนักเบา (Tone) มีเสียงร้องจะทั้งเสียงที่เน้นหนัก-เบาในเพลง จังหวะตก เป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา

2. เพลงกล่อมลูก โดย นางปู้

1) บทร้อง (Lyric) กล่าวถึง เด็กเมื่อโตขึ้น จะต้องศึกษาหาความรู้ เมื่อไม่มีแม่ ต้องมีพี่สาวอุปสรรค และเมื่อหนุ่มสาวถึงเวลาก็จะอยู่คู่กัน ซึ่งมีทั้งสุขและทุกข์ แคไหนก็ต้องผ่าน พันไปให้ได้ ซึ่งเป็นการเล่าถึงการใช้ชีวิตของคน

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เป็นลักษณะกลอนเปล่า ซึ่งมีคำที่ซ้ำๆ ที่มีลักษณะเน้นหรือย้าคำ เป็นท่วงทำนองที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

2) รูปแบบ (Form) เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

3) กลุ่มเสียง (Mode) พบว่าประกอบไปด้วยเสียง โด (C) เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ลา (A) ที (B) โด (C) เป็นกลุ่มเสียงในบันไดเสียงซีเมเจอร์ (C) (Major)

4) ช่วงเสียง (Ranges) พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง E3 และระดับเสียงสูงสุด คือ A4

5) ทำนอง (Melody) เป็นเพลงทำนองเดียว (Monophonic texture)

6) จังหวะ (Rhythm) เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระ

7) หนักเบา (Tone) มีเสียงร้องจะทั้งเสียงที่เน้นหนัก-เบาในเพลง จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา

3. เพลงกล่อมลูก โดย นางวาสนา

1) บทร้อง (Lyric) กล่าวถึง เวลาที่ลูกยังไม่หลับนอน แม่จะคอยทุบตีผิ ไม่ให้เข้ามาหาลูก ถ้ามากก็จะตีให้เลือดออก

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เป็นเพลงที่มีลักษณะเล่นคำซ้ำ เพื่อให้เกิดความไพเราะ

2) รูปแบบ (Form) มีลักษณะเป็นเพลงรูปแบบเทอร์นารี (Ternary Form) เป็นเพลงที่มี 3 ท่อน (tree part form) หรือทำนองหลัก 3 ลักษณะโดยมีส่วนต้นเหมือนกัน 2 ครั้ง ส่วนท้ายแตกต่างกันไป เป็นรูปแบบ AAB

3) กลุ่มเสียง (Mode) พบว่าประกอบไปด้วยเสียง โด (C) เร (D) มี (E) ฟา (F) ซอล (G) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับบันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic Scale)

4) ช่วงเสียง (Ranges) พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง C4 และระดับเสียงสูงสุด คือ G5

5) ทำนอง (Melody) เป็นเพลงทำนองเดียว (Monophonic texture)

6) จังหวะ (Rhythm) เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระ

7) หนักเบา (Tone) มีเสียงร้องจะทั้งเสียงที่เน้นหนัก-เบาในเพลง จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา

จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 เพลง

1. เพลงกล่อมลูก โดยนางจิตลมนุ สันทอง

1) บทร้อง (Lyric) กล่าวถึง เมื่อลูกนอน แม่จะไกวเปล ให้ลูก ขอให้พระคุ้มครองลูก ลูกเป็นดวงตาดวงใจของแม่

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เป็นเพลงที่มีลักษณะเน้นในเรื่องของท่วงทำนองการเห่กล่อม โดยไม่ได้มุ่งเน้นในการเล่นคำทางฉันทลักษณ์ โดยใช้เสียงเอื้อเข้ามาร้อง

2) รูปแบบ (Form) มีลักษณะเป็นเพลงแบบรอนโด (Rondo form) เป็นลักษณะของการเน้นที่แนวทำนองหลัก หรือเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทดอกสร้อย รูปแบบเป็น A B A C A D A E A F A

3) กลุ่มเสียง (Mode) พบว่าประกอบไปด้วยเสียง ลา (A) โด (C) เร (D) ฟา (F) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มเสียง ดอเรียน (Dorian Mode) ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 2 ของบันไดเสียงซีเมเจอร์

4) ช่วงเสียง (Ranges) พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง A4 และระดับเสียงสูงสุด คือ F5

5) ทำนอง (Melody) มีลักษณะเป็นเพลงแบบรอนโด (Rondo form) เป็นลักษณะของการเน้นที่แนวทำนองหลักหรือเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทดอกสร้อย กล่าวคือ แนวทำนองหลักทำนองแรกจะวนกลับมาอยู่ระหว่างแต่ละส่วนที่ต่างกัน รูปแบบเป็น A B A C A D A E A

6) จังหวะ (Rhythm) เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระ

7) หนักเบา (Tone) มีเสียงร้องจะทั้งเสียงที่เน้นหนัก-เบาในเพลง จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา

2. เพลงกล่อมลูก โดยนางทองเจียน มาบรรดิษฐ์

1) บทร้อง (Lyric) กล่าวถึง ลูกหลับเผลอ อย่าร้อง แม่จะไกวเปล แม่จะร้องเพลงให้ลูกฟัง

ลักษณะของฉันทลักษณ์ เป็นการลำนำเล่าเรื่อง ลักษณะกลอนเปล่า มุ่งที่เนื้อหาสั้นๆ และเน้นการใส่อารมณ์ผู้ขับกล่อม

2) รูปแบบ (Form) เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ รูปแบบเพลงเป็น A

3) กลุ่มเสียง (Mode) พบว่าประกอบไปด้วยเสียง มี (E) ซอล (G) ลา (A) ทีแฟล็ต (Bb) ที (B) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู (Em Blue)

4) ช่วงเสียง (Ranges) พบระดับเสียงต่ำสุดคือ เสียง E4 และระดับเสียงสูงสุดคือ B4

5) ทำนอง (Melody) เป็นรูปแบบสโตรฟิก (Strophic Form) มีลักษณะของเพลงร้องที่มีแนวทำนองเดียวร้องไม่ซ้ำกันจนจบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเสียงของบันไดเสียงอีไมเนอร์บลู (Em Blue)

6) จังหวะ (Phythm) เป็นการร้องแบบไม่มีจังหวะที่แน่นอน แต่จะเป็นลักษณะจังหวะอิสระ

7) หนักเบา (Tone) มีเสียงร้องจะตั้งเสียงที่เน้นหนัก-เบาในเพลง จังหวะตกเป็นเสียงหนัก จังหวะยกเป็นเสียงเบา

3. แนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ผลการจากการศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ พบว่าบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งอิทธิพลของการศึกษาและสื่อสารที่พัฒนาขึ้น ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างจางหายไป ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนบทเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ที่นับวันจะเลือนรางลงไปทุกขณะ และมีแนวโน้มจะสูญหายไปอย่างแน่นอน ชุมชนต้องเป็นกำลังสำคัญในการที่จะอนุรักษ์ สืบทอดเพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ให้คงอยู่ เพื่อเป็นการรักษาค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีให้สืบทอดต่อไป และควรให้ชุมชนได้ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ในส่วนวิถีชีวิตที่ยังสมบูรณ์อยู่ก็ควรสนับสนุนต่อไป

ในสภาวะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและวัฒนธรรมจะเห็นกันอยู่ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ถ้าปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติและขาดความตระหนัก ภาษาวัฒนธรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ก็เสื่อมสลายไป ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ล้วนมีค่าควรค่าแก่การดูแลรักษา เพราะทำให้เข้าใจถึงรากเหง้าและตัวตนของคนในชาติเพิ่มขึ้น แต่การอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมด้าน ภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะเกิดขึ้นได้และมีความยั่งยืน ต้องเกิดจากจิตใจที่อยากทำ การอนุรักษ์ภาษามอญให้คงอยู่ตลอดไป ถึงแม้โลกจะเปลี่ยนแปลงเป็นโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นตัวเร่งให้ภาษามอญ สูญหายไป แต่เรายังสามารถที่จะใช้สื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ในการส่งเสริม สนับสนุน การใช้ภาษามอญให้คงอยู่ได้ และควรนำภาษามอญเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เข้ากับแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริมภาษามอญในด้านการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ทำทาง สำนวน หรือแม้กระทั่ง วัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะช่วยปลูกฝังให้เด็กสามารถเรียนรู้ รับรู้ การมีอยู่ คุณค่าและความสำคัญของภาษามอญ

ช่วยกันรณรงค์ ส่งเสริมให้ เด็กวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน เห็นว่าภาษามอญมีความสำคัญ และมีคุณค่า เป็นภาษาที่สวยงาม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมนุษยชาติ ที่เราทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษาเพื่อให้ภาษาถิ่นคงอยู่ต่อไป โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว เพราะเด็กบางคนพูดภาษามอญแต่ในบ้านหรือในครอบครัว แต่พอออกไปนอกร้านไปอยู่ในสังคมเมือง สังคมใหญ่ๆ ก็พูดภาษากลาง จนในที่สุดก็จะลืมและละเลยภาษามอญไป เพราะพูดภาษากลางจนเคยชิน จะหลงเหลือก็

แค่สำเนียงเล็กๆน้อยๆ ดังนั้นสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งแรกที่ควรปลูกฝังให้เด็กเห็นว่าภาษามอญมีความสำคัญอย่างไร และปลูกฝังให้เด็ก ไม่อายกล้ำที่จะพูดภาษามอญในสังคม หรือในครอบครัว ส่วนสถาบันที่สองคือคนในสังคม ที่ไม่ควรทำรังเกียจหรือเห็นว่าคนพูดภาษามอญเป็นสิ่งแปลกประหลาด เราควรยกย่องด้วยซ้ำ เพราะ ภาษามอญมีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่องเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดราชบุรี พบว่า ในปัจจุบันมีผู้ร้องเพลงกล่อมลูกจำนวนน้อยมาก เนื่องจากวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จึงส่งผลให้ค่านิยมและบทบาทหน้าที่ร้อง ของเพลงกล่อมลูก เริ่มหมดบทบาทลงไป ด้วยเช่นกัน แม้ว่าตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (นียพรรณ วรณศิริ, 2550) ได้อธิบายไว้ว่าอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดกระบวนการพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวของคนขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวคิดจิตศิลปะและบริบททางวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมด้วย จากทฤษฎีหน้าที่นิยม มนุษย์ต้องการตอบสนองทางร่างกายจิตใจอันเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิต ผู้วิจัยเห็นว่าเพลงกล่อมลูก ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ สามารถตอบสนองจิตใจและร่างกายของมนุษย์ ในการใช้เพลงกล่อมลูก ให้ลูกนอนหลับมาหลายยุคหลายสมัย บิษุเดทา แดช (Bibhudatta Dash, 2014) 2014) กล่าวไว้ว่า เพลงกล่อมลูกสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของผู้ใหญ่ เพื่อปลอบโยนเด็ก ทำให้เด็กหลับให้ความสุขแก่เด็ก ดังนั้นจึงช่วยให้พ่อแม่รับมือกับเด็กได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เพลงกล่อมลูกเป็นที่ชื่นชอบทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งเพลงกล่อมลูกสามารถเล่าอิทธิพลทางวัฒนธรรมและสังคมนิยมของเพลงกล่อมลูก จึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่ชัด ส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาง่ายและสั้น เพื่อทำให้เด็กเพลิดเพลินถึงแม้ว่าเด็กจะไม่เข้าใจดังนั้นอิทธิพลของภาษาในเนื้อร้อง จึงมีความแตกต่างกันตามภาษาถิ่นและสถานที่อื่น ทั้งมีความหมายแตกต่างกัน เพลงกล่อมลูกจึงมีรูปแบบอิสระ ใช้ได้อย่างกว้างขวางและง่ายต่อการดัดแปลง ด้วยเหตุนี้เพลงกล่อมลูกจึงสามารถทำหน้าที่เป็นตัวถ่ายทอด “สาระทางสังคม” จากผู้ใหญ่สู่เด็ก

แนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ อรัญญา เจริญหงษ์ษา (2562: สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ไว้ว่า อนุรักษ์ก็คือคนในชุมชน จะเป็นเด็กรุ่นใหม่หรือว่าคนรุ่นกลางๆ เมื่ออยู่กับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ก็อนุรักษ์ของคนที่นี่เราไม่ได้แบบผู้ใหญ่ทำอย่างไรเด็กก็จะทำตามตัวอย่าง เช่นวันพระ คนเฒ่าคนแก่ก็จะไปฟังเทศน์คนรุ่นต่อไปพอเจอก็จะไปตามพ่อแม่บางอะไรแบบนี้ก็จะปฏิบัติตามการแต่งกายก็เหมือนกันเขาก็จะดูรุ่นพี่รุ่นพ่อแม่แต่งตัวยังไงเขาก็จะแต่งในลักษณะนั้นก็ส่วนหนึ่งที่นี่ที่วัฒนธรรมยังคงอยู่ ดังเช่น (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2540) ได้สรุปกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ตามธรรมชาติ ไว้ว่า มนุษย์เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิต และรักษา

เผ่าพันธุ์ของตนให้อยู่รอดด้วยการลองผิดลองถูก มนุษย์สะสมความรู้ ความเข้าใจของตนเองเพื่อที่จะ
 ได้ถ่ายทอดให้กับลูกหลานเผ่าพันธุ์ของตนเอง มนุษย์เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำจริงในสถานการณ์
 สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่จริง ตลอดจนการเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ต่างๆ ไว้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติ
 จริง แล้วส่งต่อไปยังลูกหลานแบบค่อยเป็นค่อยไปจนการเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ การถ่ายทอดความรู้
 การเรียนรู้จากการกระทำจริงได้พัฒนาเป็นการส่งต่อ (Transmission) แก่คนรุ่นหลังด้วยการสาธิต
 วิธี การสั่งสอนด้วยการบอกเล่า (Oral Tradition) ในรูปแบบของเพลงกล่อมลูก คำพังเพย สุภาษิต
 และการสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Literacy Tradition) โดยการถ่ายทอดจากภูมิ
 ปัญญาพื้นบ้าน การถ่ายทอดทั้งวาจาและลายลักษณ์ หรือการสาธิตไม่มีอะไรตายตัว แต่จะ
 ปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยที่อยู่ของคนเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ในบางกรณีความรู้ที่สะสมก็สามารถสูญ
 หายได้ การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกัน ทั้งในทางกลุ่มชาติพันธุ์ ถิ่น
 ฐานทำกิน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกับคนต่างวัฒนธรรม ทำให้กระบวนการเรียนรู้ขยายตัว ครูพักลัก
 จำ ก็เป็นกระบวนการเรียนรู้วิถีหนึ่งที่มีมาแต่เดิมระบบและกระบวนการเรียนรู้มีอยู่หลากหลาย
 และสอดคล้องกับ (ปฐม นิคมานนท์, 2535) ซึ่งอธิบายการสืบทอดทางภูมิปัญญา ไว้ว่า การสืบทอด
 ความรู้ในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาชีพของหมู่บ้านแทบทุกครัวเรือนทำกัน อาจเป็นอาชีพรองจาก
 ทำนา ทำไร่ เช่น เครื่องปั้นดินเผา จักสาน ทอผ้า ซึ่งสมาชิกของชุมชนได้คลุกคลี และมีความคุ้นเคย
 มาตั้งแต่เด็ก ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน การสืบทอดภายในครัวเรือนเป็นการสืบทอด
 ความรู้ ความชำนาญที่มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะครอบครัว
 เช่น ความสามารถในการรักษาโรค งานช่างศิลป์ งานฝีมือ ความรู้ด้านพิธีกรรมต่างๆ ความรู้เหล่านี้จะ
 ถ่ายทอดภายในครอบครัวและเครือญาติ บางอย่างก็มีการหวงแหน และเป็นความลับในสายตระกูล
 การฝึกจากผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะทาง เป็นการถ่ายทอดที่ผู้สนใจไปขอรับการถ่ายทอดจากผู้รู้ อาจเป็น
 ญาติหรือไม่ใช่ญาติ หรืออาจอยู่นอกชุมชน เช่น หมอตำแย ช่างลายไทย การฝึกฝนด้วยตนเอง อาชีพ
 และความชำนาญ หลายอย่างเกิดจากการคิดค้น ค้นพบ และพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง และถ่ายทอด
 ไปสู่ลูกหลาน เช่น ช่างฆ้อง การแกะสลักหิน ซึ่งสอดคล้องการวิจัย พบว่า การสืบทอดโดยใช้ระบบ
 การศึกษานั้นจะต้องการผ่านจากรุ่นสู่รุ่น โดยวิธีการสืบทอดแบบมุขปาฐะ ใช้เพียงแค่การจดจำไม่มี
 การจดบันทึกแต่อย่างใด ในปัจจุบันจะเห็นปัญหาที่เกิดจากกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่ ทำให้
 วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่สูญหายหรือเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา จึงควรปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน
 ในการอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูก ซึ่งสามารถบรรจุลงในหลักสูตรของการศึกษา ตั้งแต่ระดับ
 ประถมศึกษา ก่อนที่จะร้องเพลงกล่อมลูกได้ โรงเรียนควรมีชั่วโมงในการเรียนการสอนภาษามอญ
 ก่อน (เบญจา หงส์ทอง, 2544) ได้กล่าวถึง การถ่ายทอดเพลงกล่อมลูกไว้ว่า ซึ่งในปัจจุบันเพลงกล่อม
 ลูกได้มีวิธีในการถ่ายทอดบทเพลงจากกลุ่มผู้ที่เห็นคุณค่าและต้องการอนุรักษ์ให้สืบทอดไป โดยกลุ่ม
 เล็กๆ เหล่านี้ได้ประยุกต์และปรับเปลี่ยนลักษณะของเพลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้วิธีการดำเนิน

ทำนองที่เป็นที่นิยม และใช้วิธีการขับร้องจากศิลปินพื้นบ้านล้านนาที่เป็นที่รู้จักเป็นต้น เพลงกล่อมลูก ภาคนี้อาจยังมีผู้เห็นคุณค่าและมีการนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ อันเป็นแนวทางที่นำไปสู่ การรักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งามเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไปแล้ว จะเป็นการช่วยให้สัมพันธ์ภาพใน ครอบครัวมีบทบาทมากยิ่งขึ้น และเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักรักในศิลปะท้องถิ่นพื้นบ้านของตน ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัย และศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ “เพลงกล่อมลูกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ควรส่งเสริม ให้ผู้ที่มีความสามารถ ในการร้องเพลงกล่อมลูก ได้มีโอกาสเข้าประกวดแข่งขัน หรือเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดเพลงของลูกต่อไป

1.2 ควรให้การสนับสนุน โดยการส่งเสริมให้เพลงกล่อมลูก มีอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง คือมีเนื้อหาการเรียนรู้อุ้ทุกระดับการเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกหัด ร้องเพลงกล่อมลูก

1.3 มีหน่วยงานเพื่อการเผยแพร่เพลงกล่อมลูกและมุ่งศึกษาวิจัยให้เป็นปัจจุบัน ต่อเนื่องเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการอนุรักษ์สืบทอดต่อไป

1.4 ส่งเสริมให้นำเพลงกล่อมลูกของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ มาประยุกต์ร่วมกับดนตรี ร่วมสมัย ดัดแปลงทำนองร้อง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี เช่นบทเพลงของโมสาร์ทที่นำมา เสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก

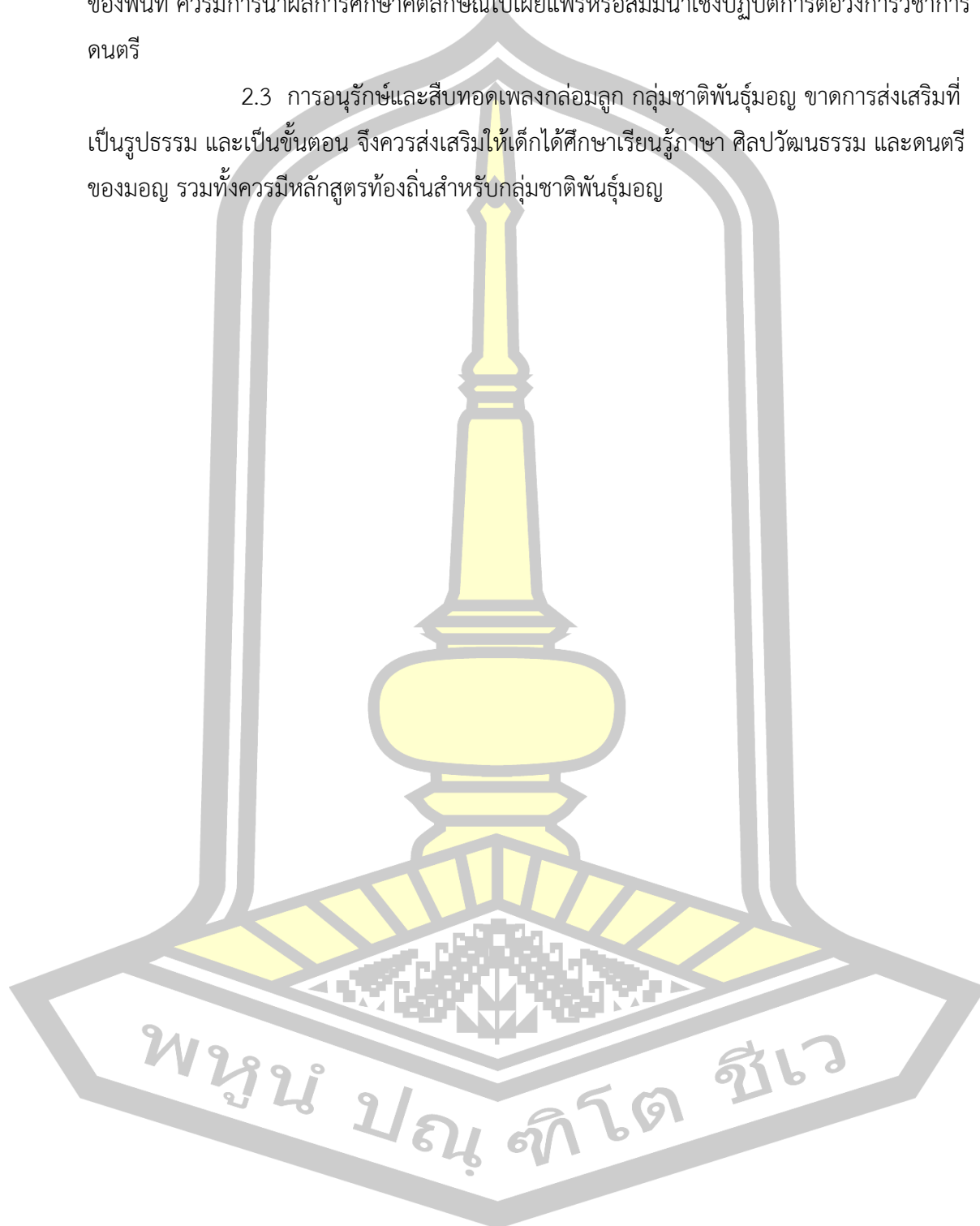
1.5 รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอนุรักษ์วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของ ชาวมอญให้เป็นรูปธรรมเช่นส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีมอญ ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมมอญในกลุ่ม เยาวชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 การศึกษาบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ควรส่งเสริมให้มี หลักสูตรอบรมวัฒนธรรมมอญสำหรับเยาวชน เนื่องจากปราชญ์ชุมชนชาวมอญ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และขาดผู้สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมอญ

2.2 คีตลักษณ์ของเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีความแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ ควรมีการนำผลการศึกษาคีตลักษณ์ไปเผยแพร่หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการต่อวงการวิชาการดนตรี

2.3 การอนุรักษ์และสืบทอดเพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ขาดการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรม และเป็นขั้นตอน จึงควรส่งเสริมให้เด็กได้ศึกษาเรียนรู้ภาษา ศิลปวัฒนธรรม และดนตรีของมอญ รวมทั้งควรมีหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

บรรณานุกรม

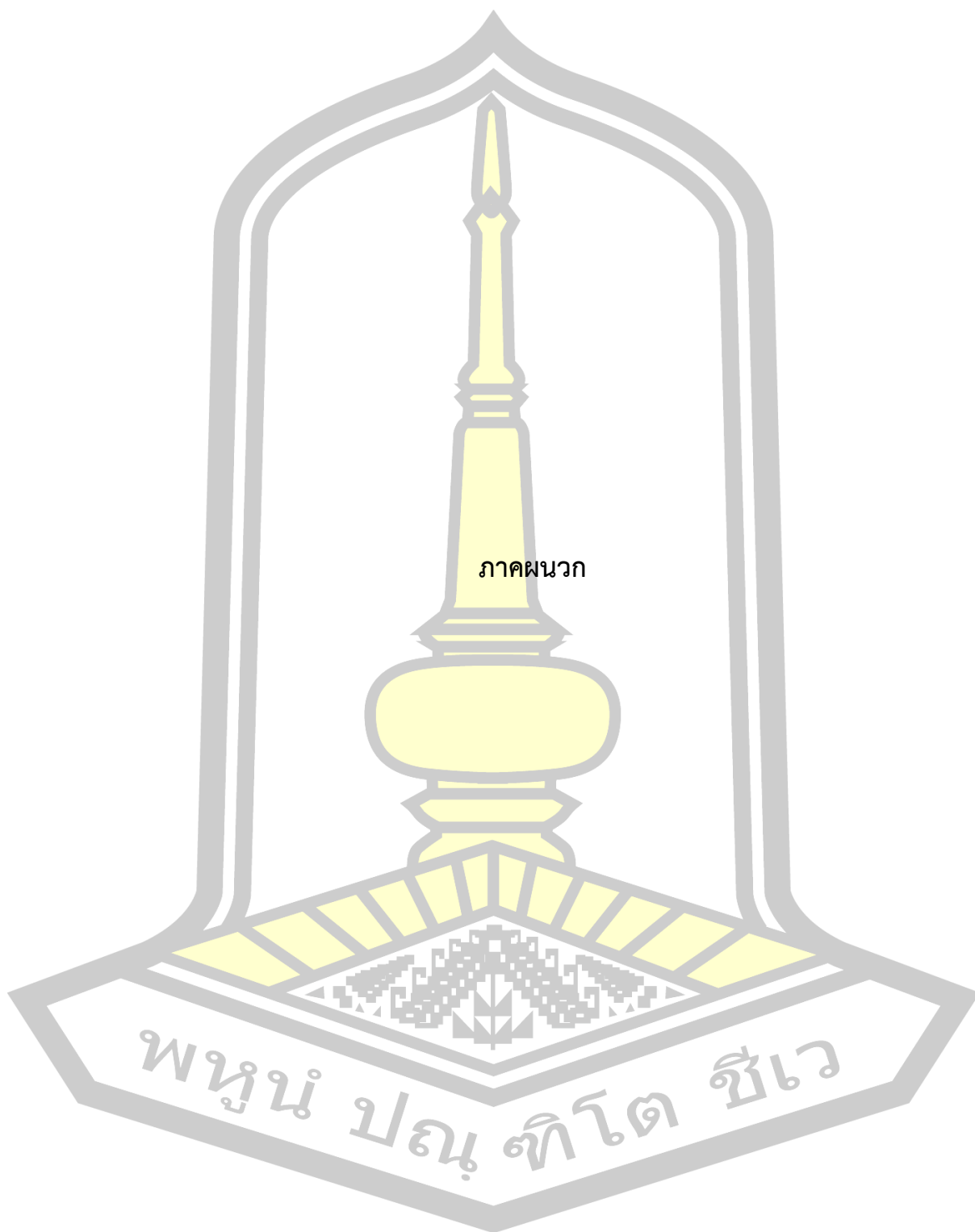
บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ สิริธรงค์ศรี. (2555). เพลงกล่อมลูก. [ออนไลน์] ได้จาก: <http://www.stou.ac.th/study/sumrit/2-56/%0Apage3-2-56.html%0A> [Retrieved January 25, 2019].
- กรมศาสนา. (2547). *ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 22*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิริติ บุญเจือ. (2522). *ตรรกวิทยาสัญลักษณ์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม บุญศรี. (2516). *ภาษาและวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- งามพิศ สัตย์สวาง. (2539). *การวิจัยทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี กองพลพรหม. (2528). *เพลงสำหรับเด็ก ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำปา เยื้องเจริญ และจำลอง สารพัดนึก. (2528). *แบบเรียนภาษามอญ*. นครปฐม: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จี ศรีนิवासัน. (2534). *สุนทรียศาสตร์ : ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ไฉน สนสกุล. (2535). *การอ้างชาติพันธุ์ และผสมกลมกลืนของชาวมอญ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบาง ชั้นหมากจังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโลมใจ กลั่นรอด. (2541). *ทะเลมอญ: วัฒนธรรมการดนตรีของชาวมอญชุมชนวัดบางกระดี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2542). *สังคมศาสตร์และการวิเคราะห์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐประวีณ ศรีทรัพย์. (2537). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และการอ้างเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านลัดกระดี ตำบลเกาะกระดี อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน หลงสวาสดี. (2547). *เพลงกล่อมลูกภาคกลาง บ้านปากลัด ตำบลคลองเขิน อำเภอมืองจังหวัดสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทรงศิริ สาประเสริฐ. (2542). *ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นัธริกา สติรวณิษฐ์. (2540). *ศึกษาการใช้คำและโวหารในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิตยา ชูดำ. (2550). *ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นียบพรรณ วรรณศิริ. (2550). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- เบญจา หงส์ทอง. (2544). *เพลงกล่อมลูกภาคเหนือ: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปฐม นิคมานนท์. (2535). *การค้นหาคำรู้และระบบถ่ายทอดความรู้ ในชุมชนชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ และและยุพิน ชาศรี. (2517). *เพลงกล่อมเด็ก : เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- พรรณเพ็ญ เครือไทย และคณะ. (2532). *เพลงกล่อมเด็กล้านนา*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิณทิพย์ พลธิพงษ์. (2546). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- พิศาล บุญผูก. (2553). *ปี่พาทย์มอญและเพลงมอญที่ใช้ในพิธีงานมงคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจิตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สยามสมัย.
- ไพฑูรย์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง. (2541). *สุนทรียศาสตร์: แนวความคิด ทฤษฎีและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2509). *เพลงพื้นเมืองภาคใต้ “ร้องเรือ”*. กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์.
- มัลลิกา คณานุกรักษ์. (2530). *เปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กไทยมุสลิมภาคใต้กับเพลงช้านอง*. ปัตตานี: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เยาวเรศ สิริเกียรติ. (2521). *เพลงกล่อมเด็กของไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลิศลักษณ์ ปดิฐพร. (2517). *เพลงร้องเรือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

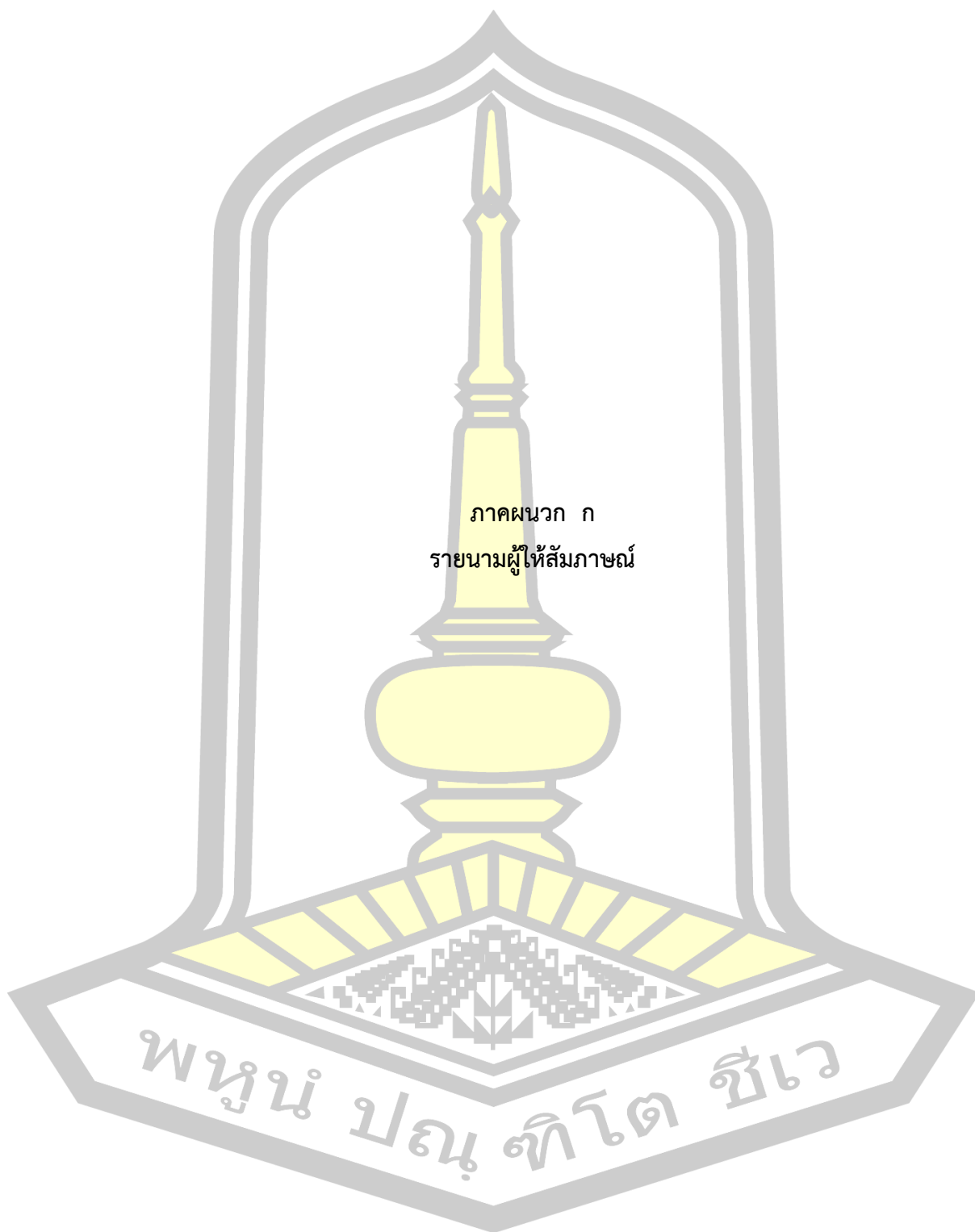
- วรวรรณ ศรียาภัย. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับ นครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- วินัย จันท์พริ้ม. (2531). *วิเคราะห์สำนวนโวหารและสัญลักษณ์ในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้*. ปริญญา นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิมล คำศรี. (2533). *การศึกษาเพลงกล่อมเด็กเมืองนครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช: ภาควิชา ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.
- วิรยา ตาสว่าง. (2550). *เพลงกล่อมเด็ก ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้มุขปาฐะกับสื่อเทป บันทึกเสียง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีประภา ปาลสุต และวราภรณ์ จีรวาณิช. (2524). *วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ฉะเชิงเทรา: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา.
- ศุภย์มอญศึกษา. (2547). *หนังสือนำชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง: ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม มอญ เบลง เมง รามัญ*. ราชบุรี: ศุภย์มอญศึกษา.
- สังต์ ภูเขาทอง. (2532). *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สายสุนีย์ ขาวปลื้ม. (2544). *เพลงรำผีมอญของชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญานิพนธ์ปริญญา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานจังหวัดราชบุรี. (2532). *ของดีเมืองราชบุรี*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.ที.ซี.คอร์ปอเรชั่น.
- สุกัญญา สุฉายา. (2545). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คติชนวิทยา และภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจริตลักษณ์ ดิผดุง และคณะ. (2542). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: มอญ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2532). *เรื่องราวทำเพลง: ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. กรุงเทพฯ: พิฆเณศ.
- สุชาติ สุทธิ. (2544). *คู่มือการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิต*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต.
- สุเทพ สุนทรเณสัช. (2540). *ชาติพันธุ์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธา.
- สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2512). *คติชาวบ้านภาคใต้*. กรุงเทพฯ: ก้าวหน้า.
- สุภรณ์ โอเจริญ. (2541). *มอญในเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุมาลย์ เรืองเดช. (2520). *เพลงกล่อมเด็กของไทย*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูพระนคร.

- เสรี พงศ์พิศ. (2536). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- องอาจ สายใยทอง. (2546). *เพลงกล่อมลูกโคราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อารีย์ สุทธิพันธุ์. (2533). *ประสบการณ์สุนทรียะ*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- เอกวิทย์ ณ ถกลาง. (2540). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โอราชีมา อระระโท. (2536). ชีวิต พิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย : กรณีศึกษาในเขต อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bibhudatta Dash. (2014). A Study of Cultural Politics in Odia Lullaby. *Journal of Elt and Poetry*, 2(2), 223–228.
- Chaze, B.A. and Ludington-Hoe, S.M. (1984). Sensory Stimulation in the NICU. *The American Journal of Nursing*, 84(1), 68–71.
- Donald M. Stadtner. (2008). The Mon of Lower Burma. *Journal of the Siam Society*, 96, 193–215.
- Julie Walker. (1998). A Lullaby a Aay May Keep the Doctor Away. [Online] Form: <http://magazine.byu.edu/?act=view&a=270>. [Retrieved December 25, 2018].
- Mohammad Aref and Masoumeh Mirzadi. (2013). Analytical & Morphological Evaluation of Tribal Women's lullabies at Kerman Afshar Tribe. *International Journal of Academic Research in Business and Soaal Sciences*, 3(9), 76–86.
- Pon Nya Mon. (2010). *Identity, Image and Ethnic Conflict in Burmese: A Case Study of Mon People*. Ph.D. Dissertation in Politics, Philosophy and Public Affairs Washington State University, U.S.A.
- Robert Halliday. (2000). *The Mons of Burma and Thailand, Vol 1: The Tailings*. Bangkok, Thailand: White Lotus Prose.
- Venkataraman, K. (2003). *Rasa in Indian Aesthetical: Interface of Literature and Sculpture*. Doctor's Thesis, University of Illinois Urbana-Champaign, Urbana.

ภาคผนวก

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

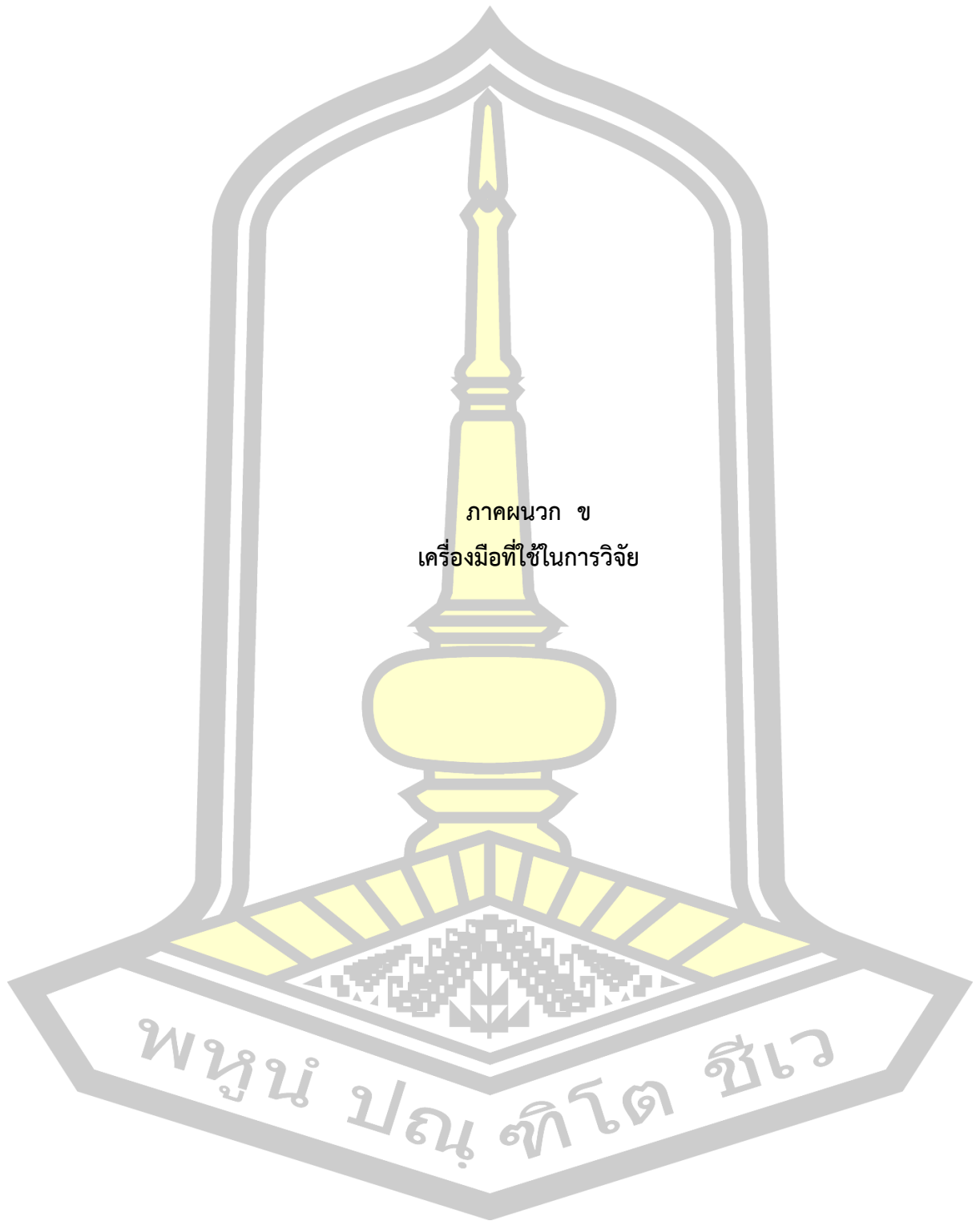
ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- จิตลมูล สันทอง. (1 สิงหาคม 2558). *สัมภาษณ์*. คนร้องเพลงกลุ่มลูก. ที่บ้านคุ้มพยอม
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
- ทองเจียน มาบรรดิษฐ์. (19 พฤศจิกายน 2558). *สัมภาษณ์*. คนร้องเพลงกลุ่มลูก. ที่บ้านวัดม่วง
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
- นิรันดร แสนดี. (23 กุมภาพันธ์ 2559) *สัมภาษณ์*. นักวิชาการอิสระ. ที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- น้ำผึ้ง สวัสดิ์สุข. (7 มีนาคม 2562). *สัมภาษณ์*. วัฒนธรรมชุมชน. ที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- บุญธรรม ศรีอครือ. (6 มีนาคม 2562). *สัมภาษณ์*. กำนัน. ที่วัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
- ปู. (26 สิงหาคม 2558) *สัมภาษณ์*. คนร้องเพลงกลุ่มลูก. ที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ อำเภอสังขละบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี
- มิอู สังขสมบูรณ์. (26 สิงหาคม 2558) *สัมภาษณ์*. คนร้องเพลงกลุ่มลูก. ที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- วาสนา. (26 สิงหาคม 2558) *สัมภาษณ์*. คนร้องเพลงกลุ่มลูก. ที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- สวัสดิ์. (4 พฤษภาคม 2562). *สัมภาษณ์*. ผู้ดูแลพิพิธภัณฑวัดม่วง. ที่วัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี
- สอangk์ พรหมอินทร์. (6 มีนาคม 2562). *สัมภาษณ์*. อดีตผู้ใหญ่บ้าน. ที่วัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี
- อรัญญา เจริญหงษ์สา. (7 มีนาคม 2562). *สัมภาษณ์*. ผู้ช่วยเลขา สภาวัฒนธรรม. ที่ชุมชนมอญ
บ้านวังกะ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ชุดที่1
แบบสำรวจพื้นที่วิจัย (Basic Survey)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสอบถามรายละเอียดผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นามสกุล.....
วัน/เดือน/ปี เกิด.....อายุ.....ปี
การศึกษา.....อาชีพ.....ตำแหน่ง.....
ที่ทำงาน.....ประกอบอาชีพมาแล้ว.....ปี
สถานภาพครอบครัว.....จำนวนบุตร.....คน
บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....มือถือ.....

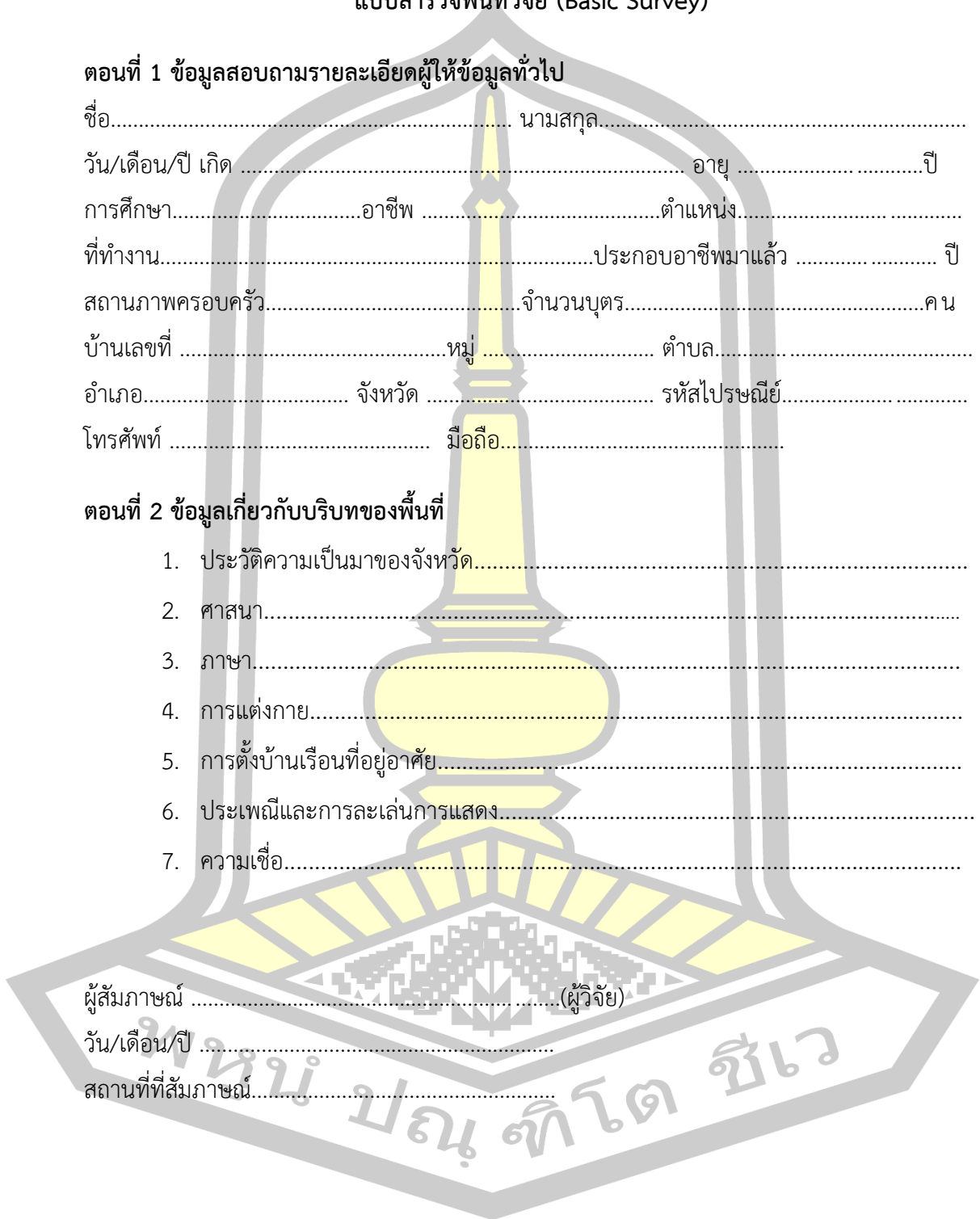
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัด.....
2. ศาสนา.....
3. ภาษา.....
4. การแต่งกาย.....
5. การตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย.....
6. ประเพณีและการละเล่นการแสดง.....
7. ความเชื่อ.....

ผู้สัมภาษณ์.....(ผู้วิจัย)

วัน/เดือน/ปี.....

สถานที่ที่สัมภาษณ์.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ชุดที่ 2

แบบสัมภาษณ์

เพลงกล่อมลูก กลุ่มชาติพันธุ์มอญ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปฏิบัติการ (Casual Informants)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสอบถามรายละเอียดผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

วัน/เดือน/ปี เกิด อายุปี

การศึกษา.....อาชีพตำแหน่ง.....

ที่ทำงาน.....ประกอบอาชีพมาแล้ว ปี

สถานภาพครอบครัว.....จำนวนบุตร.....คน

บ้านเลขที่ หมู่ ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมลูก

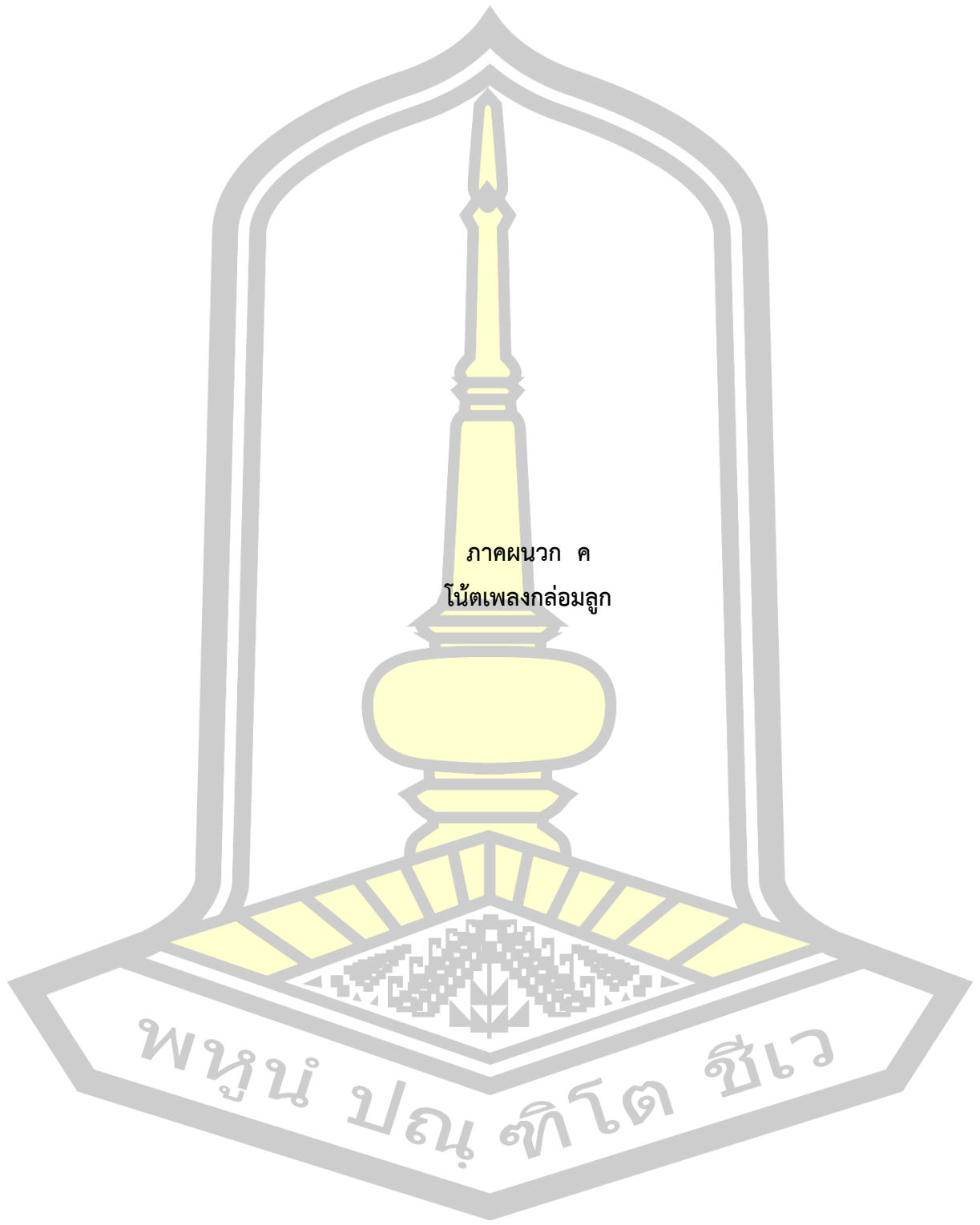
1. ชื่อเพลง.....
2. ลักษณะบทเพลง.....
3. เนื้อหาของเพลง.....
4. จำนวนเพลง.....
5. อื่นๆ.....

ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วัน/เดือน/ปี

สถานที่ที่สัมภาษณ์.....

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ภาคผนวก ค
โน้ตเพลงกล่อมลูก

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ราว ปวย ฮั้ว เต เก้ จ รัย ฉ้าน ดู ซอด ต้อย... สะ มะห์ กลอง
 တန် ချသ သတ် တဲ့ ထွး ဝိုင် န် ချ ည
 rit.
 ด้าน ยาง กลาย มะ ตะ ล้าะ จี
 c ဌး ဒို က်ဝ လာကီ

ภาพประกอบ 22 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นายมิอู สั้งซ์สมบุญ

นางवासนา

♩ = 78

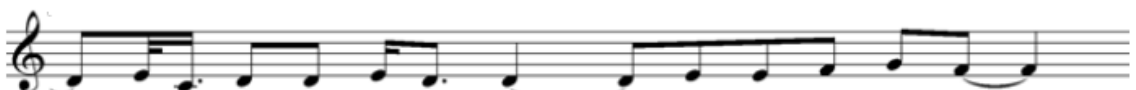
 ดุ ตูว แล อ ป่า เกลิ่ง ออ_____ เมย โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____

 ဒုတ်ဒုတ် လွက္ခ ငါ အ မိဉ်ရ ဝုင်ကိုက် တေက

 — ดุ ตูว แล อ ป่า เกลิ่ง ออ_____ เมย โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____

 ဒုတ်ဒုတ် လွက္ခ ငါ အ မိဉ်ရ ဝုင်ကိုက် တေက

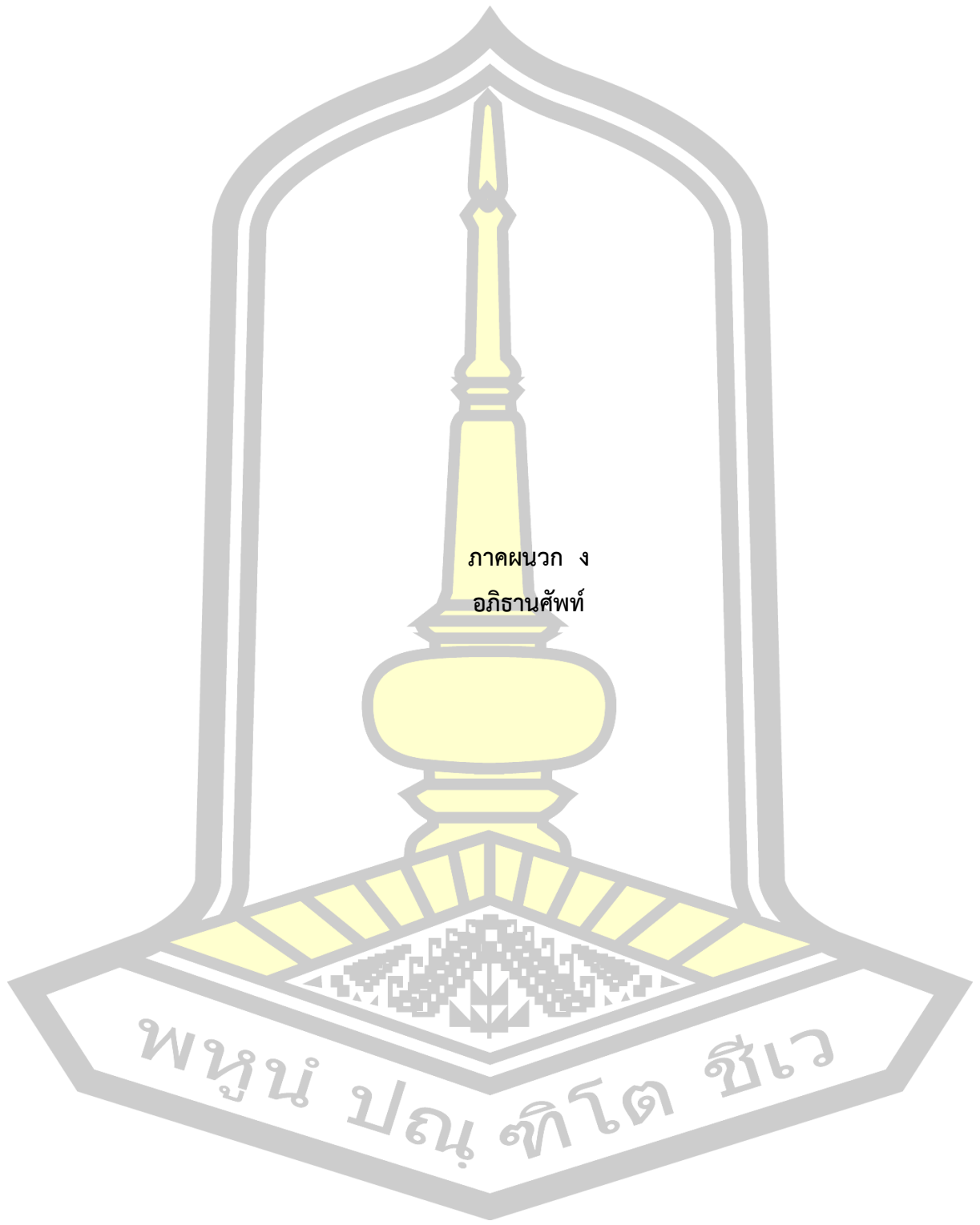

 — အ မေ့ โปย ระ เบ็ง ก้อ สเดย_____ ทิม เหยยก ละ ได้ เกย_____

 မိဉ်ရ ဝုင်ကိုက် တေက ဂစေ လေဝ ဝုင်

ภาพประกอบ 24 โน้ตเพลงกล่อมลูก โดย นางवासนา

ภาคผนวก ง
อภิธานศัพท์

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

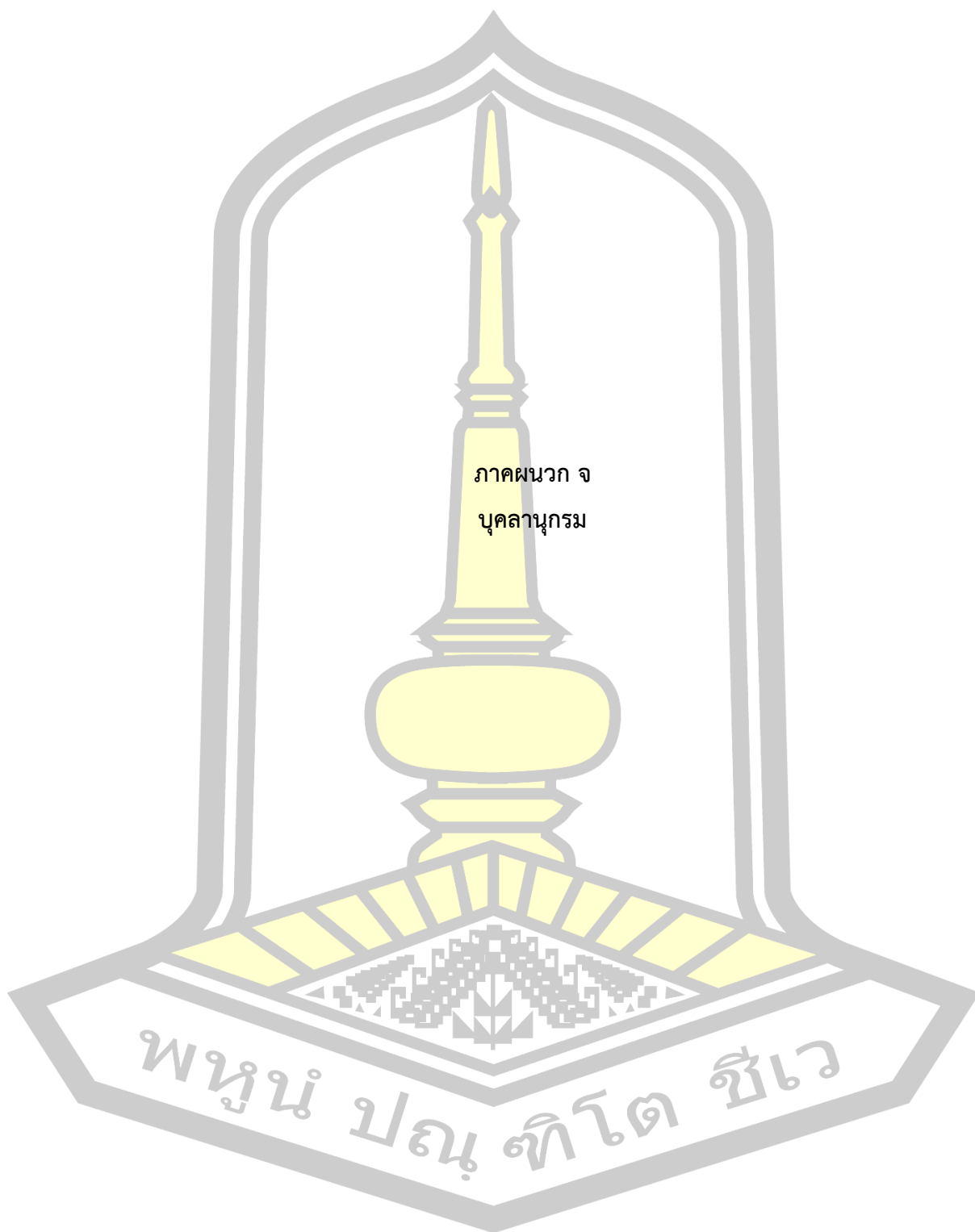
อภิธานศัพท์

คำมอญ	อักษรมอญ	คำแปลภาษาไทย
ฮเวะห์ โป้ย	ဘဝပို	ชีวิตฉัน
ทโนกต่อน	ဇုတ်တိုနု	เติบโต
กลายเป็น	တူဝ	หา
จุด	ဦ	สาว
กยี้ย	ဒုင	เสมอ
เต็ง	လတ်	รับ
ลัว	မုက်ဂို	ไว้
มั่วะ ได	ညံင်ရီစီ	หนึ่งเส้นทาง
ยัง เด บวี	ကျောက်	จุดตั้งแม่น้ำ
กำโลน	ကမ္ဘာနု	ทำงาน
ญี่ ญี่ เจ้า	ညးဃံ	พวกพ้อง
วัน ลีวะ	ဝါလော့	โดยง่าย
อ้อ อ้ออิง กรา	အိဂြို	ยิ้มแย้ม
จะระ ปะ	ရတုဒိုက်	ความจน
เซ ทีย์	သေဠိ	เศรษฐี
ฮนาย ซาง ซาง	ဒွာ်သံသာဂိုက်	วังจักร
ปดัว ไล ลัว ก็	ပွဲလောကီ	ในโลกนี้
ฮได้ รี่ รี่	ဆိုဒိုက်စီခို	เห็นความทุกข์สารพัด
ปดัว ไล ลัว ก็	ပွဲဂိုက်လောကီ	โลกปัจจุบัน
ปลาย กะ ฮะเกาะห์	ဒွာ်သံသာဒိုက်ဂို	ที่ทุกข่อยากลำบาก
กลายเป็น รong จู ฮกย	ကွာ်ရံင်ကျောပ်သွို	เที่ยวหา ชำเรื่องดู
ฮกย ซี้ย ซะ นาย จูด ต้าว	ဝံဆိုဒိုက်တူ	พบที่พักผ่อน
ตราว	တရံ	หนทาง
ฮัว เต	ပို	ไกลโพ้น
เต เก้ จวีย	သေ့ဝော်	ได้พบได้เห็น
หนู กือ หล่า เน	နူကိုသွះဂပ်ဝံ	พ้นจากกรรม
ท โนกต่อน	ဇုတ်တိုနု	เติบโต

คำมอญ	อักษรมอญ	คำแปลภาษาไทย
กลาย ปอน ญา	ကွပ်ညာ	หาความรู้
ปตี๊ว เพ	ပွဲဘာ	ในโรงเรียน
ชเกาะห์ เน เน เต	ဒုနီကံလဝ်ဟံဝီ	ไม่รู้จักความลำบาก
กลาย เม ป ตี๊ว ลอว์ เพ	ကွပ်မိပွဲလောက	หาแม่ในโลกนี้
เน กอว์ซอว์ เลเฮ เซ	နကီုနီုတ်လဝ်ဟံจျီ	ในใจนั้นไม่หวั่นไหว
นอนตราวพ่วย ตราวพ่วย	ညံင်တရဲจိอံကျော်	เหมือนหนทางที่สวายนาม
ชเวย์ โป้ย ยีย ระ	ဥတုညောန်ကျော်သွာ်	ชีวิตเราทั้งสอง
กลาย	ပသျံ	มากมาย
ยวี๊สวี่	ငံ့	ล่องลอย
เต เต	ဂွံจို	ได้พบ
เต	จို	นั้น
ชาน ดู	တော်	สงสาร
จัว เตาะวี่	จို	เสร็จสิ้น
ชบะห์	ဆာန်ချူ	ซื้บอก
ยอก๊ะห์	ထွးဂွံဒုန်	ดุจพืน
ลอก	လောကီ။	โลกียะ
แล อ ป่า เกล็ง	လွက္ခိုင် အု	อย่ามาให้เห็น
เม้ย โป้ย	မိမိ	แม่เรา
ระ เบ็ง	ရုဇ်	จะตี
ก้อ ยเดี่ย	ကွိကတော်	ด้วยไม้ตะพด
ตู ตั่ว	ဒုတ်ဒု	นกฮูก
ละ ได้ เกย	လဝ်ဒုန်	จะบวมซ้ำ
โตัจชะไล้ญ	ဝိက်သွိုင်	นอนหลับ
เทาะระ	တော်	เสียดเออะ
โก้น	ကောန်	ลูก
โจ้ ชา	ကျပ်ခြံ	มงคล
หมี่	မိ	แม่
หุยเวียง	ခရုဇ်တြိုင်စိုင်	ไกลเปล
แกรง โจ้น	ဒွော်တိုန်	งาข้าง

คำมอญ	อักษรมอญ	คำแปลภาษาไทย
โหนก ต้อน	อู่ฮู้	โตขึ้น
กะตะมอญ	วู๊ดจ๑๑	ได้เป็นเจ้าของคน
ไจ้ ไถ่ ซัง	ทฎี ๑๑ ๑๑	พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ปะ กิ ปะยัว	ลูลูลูลู	อย่าเจ็บอย่าไข้
ระ โก้น	จ๑๑จ๑๑	นะลูก
กะ ลั้ง ทฎี โก้น	ท๑๑จ๑๑จ๑๑	ฟังนะลูก
ป่าด ป่าบ	๑๑๑๑๑๑๑๑	แคล้วคลาดปลอดภัย
โล้น เทาะ ระ ก้อน ก๑	วู๊ด๑๑๑๑จ๑๑จ๑๑	นอนเสียเถอะลูกชาย
โก้น ค๑ด๑ม โหม๑ด ยาย	๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑	ลูกเป็นดังดวงตาของแม่
ตำว ต้าน ปลาย	ฮูฮูฮูฮู	โตเป็นหนุ่ม
เกล๑ะ สปะ ฮ๑ม๑ย	อู่๑๑๑๑	จะได้บวชเป็นพระ
แล	๑๑	พูด

ภาคผนวก จ
บุคลากรกรม

พหุบัณฑิต โสภณ

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน
ภาพประกอบ 27 นายมิธู สังขสมบูรณ์
(43 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี)

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 28 นางปู้

(348 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี)

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 29 นางวาสนา

(384 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี)

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 30 นางจิตลมูล สันทอง
(49 หมู่ที่ 9 ตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี)

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

ที่มา : พรรณระพี บุญเปลี่ยน

ภาพประกอบ 31 นางจิตลมูล สันทอง
(55/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี)

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพรรณระพี บุญเปลี่ยน
วันเกิด	วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2518
สถานที่เกิด	อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 110/1 ซอย 11 ถนนเทศบาล ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานมหาวิทยาลัย (สายวิชาการ)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เลขที่ 85 ถนนมาลัยแมน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ กรมศิลปากร พ.ศ. 2540 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาดุริยางค์ไทย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2549 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2562 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ (ดนตรีวิทยา) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนันท์ ปณฺฑิต ชีวะ